

CYNLLUN GWASANAETH BWYD IECHYD YR AMGYLCHEDD 2026/27

Ymlaen

Mae'n rhoi pleser mawr i mi fel Aelod Cabinet gyda'r Portffolio ar gyfer Trawsnewid, Llywodraethu a Phartneriaeth Gymdeithasol gyflwyno Cynllun Gwasanaeth Gorfodi'r Gyfraith Bwyd Iechyd yr Amgylchedd eleni ar gyfer 2026/27.

Mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd statudol i orfodi deddfwriaeth diogelwch a safonau bwyd, ac i gynhyrchu a chyhoeddi cynllun gwasanaeth blynyddol dwyieithog, sy'n nodi'r trefniadau sydd ar waith i gyflawni'r ddyletswydd hon, yn unol â Chytundeb Fframwaith yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) *ar Reolaethau Swyddogol Bwyd a Bwyd gan Awdurdodau Lleol*. Mae'r Cynllun Gwasanaeth Gorfodi'r Gyfraith Bwyd hwn (y Cynllun) wedi'i gynhyrchu mewn ymateb i'r gofyniad hwn, ac mae wedi'i gynllunio i hysbysu preswylwyr, y gymuned fusnes a phartïon eraill sydd â diddordeb am y trefniadau sydd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful i reoleiddio diogelwch bwyd.

Mae'r gwasanaeth bwyd iechyd yr Amgylchedd yn hanfodol i ddiogelu iechyd y cyhoedd, diogelu buddiannau defnyddwyr a darparu cymorth i fusnesau i sicrhau cydymffurfiaeth. Mae'r Cynllun hwn yn cyfrannu'n weithredol at weledigaethau ac amcanion Cynllun Corfforaethol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, ['Gweithredu Heddiw er Gwell Yfory' \[Cynllun Llesiant Corfforaethol 2023-2028\]](#).

Mae'r Cynllun yn nodi sut y bydd y Cyngor yn sicrhau bod bwyd a gynhyrchir, a werthir, ei storio, ei ddosbarthu a'i fwyta ym Merthyr Tudful yn ddiogel, beth mae'n ei ddweud, a bod busnesau'n cydymffurfio â chyfraith bwyd. Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd yn darparu cyngor, addysg ac arweiniad ar yr hyn y mae'r gyfraith yn ei ofyn, cynnal ymyriadau, ymchwiliadau, samplu, a chymryd camau gorfodi i sicrhau cydymffurfiaeth, lle bo hynny'n briodol.

Mae strategaeth ymyrraeth tair blynedd wedi bod ar waith (2023-26) i fynd i'r afael â'r ôl-groniad o arolygiadau hylendid / safonau bwyd risg is a oedd yn hwyr o ganlyniad i effaith pandemig COVID lle cafodd swyddogion eu dargyfeirio o'u prif ddyletswyddau i waith COVID rheng flaen mewn perthynas â diogelu lleoliadau bregus. Mae'r gwasanaeth bellach wedi clirio'r ôl-groniad o arolygiadau ac mae amllder ymyrraeth wedi'u halinio'n llawn â'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd ar draws pob categori risg hylendid a safonau. Mae cyflawni'r cynllun adfer yn llwyddiannus i'w briodoli i staff presennol sy'n gweithio goramser i gyflawni targedau arolygu ac ategu'r diffyg adnoddau a nodwyd.

Mae cydymffurfiaeth busnes wedi parhau i wella'n gyson flwyddyn ar ôl blwyddyn oherwydd ymyriadau rheolaidd ac ar 1 Ebrill 2026, roedd 97.36% o fusnesau yn y Fwrdeistref Sirol yn cydymffurfio'n fras (gan sgorio sgôr hylendid o 3 neu uwch).

Roedd cyflwyno cynlluniau gwasanaeth bwyd i amddiffyn defnyddwyr a chefnogi busnesau cyn y pandemig wedi bod yn anweledig i raddau helaeth. Mae'r cyfnod adfer parhaus, fodd bynnag, wedi dangos yn gyson flwyddyn ar ôl blwyddyn pan fydd ymyriadau yn lleihau, bod dirywiad cyfatebol mewn hylendid a safonau bwyd gyda mwy o weithgarwch gorfodi a risg i iechyd y cyhoedd. Mae'r cyngor yn cydnabod pwysigrwydd parhau â'i ymrwymiad i adnoddau'n effeithiol a chefnogi'r gwaith rhagweithiol hanfodol y mae'r gwasanaeth bwyd yn ei wneud i atal canlyniadau iechyd cyhoeddus difrifol fel achosion o heintiau a gludir gan fwyd/dŵr.

Mae'r gwasanaeth unwaith eto yn wynebu heriau sylweddol eleni, oherwydd cyflwyno model Cyflenwi Safonau Bwyd (FSDM) newydd yr Asiantaeth Safonau Bwyd y mae'n rhaid ei weithredu erbyn diwedd mis Hydref 2026. Bydd cyflwyno'r FSDM newydd yn arwain at amllder arolygu byrrach o'i gymharu â'r cynllun sgorio risg ymyrraeth flaenorol, gan arwain at nifer gyffredinol uwch o ymyriadau angenrheidiol. Er bod y system flaenorol yn caniatáu bod yn fwy rhagweladwy, yn seiliedig ar risg o arolygiadau, mae'r dull diwygiedig yn cynyddu dwyster a rheoleiddrwydd goruchwyliaeth. Bydd hyn yn rhoi pwysau ychwanegol ar wasanaeth sydd eisoes heb adnoddau, gan fod y nifer cynyddol o arolygiadau yn debygol o fod yn fwy

na'r lefelau staffio a chapasiti presennol, gan greu heriau wrth gyflawni'r rhaglen angenrheidiol heb fuddsoddiad ychwanegol.

Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno'r Rheoliadau Hybu a Chyflwyno Bwyd (Cymru) newydd sy'n ei gwneud yn ofynnol i 50 o arolygiadau ychwanegol gael eu cynnal y flwyddyn ariannol hon i fonitro cydymffurfiaeth â'r gyfundrefn reoleiddio newydd.

Rwy'n argyhoeddedig trwy fabwysiadu dull cymesur, sy'n seiliedig ar risg o orfodi, bod y Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddarparu'r amddiffyniad mwyaf posibl i ddefnyddwyr a chefnogi busnesau bwyd ym Merthyr i ffynnu.

Y Cyngorydd David Jones – Aelod Cabinet gyda Phortffolio Trawsnewid, Llywodraethu a Phartneriaeth Gymdeithasol

Cynnwys

1. Cyflwyniad.....	1
1.1 Nodau ac Amcanion y Gwasanaeth Bwyd	1
1.2 Cyswllt i Amcanion Corfforaethol, Blaenoriaethau a Rennir a Chynlluniau	2
2. Cefndir	5
2.1 Proffil yr Awdurdod Lleol	5
2.2 Strwythur Sefydliadol	5
2.3 Cwmpas y Gwasanaeth Bwyd	7
2.4 Gofynion ar y Gwasanaeth Bwyd.....	9
2.5 Polisi Cydymffurfio a Gorfodi.....	20
3. Darparu Gwasanaeth	21
3.1 Hylendid Bwyd/Ymyriadau Safonau.....	21
3.2 Cwynion Bwyd	27
3.3 Egwyddor yr Awdurdod Cartref/Cynllun Prif Awdurdod.....	29
3.4 Cyngor i Fusnes	30
3.5 Samplu Bwyd.....	31
3.6 Digwyddiadau Diogelwch Bwyd.....	35
3.7 Cyswllt â sefydliadau eraill	36
3.8 Diogelwch Bwyd a Hyrwyddo Safonau	38
3.9 Rheoli ac Ymchwilio i Achosion a Chlefydau Heintus sy'n Gysylltiedig â Bwyd	40
4. Adnoddau	43
4.1 Dyraniad Ariannol 2026/27	43
4.2 Dyraniad Staffio.....	44
4.3 Cynllun Datblygu Staff.....	46
5. Asesiad Ansawdd	48
5.1 Gweithdrefnau wedi'u dogfennu.....	48
5.2 Asesu ac Archwiliadau	48
5.3 Ymgynghori ac Adborth Cwsmeriaid.....	48
6. Adolygu.....	49
6.1 Adolygiad yn erbyn cynllun gwasanaeth 2025-26	49
6.2 Nodi amrywiadau.....	62
6.3 Meysydd Gwella 2026/27.....	66
7. Atodiadau Cynllun Gwasanaeth	68

1. Cyflwyniad

Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ddyletswydd statudol i orfodi ystod o ddeddfwriaeth diogelwch a safonau bwyd.

Mae gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) rôl allweddol wrth oruchwylio gweithgareddau gorfodi awdurdodau lleol mewn perthynas â materion bwyd ac mae wedi cyhoeddi canllawiau ar gynhyrchu cynlluniau gwasanaeth gorfodi bwyd blynyddol gan awdurdodau lleol.

Mae'r cynllun hwn wedi'i gynhyrchu yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd i Awdurdodau Lleol gan yr ASB yn y Cytundeb Fframwaith. Bwriad y cynllun yw hysbysu trigolion a'r gymuned fusnes am y trefniadau sydd gan CBSMT ar waith i reoleiddio a gwella diogelwch bwyd a safonau bwyd yn y Fwrdeistref.

Mae'r cynllun yn cael ei gymeradwyo gan y Cabinet ac mae adolygiad o berfformiad yn erbyn y cynllun yn cael ei gynnal. Mae'r cynllun felly yn offeryn pwysig ar gyfer sicrhau bod blaenoriaethau cenedlaethol a lleol yn cael eu hystyried a'u cyflawni o fewn y Fwrdeistref.

1.1 Nodau ac Amcanion y Gwasanaeth Bwyd

1.1.1 Nodau

Nod cyffredinol y gwasanaeth yw atal gwenwyn bwyd, afiechydon a gludir gan fwyd ac a gludir gan ddŵr drwy helpu i sicrhau bod bwyd a diod a fwriedir i'w werthu i'w fwyta gan bobl yn cael eu cynhyrchu, eu storio, eu dosbarthu, eu trin a'u bwyta yn y Fwrdeistref heb risg i iechyd a diogelwch y defnyddiwr.

Wrth ddarparu'r gwasanaeth hwn, nod y tîm yw:

- ❖ Diogelu iechyd y cyhoedd rhag risgiau a allai godi mewn cysylltiad â bwyta bwyd, ac amddiffyn buddiannau defnyddwyr mewn perthynas â bwyd.
- ❖ Cefnogi'r blaenoriaethau a nodir gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) ar gyfer rheoleiddio.
- ❖ Darparu cymorth a chymryd camau gorfodi wedi'u targedu, cymesur yn seiliedig ar risg, gan gynnwys arolygiadau, i ddiogelu diogelwch bwyd ac atal clefydau a gludir gan fwyd.
- ❖ Mynd i'r afael â busnesau twyllodrus a chymryd mesurau priodol i ddiogelu'r cyflenwad bwyd rhag adulteration, contamination, fraud and mis-description.
- ❖ Darparu cyngor, cymorth a chymhellion priodol wedi'u targedu, penodol, tryloyw a chadarn i fusnesau i wneud y mwyaf o gydymffurfiaeth â rheoliadau hylendid bwyd a chyfraith bwyd gyffredinol.
- ❖ Darparu cyngor a chefnogaeth i ddefnyddwyr i ddiogelu iechyd y cyhoedd a hyrwyddo ffyrdd iachach o fyw a dewis defnyddwyr.
- ❖ Darparu dulliau tryloyw, cadarn a chyson o ymchwilio a datrys cwynion defnyddwyr am gynhyrchion bwyd a busnesau bwyd.
- ❖ Gwella ansawdd gwasanaethau yn barhaus trwy ddefnyddio a gwella sgiliau a gwybodaeth staff yn effeithiol.

1.1.2 Amcanion

Prif amcan y gwasanaeth yw hyrwyddo a chynnal safonau uchel o hylendid bwyd a safonau bwyd mewn lleoliadau. Bydd hyn yn cael ei gyflawni trwy:

- Sicrhau iechyd a lles y cyhoedd drwy hyrwyddo a gorfodi safonau diogel hylendid a diogelwch bwyd wrth baratoi, gweithgynhyrchu, storio, dosbarthu, trin a gwerthu bwyd ym mhob safle bwyd perthnasol ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn unol â gofynion yr holl ddeddfwriaeth diogelwch bwyd berthnasol.
- Cynnal rhaglen o ymyriadau hylendid bwyd a gorfodi safonau bwyd wedi'u cynllunio yn unol â gofynion statudol
- Cynorthwyo, cyngori ac addysgu pob parti mewn materion sy'n ymwneud â diogelwch a safonau bwyd a rheoli clefydau trosglwyddadwy.
- Monitro diogelwch bwyd sy'n cael ei werthu i'r cyhoedd, cyfansoddiad a chywirdeb labelu bwyd drwy raglen samplu strwythuredig.
- Darparu a chynnal amgylchedd masnachu diogel a gwybodus i drigolion Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ac ymwelwyr â hi
- Sicrhau nad yw bwyd dynol yn peri risgiau i iechyd a bod safonau labelu a chyfansoddiad yn cael eu cydymffurfio.
- Ymateb i ac ymchwilio i gwynion defnyddwyr a masnachwyr sy'n ymwneud â bwyd a allai fod wedi'i halogi, yn anaddas neu'n anaddas i'w fwyta gan bobl.
- Ymateb ac ymchwilio i achosion ac achosion o glefydau trosglwyddadwy a heintus a hysbyswyd i'r Awdurdod.
- Diogelu defnyddwyr rhag twyll bwyd.
- Cysylltu ag Awdurdodau Lleol eraill, partïon a rhanddeiliaid.
- Darparu cyngor a gwybodaeth hylendid bwyd i fusnesau a'r cyhoedd.
- Ymateb yn brydlon ac yn effeithiol i rybuddion bwyd a bygythiadau i ddiogelwch bwyd a werthir ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
- Sicrhau bod staff sy'n gweithio yn y gwasanaeth yn gymwys ac yn gymwys i wneud gwaith diogelwch bwyd a safonau bwyd ac i sicrhau bod offer ac adnoddau digonol ar waith.
- Darparu'r gwasanaeth yn unol â systemau rheoli ansawdd.

1.2 Cyswllt i Amcanion Corfforaethol, Blaenoriaethau a Rennir a Chynlluniau

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi datblygu Cynllun Corfforaethol a Llesiant ['Gweithredu Heddiw er mwyn Gwell Yfory'](#).¹ Mae'r cynllun yn nodi'r weledigaeth, y gwerthoedd a'r blaenoriaethau ar gyfer CBSMT rhwng 2023 a 2028. Datblygwyd y cynllun trwy ymdrech gydweithredol, gan gynnwys Aelodau Etholedig, swyddogion a phartneriaid. Mae'r pedwar amcan llesiant ar gyfer CBSMT wedi'u nodi fel:

sy'n canolbwyntio ar ddysgu Merthyr Tudful iachach Merthyr Tudful Diogel a Ffyniannus Merthyr Tudful Glân a Gwyrdd Byddwn yn cryfhau sut rydym yn galluogi pobl i dyfu a chyrraedd eu

¹ [Cynllun Llesiant Corfforaethol 2023-2028 \(merthyr.gov.uk\)](#)

potensial Byddwn yn grymuso pobl i fyw bywydau annibynnol ac urddasol Byddwn yn cefnogi sut mae ein heconomi yn adfer ac yn tyfu Byddwn yn cefnogi'r gwaith o greu amgylchedd glân a gwyrdd

An Aspirational Merthyr Tydfil focused on learning	A Healthier Merthyr Tydfil	A Safe & Prosperous Merthyr Tydfil	A Clean and Green Merthyr Tydfil
We will strengthen how we enable people to grow and reach their potential	We will empower people to live independent and dignified lives	We will support how our economy recovers and grows	We will support the creation of a clean and green environment now and in the future

Mae'r pedwar amcan llesiant yn dod lawr i'r Gwasanaeth Iechyd yr Amgylchedd trwy'r Cynllun Gwasanaeth Diogelu'r Cyhoedd/SOAP. Mae'r 'Llinyn Aur' i'w weld o'r cynllun Corfforaethol trwy'r Cynllun Diogelu'r Cyhoedd (SOAP) ac o fewn y Cynllun Gwasanaeth Bwyd hwn a chynlluniau adolygu blynyddol a pherfformiad swyddogion unigol.

Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru² wedi cyhoeddi set o flaenoriaethau gorfodi cenedlaethol ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru, sef:

- Amddiffyn unigolion rhag niwed a hyrwyddo gwella iechyd.
- Sicrhau diogelwch ac ansawdd y gadwyn fwyd er mwyn lleihau'r risg i iechyd pobl ac anifeiliaid.
- Hyrwyddo amgylchedd masnachu teg a chyfiawn i ddinasyddion a busnesau.
- Gwella'r amgylchedd lleol i ddylanwadu'n gadarnhaol ar ansawdd bywyd a hyrwyddo cynaliadwyedd.

Mae'r Cynllun Darparu Gwasanaeth Bwyd hwn yn cyfrannu at bob un o'r pedair blaenoriaeth gorfodi cenedlaethol.

1.2.1 Cysylltiadau â'n hamcanion lles a blaenoriaethau cenedlaethol Llywodraeth Cymru

Bydd y gwasanaeth bwyd yn cyfrannu at amcanion llesiant yr awdurdod lleol a blaenoriaethau gorfodi Llywodraeth Cymru drwy: -

- Ymgymryd ag ymyriadau hylendid bwyd a safonau bwyd sy'n seiliedig ar risg mewn safleoedd bwyd yn y Fwrdeistref i wella safonau hylendid a glendid bwyd. Bydd hyn yn cyfrannu at ganfyddiad cadarnhaol o'r Fwrdeistref gyfan. Bydd safonau gwell hefyd yn golygu y bydd busnesau yn dod yn fwy deniadol i gwsmeriaid a thrwy hynny wella'r economi leol.
- Gweithredu'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd i hwyluso dewis defnyddwyr a helpu masnachwyr i hyrwyddo busnesau da.
- Ymchwilio i gwynion am fwyd ac adeiladau cynhyrchu a gwerthu bwyd.
- Cymryd camau gorfodi priodol yn unol â'n Polisi Cydymffurfio a Gorfodi yn erbyn busnesau, neu unigolion, sy'n methu â chydymffurfio â gofynion deddfwriaethol.

² [Blaenoriaethau Gorfodi Cenedlaethol Cymru \(publishing.service.gov.uk\)](https://publishing.service.gov.uk)

- Ymgymryd â rhaglen samplu bwyd i fonitro ansawdd microbiolegol bwyd parod i'w fwyta naill ai wedi'i gynhyrchu neu ei werthu yn y Fwrdeistref yn seiliedig ar risg ac ar y cyd â mentrau rhanbarthol a chenedlaethol.
- Ymgymryd â rhaglen gwyliadwriaeth safonau bwyd i sicrhau bod bwyd:
 - o natur, sylwedd ac ansawdd derbyniol;
 - ddim yn niweidiol i iechyd neu ddiogelwch y defnyddiwr;
 - ddim yn cael ei ddisgrifio na'i labelu'n anghywir er mwyn camarwain y defnyddiwr;
- Ymateb yn brydlon ac yn briodol i'r holl rybuddion bwyd a gyhoeddwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- Sicrhau Cysondeb a thecwch i weithredwyr busnesau bwyd drwy ddarparu cyngor a chysondeb gorfodi.
- Gweithio ar y cyd ag Awdurdodau a Sefydliadau Lleol eraill i wneud y mwyaf o ganlyniadau iechyd cyhoeddus ac effeithlonrwydd ariannol.
- Darparu cyngor a chefnogaeth i fusnesau newydd a thrwy hynny eu hannog i leoli yn y Fwrdeistref, eu galluogi i ddatblygu yn y camau cychwynnol heb wneud camgymeriadau costus ac i gyflawni'r sgôr orau posibl o dan y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd
- Darparu cyngor a chefnogaeth i fusnesau presennol wrth iddynt ehangu eu hystod cynnyrch a'u rhwydwaith dosbarthu.
- Diogelu busnesau rhag niwed i'w henw da oherwydd twyll/troseddu bwyd.
- Mynd i'r afael â thwyll / troseddu bwyd i amddiffyn ein haelodau mwyaf agored i niwed o gymdeithas.
- Gweithio'n agos gyda'n partneriaid i nodi a datrys risgiau diogelwch bwyd trawsffiniol.
- Gweithio gydag asiantaethau eraill i hyrwyddo diogelwch bwyd i'r cyhoedd, hen ac ifanc, trwy fentrau fel yr Wythnos Genedlaethol Diogelwch Bwyd.
- Ymchwilio i achosion o wenwyn bwyd a darparu cyngor i achosion a chysylltiadau.
- Hyrwyddo bwyta'n iach.

2. Cefndir

2.1 Proffil yr Awdurdod Lleol

Mae Merthyr Tudful wedi'i lleoli yn Rhanbarth Blaenau'r Cymoedd a dyma'r awdurdod lleol lleiaf yng Nghymru gydag arwynebedd o tua 11,100 hectar. Mae tua un rhan o bump o'r Fwrdeistref Sirol ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog i'r gogledd, gan adael tua 8,668 hectar o dir o dan reolaeth gynllunio'r Cyngor Bwrdeistref Sirol. Awdurdodau cyfagos eraill y Fwrdeistref Sirol yw Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf i'r gorllewin a Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i'r dwyrain a'r de.

Mae gan Ferthyr Tudful boblogaeth o oddeutu 59,000 ac mae tua 44,000 ohonynt yn byw ym mhrifdref Merthyr Tudful sy'n gweithredu fel prif ganolfan fasnachol, manwerthu a gwasanaeth y Fwrdeistref Sirol a Rhanbarth Blaenau'r Cymoedd. Felly, mae prif dref Merthyr Tudful yn cynnwys pencadlys gweinyddol (e.e. y Cyngor Bwrdeistref Sirol), y prif ardaloedd siopa, y rhan fwyaf o gyfleoedd cyflogaeth, ysbyty, a llawer o wasanaethau a chyfleusterau uwch eraill sy'n gwasanaethu'r aneddiadau cyfagos. Mae gweddill y boblogaeth wedi'i rannu ymhlith wyth anheddiad rhyng-ddibynnol sydd wedi'u lleoli ymhellach i'r de ar hyd dyffrynnoedd Afon Taf a Taf Bargod. Mae'r setliadau hyn yn cynnwys cyfleoedd gwaith mwy cyfyngedig ac ystod o wasanaethau a chyfleusterau trefn is sy'n gwasanaethu anghenion lleol.

Mae Merthyr Tudful yn cyflawni rôl strategol allweddol yng nghanol rhanbarth Blaenau'r Cymoedd, gan elwa o lefelau uchel o hygyrchedd drwy ei leoliad ar groesffordd coridorau trafnidiaeth strategol yr A470 (T) a'r A465 (T) yn y gogledd, a choridorau trafnidiaeth strategol yr A470 (T) a'r A472 yn y de. Saif y Fwrdeistref Sirol dim ond 25 munud i'r gogledd o Gaerdydd a choridor yr M4. Ar hyn o bryd mae 1,499,5473 o bobl a 679,4004 o swyddi yn Rhanbarth De-ddwyrain Cymru.

2.2 Strwythur Sefydliadol

2.2.1 Strwythur y Cyngor

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cynnwys 30 o Gynghorwyr sy'n cael eu hethol bob 4 blynedd fel cynrychiolwyr democrataidd i'r etholwyr ym mhob un o'r un ar ddeg ward.

Y Blaid Lafur sy'n dal y weinyddiaeth wleidyddol. Mae'r Cynghorwyr etholedig hyn yn cael eu henwebu i'r broses o wneud penderfyniadau sy'n gweithredu o dan system Cabinet gyda phortffolios unigol. Mae'r holl benderfyniadau a wneir gan y Cabinet yn destun cymeradwyaeth lawn gan y Cyngor ac adolygiad craffu.

Mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT) yn gweithio ochr yn ochr â'r Cabinet etholedig ac mae hwn yn cynnwys y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol.

Mae'r Cyngor wedi'i rannu'n 5 cyfarwyddiaeth: -

- Gwasanaethau Cymdogaeth.
- Gwasanaethau Cymdeithasol.
- Llywodraethu ac Adnoddau
- Addysg
- Cyllid

2.2.2 Strwythur y Gyfarwyddiaeth

Mae'r Gwasanaeth Iechyd yr Amgylchedd yn sefyll o fewn yr Is-adran Diogelu'r Cyhoedd yn y Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau.

Mae'r gwasanaeth hylendid / safonau bwyd yn cael ei ddarparu gan dîm o 6 swyddog sy'n cynnwys 5 Swyddog Iechyd yr Amgylchedd llawn amser ac 1 rhan-amser, ac mae gan bob un ohonynt gyfrifoldebau am swyddogaethau eraill.

Mae Tîm Iechyd y Cyhoedd yn uniongyrchol gyfrifol i'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd sy'n gweithredu fel swyddog arweiniol diogelwch bwyd ac sydd â chyfrifoldeb Arweiniol a rennir dros safonau bwyd gydag Uwch swyddog Iechyd yr Amgylchedd arall o fewn y tîm.

Mae copi o'r Strwythur Rheoli Adrannol cyfredol wedi'i atodi yn **Atodiad 1**. Mae copi o'r strwythur Rheoli Sefydliadol ar gyfer y Cyngor a sut mae'r Adran yn cyd-fynd â'r strwythur hwn wedi'i atodi yn **Atodiadau 2a a 2b**.

Mae swyddogion wedi'u hawdurdodi o dan Gyfansoddiad y Cyngor i lefel, sy'n gymesur â'u cymwysterau a'u profiad yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd Statudol.

2.2.3 Dolenni i wasanaethau arbenigol allanol eraill

Gwasanaethau Arbenigol

Dadansoddiad cemegol a ffisegol o fwyd anifeiliaid a bwydydd - Mae'r Awdurdod wedi penodi Mr Alastair Low, B.Sc.(Anrh), M.Sc., M.Chem.A., C.Chem o Minton, Treharne & Davies (MTD) Ltd, Yr Is-adran Labordai, Long Wood Drive, Ystâd Ddiwydiannol Forest Farm, Coryton, Caerdydd, Cymru CF14 7HY i weithredu fel Dadansoddwr Cyhoeddus i'r Awdurdod, fel sy'n ofynnol gan Adran 27 o Ddeddf Diogelwch Bwyd 1990. Codir tâl i'r Awdurdod Lleol am ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Arholwr Bwyd ar gyfer archwiliad microbiolegol o fwydydd a samplau ysgarthol - Mae gan yr Awdurdod gytundeb hefyd gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n darparu dadansoddiad microbiolegol, a gwasanaeth cynghori wedi'i leoli yn yr Adran Microbioleg, Ysbyty Llandochau, Heol Penlan, Penarth, Bro Morgannwg a gwasanaeth dadansoddi ysgarthol yn Ysbyty Prifysgol Cymru, Y Mynydd Bychan, Caerdydd. Mae'r gwasanaeth yn ddarostyngedig i Gytundeb Lefel Gwasanaeth ffurfiol (SLA) sy'n pennu'r cyllid a ddyrannwyd i'r ALI a'r mathau o samplau y gellir eu cyflwyno fel rhan o'r dyraniad hwnnw.

Campden BRI- Mae'r Awdurdod Lleol yn aelod o Campden BRI sydd wedi'i leoli yn Chipping Campden, Swydd Gaerloyw sy'n darparu cyngor ar wahanol faterion bwyd arbenigol, yn ôl yr angen. Mae gwasanaethau dadansoddol hefyd ar gael ac mae tâl am bob sampl a gyflwynir.

Contractwyr Arbenigol- Cyflogir yn ôl yr angen.

2.3 Cwmpas y Gwasanaeth Bwyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi'i ddynodi'n Awdurdod Bwyd o dan Ddeddf Diogelwch Bwyd 1990.

Mae Tîm Iechyd Cyhoeddus y Cyngor sy'n sefyll o fewn Adran Iechyd yr Amgylchedd yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau diogelwch bwyd, safonau bwyd yn ogystal â rheoli swyddogaethau clefydau heintus, iechyd a diogelwch, trwyddedu gweithdrefnau arbennig, angladdau iechyd cyhoeddus a thrwyddedu petrolewm. Mae'r tîm yn ymgymryd ag ystod eang o weithgareddau i ddarparu gwasanaeth cynhwysfawr i'w gwsmeriaid gan gyfuno elfennau gorfodi, addysgol a chynghori. Bydd y tîm: -

- **Cynnal cofrestr gyfredol o sefydliadau busnes bwyd**
- **Derbyn, ymateb a phrosesu pob cais ar gyfer cofrestru eiddo bwyd** - Derbynnir sawl cais am gofrestru eiddo bwyd bob blwyddyn ac mae cynnydd sylweddol wedi'i nodi yn ystod y blyneddau diwethaf
- **Ymgymryd ag ymyriadau sy'n seiliedig ar risg mewn mangreoedd lle mae bwyd yn cael ei gynhyrchu neu ei werthu i wirio cydymffurfiaeth â deddfwriaeth hylendid bwyd / safonau yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd** - Mae cyfran fawr o amser swyddogion yn cael ei dreulio yn cynnal arolygiadau hylendid/safonau bwyd ac ymyriadau eraill mewn safleoedd bwyd ledled y Fwrdeistref Sirol.
- **Cymeradwyo ac archwilio busnesau bwyd sy'n trin cynhyrchion bwyd sy'n dod o anifeiliaid o fewn cwmpas Rheoliad Cychymhwyso (EC) Rhif 853/2004.** Mae'r tîm yn gyfrifol am brosesu ac ymateb i bob cais ac yn y pen draw eu cymeradwyo neu eu gwrthod. Mewn rhai achosion, gellir rhoi cymeradwyaeth amodol.
- **Cynnal ymweliadau/ail-ymweliadau rhwng ymyriadau wedi'u rhaglennu lle nodwyd troseddau sylweddol** - Ar ôl archwiliad o adeiladau lle canfyddir problemau sylweddol, mae'n ofynnol i swyddogion gynnal arolygiad dilynol.
- **Gweithredu gofynion y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd statudol**
- **Gweithredu rhaglen samplu bwyd ar gyfer dadansoddi microbiolegol a chyfansoddiad bwyd** - Mae swyddogion yn cymryd samplau bwyd yn rheolaidd at ddibenion pennu ansawdd microbiolegol, gofyniad cyfansoddiad bwyd a phroffion alergenau. Lle nad yw samplau'n bodloni'r safonau gofynnol, dilynwyd unrhyw broblemau a chynhelir dadansoddiad pellach.
- **Darparu rheolaethau bwyd wedi'i fewnforio fel Awdurdod Mewndirol trwy samplu, arolygu a gorfodi**

- **Cyhoeddi tystysgrifau ardystiad allforio i fusnesau sy'n allforio bwydydd penodol**
- **Ymateb ac ymchwilio i gwynion sy'n ymwneud â chyflwr mangre bwyd a gwerthu bwyd a allai fod yn anaddas i'w fwyta neu wedi'i halogi** - Gall y cwynion hyn fod yn gysylltiedig â bwyd neu'n ymwneud â safle bwyd. Mae cwynion sy'n tarddu o fewn y Cyngor yn cael eu hymchwilio gan y gwasanaeth bwyd. Pan fydd cwyn yn tarddu y tu allan i'r Fwrdeistref Sirol, mae swyddogion yn gweithio'n agos gyda'r awdurdod gorfodi bwyd perthnasol. Pan fo gan fangre Awdurdod Sylfaenol, mae swyddogion yn cysylltu â'r Prif Awdurdod hwnnw i ddatrys y mater. Gall hyn hefyd gynnwys cadw a/neu atafaelu bwydydd afiach ac afiach.
- **Ymateb ac ymchwilio i gwynion/hysbysiadau sy'n ymwneud â chlefydau heintus a gludir gan fwyd** - Mae'r gwasanaeth yn derbyn hysbysiadau yn rheolaidd am achosion o wenwyn bwyd. Mae swyddogion yn ymchwilio i bob hysbysiad o achosion achlysurol ac unrhyw achosion o heintiau a gludir gan fwyd a firaol.
- **Ymateb yn brydlon ac yn briodol i hysbysiadau o Rybuddion Bwyd a dderbynnir gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd** - Trwy gydol y flwyddyn mae'r gwasanaeth yn derbyn sawl rhybudd bwyd. Mae rhybuddion bwyd sy'n gofyn am weithredu yn cael eu gweithredu fel y bo'n briodol gan swyddogion.
- **Casglu a chyflwyno gwybodaeth am ddigwyddiadau bwyd a gweithgarwch troseddol sy'n ymwneud â bwyd.**
- **Ymchwilio i achosion gwirioneddol a honedig o afiechydon a gludir gan fwyd a dŵr.**
- **Darparu cyngor i fusnes a'r gymuned ehangach ar faterion clefydau heintus.**
- **Ymgymryd â phrosiectau arbennig, arolygon ac ati yn ôl yr angen a phan fydd adnoddau yn caniatáu.**
- **Archwilio ac ymateb i geisiadau cynllunio a thrwyddedu mewn perthynas â sefydliadau bwyd.**
- **Gweithredu fel Awdurdod Cartref/Prif ar gyfer eiddo** – Mae'r Cyngor yn gweithredu'n anffurfiol fel Awdurdod Cartref ar gyfer OP Chocolates, gwneuthurwr mawr wedi'i leoli yn y Fwrdeistref Sirol. Ar hyn o bryd nid oes gan yr awdurdod unrhyw gytundeb ffurfiol ar gyfer yr Awdurdod Sylfaenol.
- **Darparu cyngor ac arweiniad i safleoedd bwyd** – Mae darparu cyngor ac arweiniad i fusnesau lleol ac aelodau o'r cyhoedd yn rhan allweddol o'n gwaith. Rydym yn darparu taflenni cyngor / arweiniad / cynghori i fusnesau bwyd ar sut i gydymffurfio â gofynion deddfwriaethol.

- **Ymgymryd â gweithgareddau ymwybyddiaeth hylendid bwyd a hyrwyddo** – mae'r Adran yn defnyddio gwefan yr Awdurdodau Lleol a llwyfannau cyfryngau cymdeithasol i ymgysylltu â'r cyhoedd / busnesau a hyrwyddo Ymgyrchoedd Ymwybyddiaeth Hylendid Bwyd yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- **Archwilio ac ymateb i geisiadau grant cynllunio / trwyddedu / ESAG ac adfywio mewn perthynas â safleoedd bwyd a digwyddiadau.**

2.3.1 Gwasanaethau eraill a ddarperir ochr yn ochr â'r Gwasanaeth Bwyd

Ochr yn ochr â'r swyddogaeth gwasanaeth hylendid / safonau bwyd, mae'r Tîm Iechyd Cyhoeddus hefyd yn cyflawni:

- Gwasanaeth rheoli clefydau trosglwyddadwy
- Gwasanaeth iechyd a diogelwch
- Trwyddedu gweithdrefnau arbennig
- Trwyddedu petrolewm
- Angladdau iechyd cyhoeddus
- Gorfodi deddfwriaeth dim ysmegu a rheoliadau iechyd y cyhoedd.
- Gorfodi gollwng gwastraff bwyd i garthffosydd mewn allfeydd masnachol
- Goruchwyllo exhumations

2.4 Gofynion ar y Gwasanaeth Bwyd

a) Y cyhoedd:

Rydym yn gwasanaethu 3 'math' o gwsmeriaid:

- Tua 60,000 o drigolion y Fwrdeistref,
- Nifer anhysbys o ddefnyddwyr sy'n byw y tu allan i'r Fwrdeistref ond sy'n siopa/bwyta yn y Fwrdeistref,
- Nifer anhysbys o ddefnyddwyr sy'n byw y tu allan i'r Fwrdeistref ond sydd wedi prynu bwyd sy'n cael ei gynhyrchu mewn adeiladau sydd wedi'u lleoli yn y Fwrdeistref.

b) Busnesau:

Ar 1 Ebrill 2026 mae **573** o safleoedd bwyd wedi'u cofrestru ar ein cronfa ddata. Mae pob un o'r busnesau yn destun rhaglen o ymyriadau sy'n seiliedig ar risg a bennir yn unol â'r [Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd Statudol \(Cymru\)](#).

2.4.1 Adeiladau Bwyd

Mae proffil busnesau bwyd cofrestredig wedi'i nodi isod. Rhaid i Weithredwyr Busnes Bwyd (FBO's) gofrestru eu busnesau gyda'r Cyngor, ac eithrio lle mae angen cymeradwyaeth ar y sefydliad.

<u>Proffil Busnes Bwyd yn ôl Categori Safle – 1 Ebrill 2026</u>	
Math o Fangre (yn ôl hen categori LAEMS)	Nifer yr Adeiladau 2026/2027
Dosbarthwyr	6
Cynhyrchwyr / Packers	2
Cynhyrchwyr	2
Archfarchnad/hyperfarchnad	12
Manwerthwyr bach	82
Manwerthwyr eraill	43
Bwyty/caffi/ffreutur	101
Hostel/gwesty	5
Tafarn/clwb	71
Tecawê	76
Sefydliad sy'n cynnig gofal	67
Ysgol/coleg	36
Uned fwyd symudol	27
Bwyty/arlwywr – eraill	42
CYFANSWM	572

<u>Proffil Safleoedd Hylandid Bwyd yn ôl Sgôr Risg – 1 Ebrill 2026</u>	
Categori Sgôr Adeiladau	Na. Adeiladau 2026/2027
A	2
B	21
C	259
D	59
E	219
Heb sgôr	12
Y tu allan i'r cynllun sgorio risg	0
Cyfanswm	572

<u>Proffil Safleoedd Safonau Bwyd yn ôl Sgôr Risg – 1 Ebrill 2026</u>	
Categori Sgôr Adeiladau	Na. Adeiladau 2026/2027
A	0
B	41
C	520
Heb sgôr	12
Y tu allan i'r cynllun sgorio risg	0
Cyfanswm	573

2.4.2 Adeiladau Cymeradwy

Sefydliadau Cymeradwy - 1 Ebrill 2026	
Math o sefydliad	Rhifau
Storfa oer	1
Storfa Oer gydag ail-lapio a / neu ail-becynnu	1
Cyfanswm	2

Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod **ddwy** safle cymeradwy wedi'u lleoli yn y Fwrdeistref Sirol, y ddau ohonynt yn storfeydd oer annibynnol. Mae un storfa oer hefyd wedi'i chymeradwyo ar gyfer gweithgareddau ail-lapio.

Mae ffatri dorri fawr hefyd wedi'i leoli yn y Fwrdeistref sydd wedi'i gymeradwyo gan Asiantaeth Safonau Bwyd Cymru (ASB); fodd bynnag, mae gorfodi deddfwriaeth safonau bwyd yn dod o fewn cylch gwaith y gwasanaeth hwn (felly un safle Safonau Bwyd ychwanegol fel y nodwyd yn 2.4.1 uchod).

2.4.3 Pwyntiau cyflenwi gwasanaeth

Mae'r gwasanaeth yn gweithredu allan o un pwynt canolog mewn lleoliad cyfleus h.y. y Ganolfan Ddinesig, Stryd y Castell, Merthyr Tudful. Mae'r Ganolfan Ddinesig yn hygyrch i'n cwsmeriaid ar wasanaethau ffordd, rheilffordd a bws. Oriau swyddfa arferol yw 8.30am – 5.00pm o ddydd Llun i ddydd Iau a 8.30am – 4.30pm ddydd Gwener. Ffôn: 01685 725000.

Mae'r Awdurdod wedi symud i fodel o weithio ystwyth lle mae swyddogion yn gweithio gartref ac o'r Ganolfan Ddinesig.

Gellir cysylltu â swyddogion nad ydynt yn swyddfa drwy ffôn symudol neu ffonau meddal sydd wedi'u gosod ar eu gliniaduron. Gall defnyddwyr gwasanaeth hefyd e-bostio Publichealth@merthyr.gov.uk.

2.4.4 Gwasanaeth y tu allan i oriau

Mae'r gwasanaeth yn gweithredu yn bennaf yn ystod oriau swyddfa o ddydd Llun i ddydd Gwener. Fodd bynnag, mae mwy mwy o fusnesau ar agor y tu allan i'r oriau hyn ac mae swyddogion yn cynnal archwiliadau arferol dirybudd yn rheolaidd yn ystod gyda'r nos a'r penwythnosau lle mae hyn yn angenrheidiol (er enghraifft arolygiadau dirybudd arferol o tecawê ac ati).

Nid yw'r **Awdurdod** yn gweithredu gwasanaeth ffurfiol y tu allan i oriau yn benodol ar gyfer materion bwyd.

Y tu allan i oriau swyddfa, mae gwasanaeth trin galwadau Lifeline:

- **01685 384489**

Mae'r gwasanaeth ffôn uchod yn cael ei reoli gan staff nad oes ganddynt unrhyw gymhwysterau hylendid bwyd arbenigol, safonau bwyd na gwybodaeth am reoli clefydau heintus.

Er mwyn meithrin gwytnwch pellach i'r system uchod, mabwysiadwyd trefniant cilyddol gydag un o'r awdurdodau lleol cyfagos, sef Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, lle na ellir cysylltu ag unrhyw un o uwch reolwyr perthnasol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o fewn cyfnod penodol, yna cysylltir â gwasanaeth y tu allan i oriau Rhondda Cynon Taf sy'n gweithredu system wrth gefn ffurfiol ar gyfer lechyd yr Amgylchedd 365 diwrnod y flwyddyn. Er bod problemau gyda'r trefniant hwn o ran awdurdodiad i gymryd camau cyfreithiol, gellir delio â'r rhan fwyaf o'r ceisiadau gwasanaeth a dderbynnir y tu allan i oriau heb ddefnyddio camau ffurfiol.

2.4.5 Gofynion allanol ar y gwasanaeth

Model Cyflenwi Safonau Bwyd Newydd

Bydd cyflwyno'r Model Cyflenwi Safonau Bwyd newydd, sydd i'w weithredu erbyn Hydref 2026, yn rhoi pwysau sylweddol ar y gwasanaeth diogelwch bwyd. Effaith allweddol fydd cynnydd sylweddol yn nifer y safleoedd a fydd yn cael eu hailddosbarthu fel risg uwch, gan fod y fframwaith sgorio risg diwygiedig yn debygol o nodi cyfran uwch o fusnesau a fydd angen ymyrraeth amlach.

Roedd gan y cynllun blaenorol amlder ymyrraeth o 12 mis, 24 mis a 5 mlynedd. Nid oedd gan y gwasanaeth unrhyw arolygiadau Categori A a oedd yn ddyledus o fewn cyfnod o 12 mis. Mae gan y cynllun newydd amlder ymyrraeth o 1,3,6,12,24,36 mis ac ati sy'n ei gwneud yn fwy dwys o adnoddau a bydd yn cystadlu'n uniongyrchol â cheisio cadw'r drefn arolygu hylendid ar y trywydd iawn. Mae ffocws mawr hefyd ar gydymffurfiaeth ag alergenau a arweiniodd yn ystod treial pwll tywod yng Nghymru at 32% o'r tecawê yn symud i'r categorïau arolygu risg uwch.

Ar hyn o bryd mae trawsnewidiadau prawf yn dangos y bydd 130 o arolygiadau bellach yn ddyledus o fewn cyfnod o 24 mis o'i gymharu â 44 o dan y cynllun presennol. Nid yw hyn hyd yn

oed yn ystyried ymyriadau busnes newydd na nifer yr ailymweliadau a fydd yn ofynnol o dan y cynllun newydd.

Ar y pwynt pontio, bydd y model newydd yn creu ôl-groniad artiffisial o arolygiadau ar unwaith, gan y bydd angen ailddosbarthu cofnodion arolygu presennol yn erbyn y meini prawf risg newydd, gan greu ymchwydd mewn ymyriadau hwyr dros nos yn hytrach nag adlewyrchu dirywiad gwirioneddol mewn perfformiad. Mae hyn yn arbennig o rhwystredig i'r gwasanaeth o ystyried y sefyllfa yr ydym wedi ymdrechu i'w chyflawni dros y chwe blynedd diwethaf o sicrhau nad oes gennym unrhyw arolygiadau hwyr ar gyfer hylendid/safonau mewn unrhyw gategori risg.

Yn ogystal, bydd angen cryn dipyn o amser i swyddogion i lanhau a gwirio cofnodion cronfa ddata etifeddiaeth i sicrhau cywirdeb o dan y system newydd - amcangyfrifodd awdurdodau yng Ngogledd Iwerddon sydd eisoes wedi ymgymryd â'r broses bontio hon, fod yr elfen hon yn unig yn cymryd dros bythefnos o amser un swyddog FTE.

Gan fod y gwasanaeth yn pontio, yn rhan o'r flwyddyn ariannol ac nid yw ein system wybodaeth rheoli (MIS) wedi'i ffurfweddu eto i ddelio â'r model newydd, nid yw'r cynllun gwasanaeth hwn yn gallu darparu amcanestyniad cywir o faint o arolygiadau safonau bwyd fydd nawr yn ddyledus i'w harolygu y flwyddyn ariannol hon a'r adnoddau ychwanegol amcangyfrifedig y bydd eu hangen i gyflawni'r model newydd. Ni fydd unrhyw adnoddau ariannol ychwanegol yn cael eu darparu gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd i gyflawni'r newid hwn; fodd bynnag, mae'r ASB wedi cydnabod y bydd effaith sylweddol ar wasanaethau bwyd awdurdodau lleol.

Wrth i'r gwasanaeth drosglwyddo o PP Cymru i'r system IDOX MIS annibynnol, bydd angen amser ar swyddogion i hyfforddi ac ymgyswrtu â model sgorio risg mwy cymhleth ac amserol. Mae hyn yn cynnwys deall meini prawf ychwanegol, strwythurau codio newydd, a gofynion mewnbwn data estynedig sy'n angenrheidiol i sicrhau enillion cywir i'r ASB. Yn ystod y cyfnod hwn, bydd capasiti gweithredol a gweinyddol yn cael eu heffeithio, gan fod disgwyl i'r gofynion cyfunol hyn greu heriau adnoddau sylweddol.

Rheoliadau Cyflwyno a Hyrwyddo Bwyd Llywodraeth Cymru

Mae Rheoliadau Bwyd (Hyrwyddo a Chyflwyno) (Cymru) 2026 yn gosod cyfyngiadau ar hyrwyddo a lleoli cynhyrchion braster, halen a siwgr uchel (HFSS) mewn lleoliadau manwerthu penodol, gyda'r nod o wella iechyd y cyhoedd a chefnogi dewisiadau bwyd iachach. Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn gyfrifol am orfodi'r gofynion hyn, gan gynnwys cynnal arolygiadau wedi'u rhaglennu o fusnesau bwyd perthnasol. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod disgwyliadau i bob awdurdod gynnal o leiaf 50 o arolygiadau y flwyddyn ariannol hon o dan y rheoliadau hyn ac i fonitro cydymffurfiaeth. Yn ogystal, mae'n ofynnol i awdurdodau gyflwyno ffurflenni chwarterol i Lywodraeth Cymru, sy'n amlinellu gweithgarwch arolygu, lefelau cydymffurfiaeth, ac unrhyw gamau gorfodi a gymerwyd, er mwyn cefnogi goruchwyliaeth a gwerthuso effeithiolrwydd y polisi cenedlaethol.

Cynnig Dyfodol Rheoleiddio Bwyd yr ASB

Ers sawl blwyddyn, mae'r ASB wedi bod yn canolbwyntio ar raglenni i foderneiddio sut mae busnesau'n cael eu rheoleiddio. Mae eu cynnig diweddaraf Dyfodol Rheoleiddio Bwyd yn gosod mwy o alwadau ar awdurdodau lleol i lywio'r gwaith hwn. Mae mwy o geisiadau am ddata, ymgynghoriadau, ceisiadau i gymryd rhan mewn gweithgorau/presenoldeb mewn digwyddiadau ymgysylltu i gyd wedi ychwanegu at bwysau ar wasanaethau hylendid bwyd / safonau sydd eisoes wedi'u hymestyn ledled Cymru.

Ymddangosiad achosion o glefydau heintus byd-eang

Mae clefydau heintus sy'n dod i'r amlwg fel yr achosion diweddar Hantavirus yn parhau i dynnu sylw at her sylweddol ac yn aml ar unwaith i'r gwasanaeth, sy'n gofyn am ddwysáu cyflym, ymateb cydgysylltiedig, a goruchwyliaeth weithredol barhaus. Mae'r pathogenau hyn yn cael eu nodweddu gan morbidrwydd uchel ac, mewn rhai achosion, cyfraddau marwolaethau achosion uchel, yn ogystal â'r potensial ar gyfer achosion sydyn a all oresgyn y gwasanaeth yn gyflym, wrth i swyddogion, yn enwedig y Swyddog Arweiniol ar gyfer rheoli a rheoli Clefydau Heintus o fewn y tîm gael eu dargyfeirio i ffwrdd o wneud gwaith arferol.

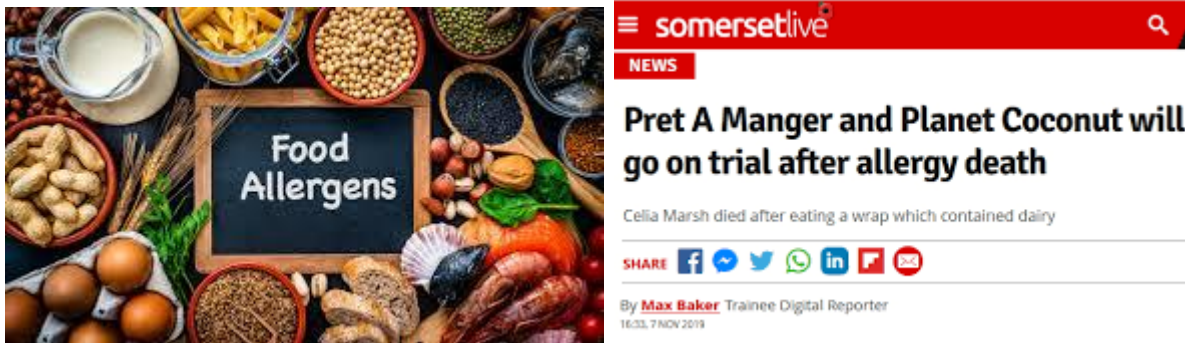
Mae elfen allweddol o'r ymateb hwn yn cynnwys cyfranogiad gweithredol mewn cyfarfodydd Tîm Rheoli Digwyddiadau (IMTs) ar lefel ranbarthol a chenedlaethol. Mae presenoldeb yn yr IMTs hyn yn gofyn am ymrwymiad amser ac adnoddau sylweddol, gan y gall cyfarfodydd fod yn aml, yn hir, ac yn gofyn am benderfyniadau cyflym yn seiliedig ar dystiolaeth epidemiolegol esblygol.

Mae'r gofyniad am ddwysáu ac ymateb cyflym hefyd yn tynnu sylw at wendidau mewn gwytnwch gwasanaeth fel y digwyddodd yn yr achosion o Covid 19 lle mae wedi cymryd chwe blynedd i'r gwasanaeth ail-alinio'n llawn â gofynion ymyrraeth Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd. Mae'r diffyg adnoddau staffio a nodwyd fel y'i nodwyd yn y cynllun hwn yn cael ei waethygu yn yr amgylchiadau hyn wrth i'r gallu i gynnal parhad busnes wrth ymateb i fygythiad sy'n dod i'r amlwg gael ei gyfaddawdu'n sylweddol, yn enwedig pan fydd y sefyllfa yn gwaethygu'n gyflym neu'n cael ei hymestyn. Mae darparu gwasanaethau arferol o ganlyniad yn cael ei ddadflaenoriaethu i ddarparu ar gyfer ymateb i achosion, gan effeithio ar ddyletswyddau statudol a chanlyniadau iechyd cyhoeddus ehangach.

Yn y cyd-destun hwn, mae clefydau sy'n dod i'r amlwg yn gweithredu fel prawf straen i'r system, gan ddatgelu cyfyngiadau mewn capasiti ymchwydd a chynllunio gwytnwch. Bydd cryfhau gwytnwch yn gofyn am fuddsoddi mewn capasiti gweithlu, traws-hyfforddiant i ehangu'r gronfa o staff sy'n gallu cefnogi ymateb i glefydau heintus, a chynllunio wrth gefn cadarn. Heb fynd i'r afael â'r cyfyngiadau sylfaenol hyn a'r diffyg adnoddau, gall cyflawni gwaith ymyrraeth statudol ar gyfer diogelwch a safonau bwyd gael ei gyfaddawdu'n sylweddol, y gall ei effeithiau, fel y dangosir profiad, gymryd blynyddoedd i'w datrys.

Rheoli alergenau

Gall alergeddau bwyd fod yn angheuol, amcangyfrifir bod gan 1-2% o oedolion a 5-8% o blant alergedd bwyd, sy'n cyfrif am oddeutu 2 filiwn o bobl yn y DU. Bu sawl achos proffil uchel yn ymwneud â marwolaethau pobl ifanc yn eu harddegau ar ôl bwyta alergenau heb eu datgan. Yn gyffredinol, canfuwyd bod cydymffurfiaeth busnes â gofynion labelu alergenau newydd yn wael. Mae darparu gwybodaeth a chymorth i fusnesau i'w helpu i gydymffurfio â'r gofynion wedi cael goblygiadau adnoddau i'r gwasanaeth.

Mae pob arolygiad hefyd yn cymryd 1 awr yn hirach ar gyfartaledd i'w gwblhau oherwydd y gofynion cynyddol o waith safonau bwyd sy'n ymwneud â rheoli alergenau a sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth. Disgwylir i hyn gynyddu oherwydd bod y model cyflwyno Safonau Bwyd newydd yn cael ei bwysoli'n drwm tuag at asesiadau risg alergenau.

Cyhoeddwyd Canllawiau newydd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd ym mis Mawrth 2025 mewn perthynas â darparu gwybodaeth am alergenau ar gyfer bwydydd nad ydynt wedi'u pecynnu ymlaen llaw y bydd yr Adran yn ei chyfeirio ym mhob arolygiad a gynhelir

Cadw a Recriwtio Staff

Mae mater gwytnwch y gweithlu sylweddol yn parhau o fewn y proffesiwn lechyd yr Amgylchedd fel yr amlinellir yn adroddiad Arolwg Gweithlu lechyd yr Amgylchedd y Sefydliad Siartredig lechyd yr Amgylchedd (CIEH).

Mae recriwtio Swyddogion lechyd yr Amgylchedd cymwys a phrofiadol yn her sylweddol ac mae hyn yn adlewyrchu'r dirwedd bresennol ledled Cymru a Lloegr. Mae'r sefyllfa yn cael ei waethygu ymhellach gan y gwahaniaethu mewn cyfraddau cyflog sy'n arwain at Swyddogion yn symud o un Awdurdod Lleol i'r llall.

Yn ogystal, mae sawl ffactor yn y chwarae sy'n cyfrannu at y gronfa sylweddol ddisbyddu a chyfyngedig o weithwyr proffesiynol o fewn lechyd yr Amgylchedd. Mae'r rhain yn cynnwys: gweithlu sy'n heneiddio, uwch swyddogion yn ymddeol, colli swyddogion i sectorau / asiantaethau eraill fel yr Asiantaeth Safonau Bwyd / lechyd Cyhoeddus Cymru / cwmnïau Ymgynghori Preifat / secondiad i Lywodraeth Cymru, pob un ohonynt yn aml yn cynnig tâl / buddion uwch na Llywodraeth Leol.

Tynnodd adroddiad Cyfarwyddwyr Gwarchod y Cyhoedd Cymru, [Adeiladu ar gyfer y Dyfodol](#), sylw at bwysigrwydd hanfodol gwasanaethau Diogelu'r Cyhoedd a'u cyfraniad pwysig i lechyd y cyhoedd. Roedd yr adroddiad yn gwneud sawl argymhelliad, a oedd yn cynnwys Awdurdodau Lleol, a Llywodraeth Cymru yn cydnabod rôl hanfodol gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd / lechyd yr Amgylchedd ac yn ymrwymo i gynyddu'r buddsoddiad mewn cyllidebau ar gyfer y gwasanaethau hynny er mwyn galluogi twf yn lefelau staffio rheng flaen i lefel fwy gwydn, gan ddefnyddio buddsoddiad cyllidebol craidd neu fecanweithiau cyllido grant hirdymor. Mae creu strategaeth Gweithlu DPPW wedi'i ariannu wedi cynnwys Prentisiaeth Reoleiddiol lefel 4 a lansiwyd yn 2025. Nid yw'r brentisiaeth hon wedi'i mapio gyda'r sgiliau angenrheidiol sydd eu hangen yn benodol ar gyfer gorfodi'r gyfraith bwyd. Fodd bynnag, mae gwaith datblygu pellach yn digwydd ar fapio rhaglen Brentisiaeth Lefel 6 yn benodol ar gyfer lechyd yr Amgylchedd; mae'n debygol o fod rhai blynyddoedd cyn i hyn ddod i ffrwyth.

Gweithgaredd Gorfodi

Mae camau gorfodi ffurfiol ac achosion erlyn yn cael effaith ar ddarparu gwasanaethau, gan fod camau gorfodi yn cymryd llawer o amser oherwydd mwy o waith papur cyfreithiol, ailymweliadau lluosog i sicrhau bod camau adfer sydd eu hangen ar frys yn cael eu datrys, presenoldeb llys, pob un ohonynt yn tynnu adnoddau swyddogion i ffwrdd o gynnal arolygiadau. Mae'r busnesau hyn wedyn yn cael eu hail-gategoreiddio fel risg uchel ar gyfer ymyrraeth newydd.

Yn ogystal, pan fydd busnesau yn derbyn sgôr hylendid bwyd gwael, maent fel arfer yn gofyn am ymweliad ail-raddio mewn ymgais i wella eu 'sgoriau ar y drysau' y mae'n rhaid iddynt eu harddangos yn gyfreithlon. Bydd yn rhaid blaenoriaethu'r ymweliadau ail-raddio hyn hefyd, yn unol â'r gofyniad statudol i gwblhau'r arolygiad ail-raddio o fewn 3 mis i gais taledig gael ei gyflwyno i'r Awdurdod

Trwyddedu Gweithdrefnau Arbennig

Daeth y cynllun i drwyddedu ymarferwyr sy'n perfformio tatŵio / tyllu / colur lled-barhaol / aciwbigo i rym ym mis Tachwedd 2024. Er bod yr holl adeiladau ac ymarferwyr wedi'u trosglwyddo'n llwyddiannus i'r cynllun newydd yn 2025, mae galwadau parhaus o hyd gan fusnesau newydd sy'n gofyn am drwydded, monitro ymweliadau y busnesau risg uwch a bob 3 blynedd y gofyniad i adnewyddu'r holl drwyddedau ar gyfer yr ymarferwyr a'r eiddo.

Nid oes unrhyw adnodd ychwanegol wedi'i ddarparu i'r Gwasanaeth i gyflawni'r gwaith trwyddedu hwn.

Menter Prydau Ysgol Am Ddim Llywodraeth Cymru

Mae cyflwyno Menter Prydau Ysgol Am Ddim Llywodraeth Cymru wedi arwain at gynnydd yn nifer yr ysgolion Awdurdodau Lleol sydd bellach wedi symud o Gategori C i B a Chategori D i C ar gyfer sgôr risg safleoedd arolygu hylendid bwyd. Mae hyn yn briodol i sgôr ychwanegol a roddir ar gyfer grwpiau agored i niwed risg uchel lle mae mwy nag 20 o brydau bwyd yn cael eu gweini i blant dan 5 oed.

Gofynion busnes newydd

Mae nifer y busnesau bwyd cofrestredig yn amrywio oherwydd busnesau newydd sy'n agor ar gyfer masnach, busnesau presennol sy'n rhoi'r gorau i fasnachu, a busnesau lle mae newid mewn perchnogaeth, rheoli a/neu weithgareddau bwyd.

Mae angen arolygu pob busnes bwyd newydd i asesu cydymffurfiaeth â deddfwriaeth hylendid bwyd / safonau a derbyn sgôr hylendid bwyd. Mae bob amser yn anodd rhagweld nifer y busnesau newydd a fydd yn dechrau masnachu, er y dylid nodi bod cynnydd sylweddol wedi bod yn nifer y busnesau newydd sy'n cofrestru gyda'r Cyngor yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae hyn yn effeithio ar feysydd eraill o waith wedi'i raglennu a wneir gan swyddogion.

Ar 1 Ebrill 2026, roedd **12 busnes newydd** gofrestredig yn aros am arolygiad mewn perthynas â hylendid a safonau bwyd, ac nid yw'r mwyafrif ohonynt wedi dechrau masnachu eto. Mae'r busnesau hyn yn cael eu hasesu ar risg gynhenid ac yn cael eu blaenoriaethu yn unol â hynny i'w harchwilio. . Ar gyfartaledd **mae 90** o adeiladau newydd yn cofrestru bob blwyddyn, fodd bynnag, y flwyddyn ariannol diwethaf cynyddodd hyn i **110**, sy'n gynnydd o 22%.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf nodwyd bod busnesau yn aml yn dechrau ac yna'n rhoi'r gorau i fasnachu o fewn cyfnod cymharol fyr, mae hyn yn profi i fod yn wastraff adnoddau anochel. Bydd y busnes fel arfer yn cael ei ailagor gan weithredwr busnes bwyd newydd a bydd angen archwiliad newydd arall. Mae'r 'argyfwng costau byw' presennol yn debygol o weld y duedd hon yn parhau wrth i'r sector busnesau bach barhau i fod yn ansefydlog.

Mesurau diogelu'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd Statudol (FHRS)

Mae'r FHRS yn ymgorffori mesurau diogelu i sicrhau ei fod yn deg i fusnesau. Mae hyn yn cynnwys gweithdrefn apelio, 'hawl i ateb' a mecanwaith ar gyfer gofyn am ail-arolygiad neu ailymweliad ar gyfer ail-raddio. Ni ellir rhagweld y gwaith ychwanegol y mae'r mesurau diogelu hyn yn ei gynhyrchu flwyddyn ar ôl blwyddyn, er bod ffi yn daladwy lle gofynnir am ail-raddio.

Gwell deallusrwydd

Mae gwell cudd-wybodaeth mewn perthynas â throseddau bwyd lleol, rhanbarthol a chenedlaethol wedi cynyddu nifer y ceisiadau i weithio gydag asiantaethau partner. Unwaith eto, mae'n anodd meintio'r effaith ond gall fod yn sylweddol ac effeithio ar raglenni ymyrraeth wedi'u cynllunio.

Effaith technegau diagnostig moleciwlaidd labordy newydd

Mae'r Awdurdod yn rhagweld cynnydd sylweddol yn nifer yr achosion a gadarnhawyd o pathogenau sydd angen eu hymchwilio oherwydd cyflwyno dulliau profi moleciwlaidd newydd mewn labordai microbiolog. Mae'r drefn brofi newydd (PCR) yn fwy sensitif na dulliau traddodiadol sy'n rhoi mwy o ofynion ar y gwasanaeth. Mae yna arwyddion o'r duedd gynyddol hon eisoes.

Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth a Gwybodaeth Amgylcheddol

Mae mwy o ymwybyddiaeth y cyhoedd wedi arwain at gynydd mewn ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth a Gwybodaeth Amgylcheddol, gan osod mwy o alwadau ar swyddogion.

Mae'r FSA yn galw am ddychwelyd data monitro perfformiad ychwanegol

Cyn covid, cyflwynodd Awdurdodau Lleol ffurflenni monitro gorfodi data diwedd blwyddyn blyneddol i'r Asiantaeth Safonau Bwyd (FSA) trwy'r system Rheoli Gorfodi Awdurdodau Lleol (LAEMS) a oedd wedi'i ffurfweddu'n benodol i gynhyrchu'r data gofynnol yn hawdd. Fodd bynnag, ers 2020, mae'r ASB wedi gofyn am ffurflenni 'gwirio tymheredd' pwrpasol ar gyfnodau chwarterol sydd bellach wedi gostwng i enillion dwy flynedd. Mae'r gwaith hwn yn rhoi beichiau ychwanegol ar y gwasanaeth ac mae'n cymryd llawer o amser o'i gymharu â'r system adrodd diwedd blwyddyn wreiddiol. Mae'n arbennig o broblem ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol lle mae'n rhaid cynhyrchu dwy set wahanol o ffigurau – ffigurau blyneddol ar gyfer y cynllun gwasanaeth a ffigurau chwe mis ar gyfer yr ASB.

Amrywiaeth ddiwylliannol ac ethnig

Mae nifer y busnesau bwyd yn y Fwrdeistref Sirol nad Saesneg yw eu hiaith gyntaf wedi bod yn isel yn draddodiadol. Fodd bynnag, yn ystod y blyneddau diwethaf bu cynnydd yn nifer y busnesau sy'n cael eu rhedeg gan weithredwyr busnes bwyd o darddiad Dwyrain Ewrop ac ethnigrwydd eraill. Wedi dweud hynny, mae hyn yn dal i gyfrif am ganran fach yn unig o fusnesau bwyd yn y Fwrdeistref ac mae'r effaith ar y gwasanaeth yn isel.

Mae'r gwasanaeth yn defnyddio llinell iaith a Gwasanaeth Cyfieithu a Chyfieithu Cymru (WITS) i gynorthwyo gyda chyfathrebu os oes angen. Mae busnesau hefyd yn cael eu cyfeirio at wefan yr Asiantaeth Safonau Bwyd www.food.gov.uk i gael pecynnau Bwyd Mwy Diogel Gwell Busnes sydd ar gael mewn gwahanol ieithoedd i leihau'r rhwystr iaith. Mae taflenni gwybodaeth amlieithog wedi'u hamgáu gyda hysbysiadau, os ystyrir eu bod yn angenrheidiol, i roi gwybod am bwysigrwydd dogfennau cyfreithiol a gyhoeddwyd.

Lle bo angen, rhoddir ystyriaeth i gydraddoldeb ac amrywiaeth pan fydd polisïau a gweithdrefnau yn cael eu hadolygu i sicrhau nad oes gwahaniaethu neu allgáu.

Cynhyrchwyr Bwyd

Mae 2 fusnes yn y Fwrdeistref sy'n cael eu dosbarthu fel gweithgynhyrchwyr o dan hen ddogfen ganllawiau LAEMS. Mae hyn yn llai nag 1% o fusnesau cofrestredig felly nid oes unrhyw effaith sylweddol ar y Gwasanaeth. Mae OP Chocolates, sef y prif safle gweithgynhyrchu, yn gofyn am

dystysgrifau allforio ar gyfer eu cynhyrchion yn rheolaidd, sy'n gosod gofynion ychwanegol ar y gwasanaeth.

Cyfrifoldebau Bwyd wedi'i Fewnforio

Er bod Merthyr Tudful yn Awdurdod Lleol mewndirol, mae gan y gwasanaeth rôl bwysig i'w chwarae o hyd mewn gwiriadau diogelwch bwyd i sicrhau bod bwydydd a fewnforir yn bodloni gofynion diogelwch bwyd. Mae'r rôl hon wedi dod yn fwyfwy pwysig oherwydd ymadael â'r UE ac oedi'r Llywodraeth wrth gyflwyno gwiriadau ffisegol cadarn ar bwydydd wedi'u mewnforio mewn safleoedd rheoli ffiniau.

Mae cyfundrefn fyd-eang newydd ar gyfer rheoli cynhyrchion bwyd a bwyd anifeiliaid wedi'u mewnforio sy'n dod i mewn i'r DU ar ffurf Model gweithredu Targed Ffiniau (BTOM) wedi'i chyflwyno'n raddol ac wedi dod yn weithredol o 30 Ebrill 2024. Fodd bynnag, bu oedi mawr wrth agor Swyddi Rheoli Ffiniau (BCPs) ar arfordir gorllewinol y DU, yn enwedig ar gyfer nwyddau o'r UE. Nod y BTOM yw symleiddio rheolaethau ffiniau a lleihau beichiau ar fasnachwyr, ond mae hefyd yn cynnwys newidiadau sylweddol i'r seilwaith a gweithredu systemau newydd. Bydd penderfyniad y llywodraeth i ohirio gweithredu'r BTOM yn llawn tan 2027, gan gynnwys gwiriadau ffisegol ar nwyddau o'r UE, yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd bwydydd anghyfreithlon yn cael eu mewnforio i'r DU sy'n debygol o gael eu hadnabod gan Awdurdodau mewndirol yn unig.

Yn ystod yr arolygiad o adeiladau bwyd, mae swyddogion yn ystyried tarddiad bwydydd wedi'u mewnforio. Ymchwilir i unrhyw arwyddion nad yw bwyd wedi bod yn destun rheolaethau mewnforio cywir ac, lle bo angen, mae'r bwyd yn cael ei dynnu o'r gadwyn fwyd. Efallai y bydd bwydydd wedi'u mewnforio hefyd yn destun archwiliad fel rhan o'n rhaglen samplu sy'n cael ei lywio gan gynllun Monitro Cenedlaethol y DU yr Asiantaeth Safonau Bwyd sy'n amlinellu blaenoriaethau samplu ar gyfer 2026-27 yn seiliedig ar wybodaeth fyd-eang a thrwy hysbysiadau gan blatfform FSA LINK yr Asiantaeth Safonau Bwyd.

Yn seiliedig ar dueddiadau diweddar, rhagwelir y bydd y math hwn o waith yn parhau i gynyddu yn 2026/27 wrth i gynhyrchion Americanaidd a chynhyrchion trydydd gwledydd eraill newydd ac sy'n dod i'r amlwg barhau i gael eu mewnforio'n anghyfreithlon i'r DU.

Atchwanegiadau / Bwydydd newydd

Bu cynnydd sylweddol a phoblogrwydd mewn argaeledd a bwyta bwydydd newydd ac atchwanegiadau bwyd, wedi'i yrru gan ddiddordeb defnyddwyr mewn iechyd, lles, a chynhyrchion maeth amgen. Mae hyn yn cynnwys cynhyrchion fel cannabidiol (CBD), bwydydd swyddogaethol, cynhyrchion cyfoethog, a chynhwysion sy'n dod i'r amlwg nad ydynt yn cael eu bwyta'n draddodiadol yn y DU. Mae'r twf hwn yn cyflwyno heriau cynyddol i ddarparu gwasanaethau bwyd, gan ei fod yn gofyn i swyddogion gadw'r wybodaeth gyfredol am ddeddfwriaeth gymhleth ac esblygol, gan gynnwys gofynion awdurdodi ar gyfer bwydydd newydd a safonau cyfansoddiad a labelu ar gyfer atchwanegiadau. Mae hefyd yn gosod gofynion ychwanegol ar adnoddau gorfodi, gan y gall busnesau roi cynhyrchion nad ydynt yn cydymffurfio yn anfwriadol ar y farchnad. O ganlyniad, mae'r maes hwn yn gofyn am fonitro gwell, arolygiadau wedi'u targedu, ac ymgysylltu parhaus â busnesau i sicrhau cydymffurfiaeth a diogelu iechyd y cyhoedd.

Busnesau Tymhorol

Mae nifer y busnesau tymhorol yn isel ac nid yw'n cyflwyno unrhyw anawsterau sylweddol.

2.5 Polisi Cydymffurfio a Gorfodi

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Polisi Cydymffurfio a Gorfodi yn ffurfiol⁵. Roedd y polisi yn destun adolygiad 5 mlynedd yn unol â gofynion Deddf Gorfodi Rheoleiddiol a Sanctiynau 2008 ac fe'i cymeradwywyd gan y Cyngor llawn ym mis Rhagfyr 2024.

Wrth ddod i unrhyw benderfyniadau gorfodi, rhoddir ystyriaeth i'r ffactorau canlynol:

- Difrifoldeb y drosedd
- Hanes y busnes
- Hyder mewn rheolaeth
- Canlyniadau diffyg cydymffurfio
- Effeithiolrwydd tebygol gwahanol opsiynau gorfodi
- Agwedd y gweithredwr/perchennog

Mae'r Polisi yn adlewyrchu egwyddorion cymesuredd, targedu, cysondeb, tryloywder ac atebolrwydd. Mae'r polisi yn nodi ein dull presennol o orfodi'r gyfraith ac mae'n seiliedig ar yr egwyddorion a gefnogir gan y Cod Rheoleiddwyr ac mae'n⁶ ystyried canllawiau cyfredol y llywodraeth. Mae'r polisi ar gael ar wefan yr Awdurdod Lleol drwy'r ddolen ganlynol www.merthyr.gov.uk/media/10637/compliance-and-enforcement-policy-2024.pdf a gellir cael copi caled drwy gysylltu â Rheolwr Iechyd yr Amgylchedd, Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, Adran Iechyd yr Amgylchedd, Y Ganolfan Ddinesig, Stryd y Castell, Merthyr Tudful, CF47 8AN.

⁵ [Polisi Cydymffurfio a Gorfodi 2024 \(merthyr.gov.uk\)](http://www.merthyr.gov.uk)

⁶ [Cod y Rheoleiddwyr \(publishing.service.gov.uk\)](http://publishing.service.gov.uk)

3. Darparu Gwasanaeth

3.1 Hylendid Bwyd/Ymyriadau Safonau

Mae'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) yn caniatáu dull hyblyg o orfodi cyfraith bwyd lle gall Awdurdodau Lleol ddefnyddio ystod o ymyriadau i fonitro, cefnogi a chynyddu cydymffurfiaeth busnes. Polisi Gwasanaeth Bwyd Merthyr Tudful yw sicrhau bod pob busnes bwyd yn y Fwrdeistref yn derbyn ymyriadau yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) a Chanllawiau Ymarfer.

3.1.1 Hylendid Bwyd

Mae ymyriadau yn cynnwys rheolaethau swyddogol ac answyddogol:

Rheolaethau Swyddogol

- Arolygiadau
- Monitro
- Gwyliadwriaeth
- Gwirio
- Archwiliad
- Samplu lle mae dadansoddiad i'w wneud gan labordy swyddogol

Rheolaethau Answyddogol

- Addysg, cyngor a hyfforddi
- Casglu gwybodaeth (gan gynnwys samplu lle nad yw'r dadansoddiad neu'r archwiliad i'w gynnal gan labordy swyddogol).

Mae ymyriadau yn cael eu cymhwyso ar ddull sy'n seiliedig ar risg fel y gellir cyfeirio rheoleiddio mwy dwys at y busnesau bwyd hynny sy'n cyflwyno'r risg fwyaf i iechyd y cyhoedd.

Mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i'r fangre sydd â'r sgôr risg uchaf fod yn destun arolygiad neu archwiliad llawn neu rhannol. Mae'r gwasanaeth wedi ymrwymo i gynnal arolygiadau llawn yn ein mangreuedd risg uchaf wedi'u categorioedd fel gradd A neu B ar gyfnodau a bennir yn y Cod.

Mae cyfle i'r gwasanaeth newid rhwng un neu fwy o ymyriadau sy'n cynnwys rheolaethau swyddogol mewn adeiladau categori C os ystyrir bod y safle yn cydymffurfio'n frاس, yn hytrach na chynnal arolygiad llawn, arolygiad rhannol neu archwiliad. Mae ein profiad wedi dangos i ni fod busnesau yn yr hinsawdd economaidd bresennol yn fwyfwy parod i dorri corneli neu ganghennu allan i farchnadoedd neu brosesau newydd i wneud penderfyniadau. Credwn fod diffygion mewn hylendid bwyd yn fwy tebygol o gael eu nodi os cynhelir archwiliad trylwyr ar y safle, a byddwn yn parhau i ddefnyddio safle llawn, archwiliad rhannol neu archwiliad fel ein dull dewisol o ymyrryd yn y safleoedd hyn. Mae cynnal arolygiadau neu archwiliadau llawn, rhannol o fusnesau Categori C hefyd yn golygu na fydd yr egwyl rhwng dyfarnu sgôr hylendid bwyd yn fwy na 18 mis. Mae gan adael cyfnodau hir rhwng ail-raddfeydd y potensial i danseilio'r cynllun sgorio hylendid bwyd statudol.

Gall adeiladau Categori D fod yn destun ymyriadau, sy'n newid rhwng ymyriadau sy'n rheolaethau swyddogol ac answyddogol. Ar hyn o bryd mae gan y tîm bolisi o gynnal rheolaethau swyddogol mewn busnesau gradd D.

Gall adeiladau categori E fod yn destun strategaeth orfodi amgen a allai gynnwys defnyddio holiaduron / arolygon / arolygiadau seiliedig ar brosiectau / ymweliadau casglu cudd-wybodaeth. Fodd bynnag, byddwn yn cynnal arolygiad:

- Pan fyddant yn destun cwyn.
- Pan fyddwn yn dod yn ymwybodol o newid sylweddol yn natur y busnes, sy'n debygol o newid y sgôr risg e.e. trwy geisiadau cynllunio, gwybodaeth leol, ceisiadau am gyngor gan y perchennog
- Byddwn yn nodi ac yn targedu grwpiau penodol o adeiladau ar gyfer mentrau diogelwch bwyd.
- Byddwn yn cysylltu â'r holl adeiladau risg isel o leiaf unwaith bob 3 blynedd i ganfod eu statws.

Proffil Sefydlu

Mae Tabl 1 isod yn darparu proffil o nifer y safleoedd ym mhob categori sgôr risg hylendid bwyd yn y Fwrdeistref.

Tabl 1 – Proffil y safleoedd ym mhob categori sgorio risg hylendid bwyd

CATEGORI	Nifer Lleoliadau 2023/2024	Niferoedd Lleoliadau 2024/25	Nifer Lleoliadau 2025/2026	Nifer Lleoliadau 2026/27
Sgôr Risg A	3	3	1	2
Sgôr Risg B	43	35	26	21
Sgôr Risg C	227	243	250	259
Sgôr Risg D	65	56	74	59
Sgôr Risg E	237	229	202	219
Y tu allan	2	2	2	0
Heb sgôr	14	18	12	12

Mae safleoedd sy'n destun arolygiadau ac ymyriadau bwyd yn cael eu graddio gan risg. Mae'r sgôr risg yn cael ei chynnal yn unol ag Atodiad 1 Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd Cymru (Hydref 2025) ac mae amlder yr arolygiad/ymyrraeth yn cael ei bennu gan y sgôr risg fel yr amlinellir yn **Nhabl 2** isod. Gall amlder yr arolygiad amrywio o unwaith bob 6 mis, os yw'r fangre yn gategori A, i unwaith bob 3 blynedd ar gyfer categori E. Mae'r isafswm amlder y dylai busnes bwyd dderbyn ymyrraeth yn unol â'r Cod Ymarfer cyfraith Bwyd wedi'i nodi isod:

Tabl 2 – Lleiafswm amllder ymyrraeth Hylendid Bwyd

Categori	Amllder Ymyrraeth
A	O leiaf bob 6 mis
B	O leiaf bob 12 mis
C	O leiaf bob 18 mis
D	O leiaf bob 2 flynedd
E	O leiaf bob 3 blynedd

Mae'r gronfa ddata wedi'i diweddarau i adlewyrchu unrhyw newidiadau i fusnesau presennol, busnesau newydd sydd wedi dechrau masnachu a busnesau sydd wedi rhoi'r gorau i fasnachu. Bydd busnesau newydd yn cael eu hymweld a'u graddio risg yn unol â Chod Ymarfer Cyfraith Bwyd Cymru.

Nod y gwasanaeth bwyd yw cynnal rhaglen o arolygiadau ac ymyriadau **dyledus wedi'u cynllunio** ar fangre bwyd ar gyfer 2025/26 yn unol â gofyniad Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd, gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a gynhwysir yn y Cod fel yr amlinellir yn **Nhabl 3**.

Tabl 3 Crynodeb o'r Rhaglen Waith ar gyfer arolygiadau hylendid bwyd ar gyfer 2026/27 yn seiliedig ar risg, dyddiadau dyledus arolygu

Categori Risg	Na. o arolygiadau dyledus	Nifer yr ymyriadau / arolygiadau wedi'u cynllunio	Math o ymweliad
A	2	4	Arolygiad Llawn
B	21	21	Arolygiad llawn
C	153	153	Arolygiad llawn
D	33	33	Arolygiad llawn
E	56	56	AES / Arolygiad llawn yn dibynnu ar risg / Arolygiad llawn
Y tu allan i'r rhaglen	0	0	Arolygiad llawn
Adeilad newydd (gan gynnwys heb ei raddio)	12 ar ddechrau'r flwyddyn	110	Arolygiad llawn
Ailymweld â phob categori	Tua 70	70	Ymweliad rheoli swyddogol - gwirio/monitro i wirio cydymffurfiaeth
Gofynnwyd am sgôr ail-sgôr o dan yr FHRS	Tua 20	20	Arolygiad llawn
Cyfanswm		467	

3.1.2 Safonau Bwyd

Tabl 4 Proffil sefydlu safonau bwyd ar 1 Ebrill 2026

CATEGORI	Nifer y Lleoliadau 2023/2024	Niferoedd y Lleoliadau 2024/25	Niferoedd y Lleoliadau 2025/26	Niferoedd y Lleoliadau 2026/27
Sgôr Risg A	0	0	0	0
Sgôr Risg B	39	42	43	41
Sgôr Risg C	539	526	512	520
Heb sgôr a masnachu	*	17	12	12
Y tu allan i'r rhaglen	2	2	2	0

* Nid yw'r data ar gael

Tabl 5 Crynodeb o'r Rhaglen Waith ar gyfer arolygiadau safonau bwyd ar gyfer 2026/27 yn seiliedig ar risg, dyddiadau dyledus arolygu

Categori Risg	Nifer arolygiadau yr ddyledus sy'n	Nifer yr ymweliadau wedi'u cynllunio	Math o ymweliad
A	0	0	Amherthnasol
B (yn ddyledus)	11	11	Arolygiad llawn
C	0	0	Arolygiad llawn / archwiliad rhannol
Amcangyfrif heb sgôr	110	110	Arolygiad llawn
Cyfanswm	121	121	

Tabl 6 – Isafswm safonau bwyd Amllder ymyrraeth

Categori	Amllder Ymyrraeth
A	O leiaf bob 12 mis
B	O leiaf bob 24 mis
C	Strategaeth orfodi neu ymyrraeth amgen bob 5 mlynedd

O ganlyniad, mae amllder ymyriadau safonau bwyd, ym mhob un ond ychydig o achosion, yn dilyn amllder ymyrraeth hylendid bwyd gan y bydd hyn fel arfer yn fwy aml nag archwiliad safonau wedi'i drefnu. Bydd hyn yn sicrhau mai dim ond un ymweliad sy'n cael ei gynnal lle cynhelir arolygiadau hylendid a safonau ar yr un pryd. Mae ein canlyniadau arolwg cwsmeriaid yn dangos bod busnesau yn gwerthfawrogi ymweliadau gorfodi ac eisiau cydlynu swyddogaethau'r Cyngor i leihau'r baich ar eu busnes. Pan fo ymweliad safonol yn ddyledus cyn yr hylendid (nifer fach iawn yw hyn fel arfer) bydd hyn naill ai'n cael ei gynnal ar wahân neu bydd yr arolygiad hylendid yn cael ei ddwyn ymlaen fel bod yr arolygiadau'n cael eu cynnal ar yr un pryd.

Mae effaith deddfwriaeth sy'n ymwneud â gofynion labelu ar gyfer bwydydd wedi'u pecynnu ymlaen llaw ar gyfer gwerthu uniongyrchol (PPDS) a'r gofynion sy'n ymwneud â rheoli alergenau fel rhan o system rheoli hylendid bwyd wedi arwain at gynnydd sylweddol yn hyd yr arolygiadau.

Mae un safle a gymeradwywyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd, sef lladd-dy mawr a ffatri dorri, lle mae hylendid bwyd yn gyfrifoldeb yr ASB, ond mae safonau a labelu yn cael eu gorfodi gan dîm iechyd cyhoeddus yr awdurdod lleol.

3.1.3 Busnesau Newydd

Bydd y gwasanaeth yn parhau i adnabod busnesau newydd yn rhagweithiol trwy amrywiaeth o ddulliau h.y. trefniadau arferol gydag adrannau mewnol eraill yr Awdurdod Lleol fel Adfywio Grantiau Economaidd, Cynllunio, Ardrethi Busnes, Trwyddedu, Safonau Masnach a Gwasanaethau Amgylcheddol, yn ogystal â gwybodaeth leol trwy wylidwriaeth ar wefannau cyfryngau cymdeithasol.

Mae'r holl fusnesau newydd yn cael eu cofnodi ar yr adeiladau newydd a rennir a chronfeydd data Tascomi. Cyn gynted ag y nodir busnes newydd neu newid perchnogaeth, anfonir dolen i weithredwyr busnes bwyd newydd i ffurflen gofrestru eiddo bwyd ar-lein yr Asiantaeth Safonau Bwyd (neu ddarperir copi papur os nad oes ganddynt fynediad i'r rhyngwrdd), holiadur gorfodi diogelwch bwyd a gwybodaeth am y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd fel mater o drefn.

Ar ôl derbyn ffurflen gofrestru / holiadur busnes newydd, mae'r busnes yn cael ei raddio risg desg yn seiliedig ar risg gynhenid canfyddedig gan ddefnyddio system sgorio Coch / Ambr / Gwyrdd (RAG) sy'n categoreiddio'r busnes yn effeithiol fel risg uchel, canolig neu isel ar gyfer blaenoriaethu arolygiadau hylendid / safonau.

Mae'n amhosibl rhagweld faint o fusnesau newydd fydd yn agor neu'n newid perchnogaeth ond yn seiliedig ar ddata hanesyddol mae'r tîm fel arfer yn arolygu tua **110** o fusnesau bwyd newydd bob blwyddyn.

Mae'n werth nodi hefyd bod llawer o'r busnesau newydd yn methu o fewn eu blwyddyn gyntaf o fasnachu ac mae hyn wedi bod yn gyson ers mis Mawrth 2020. Mae hyn yn cael effaith ganlyniadol ar y rhaglen arolygu ac nid yw'r gwaith hwn yn cael ei adlewyrchu yn ein ffigurau adroddadwy cyffredinol. Mae adeiladau symudol yn parhau i gyflwyno problem benodol, mae llawer o fuddsoddiad yn cael ei wneud yn y busnesau hyn gan y gwasanaeth ond nid yw hyn yn cael ei adlewyrchu yn ystadegau diwedd y flwyddyn gan fod llawer yn rhoi'r gorau i fasnachu ar ôl ychydig fisoedd.

Mae'r Canllawiau Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) yn nodi y dylai pob busnes bwyd newydd dderbyn arolygiad o fewn 28 diwrnod ar ôl agor neu gofrestru. Mae trosiant adeiladau yn golygu bod hyn yn parhau i fod yn her i'w gyflawni. Mae'r Canllawiau Ymarfer Cyfraith Bwyd yn nodi, "lle credir bod y sefydliad yn ymgymryd â gweithgareddau bwyd risg uchel, dylai'r Awdurdod gynnal arolygiad cychwynnol o fewn 28 diwrnod o ddechrau gweithrediadau". Mae hyblygrwydd hefyd o amgylch yr amserlen 28 diwrnod o fewn y cod i sicrhau nad yw mangreuedd risg is yn cael eu harchwilio ar draul adeiladau risg uwch, mae hyn yn sicrhau ein bod yn targedu ein hadnoddau at adeiladau sy'n cyflwyno'r risg fwyaf i iechyd y cyhoedd.

Bydd y gwasanaeth yn parhau i gynnal asesiadau risg desg busnesau newydd, eu graddio ac yn blaenoriaethu arolygiadau yn seiliedig ar y wybodaeth a ddarperir ar y ffurflen gofrestru safle

bwyd, holiadur gorfodi diogelwch bwyd a/neu wybodaeth leol, gyda'r rhai sydd o bosibl yn peri'r risg fwyaf i iechyd y cyhoedd yn cael eu harchwilio yn gyntaf.

Nod y gwasanaeth yw archwilio'r adeiladau hyn o fewn y graddfeydd amser canlynol, gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a gynhwysir yn y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd:

Coch - risg uchel - 28 diwrnod

Ambr - risg ganolig - 2 fis

Gwyrdd – risg isel – 3 mis

3.1.4 Ailymweliadau

Mae ailymweliadau yn rhan hanfodol o unrhyw raglen ymyrraeth effeithiol, ac mae'r gwasanaeth wedi mabwysiadu Polisi Paneli Arbenigol Diogelwch Bwyd Cymru Gyfan ar gynnal ailymweliadau.

- **Hylendid Bwyd-** Bydd ailymweliadau ac unrhyw gamau dilynol priodol yn cael eu cynnal ym mhob safle Categori A a B a phob safle y canfyddir nad yw'n cydymffurfio'n fras â'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd. Bydd amseriad yr ailymweliad yn dibynnu ar natur y tramgwyddau diogelwch bwyd a nodwyd ac yn unol â'r polisi ailymweliad. Yn ogystal, o ganlyniad i gynnal archwiliad â ffocws ar 3 safle â sgôr, sefydlodd y gwasanaeth fod busnesau â methiannau rheoli diogelwch bwyd nad oeddent yn cael eu hailymweld yn tueddu i beidio â chynnal y gwelliannau angenrheidiol ac wedi gostwng i sgôr is nad yw'n cydymffurfio yn fras ar yr arolygiad nesaf a drefnwyd. Felly, bydd swyddogion yn arfer disgresiwn ac yn ailymweld â rhai adeiladau sy'n cael eu hystyried yn cydymffurfio'n fras er mwyn lliniaru graddfeydd diffyg cydymffurfio / hylendid bwyd gwael yn y dyfodol. Lle bo angen, gellir cynnal ymweliadau gorfodi pellach, ynghyd â chymau cyfreithiol mewn rhai achosion.

Mae'n anodd rhoi union nifer o ailymweliadau ond mae data hanesyddol yn caniatáu inni ragweld y bydd angen tua **60** o ailymweliadau hylendid bwyd. Cofnodwyd **54** o ailymweliadau ar Tascomi fel rhai a gynhaliwyd yn **2025/26**.

- **Safonau Bwyd-** O ran hylendid bwyd, lle mae toriadau sylweddol o ddeddfwriaeth safonau bwyd yn cael eu nodi, bydd ailymweliadau a chymau gorfodi dilynol yn cael eu cymryd yn unol â'r polisi ailymweliad. **9** Cofnodwyd bod ailymweliadau safonau bwyd yn cael eu cynnal yn **2026-27**. Amcangyfrifir y bydd hyn yn cynyddu yn **2026/27** oherwydd cyflwyno'r model cyflwyno safonau bwyd newydd.

3.1.5 Gwaith prosiect penodol

Y flwyddyn ariannol hon mae'r gwasanaeth yn bwriadu ymgymryd â'r gwaith prosiect canlynol:

- Cymryd rhan mewn prosiectau samplu microbiolegol perthnasol y cytunwyd arnynt drwy Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru
- Cymryd rhan mewn gwaith prosiect samplu safonau bwyd fel y cytunwyd drwy Grŵp Safonau Bwyd Morgannwg
- Cynnal 50 o arolygiadau i benderfynu cydymffurfiaeth â'r Rheoliadau Hybu a Chyflwyno Bwyd (Cymru)
- Datblygu prosiect hyfforddi alergenau rhyngweithiol i gynorthwyo busnesau i reoli croeshalogi alergenau bwyd mewn adeiladau arlwygo (adnoddau yn caniatáu)

3.1.6 Prosesau arbenigol

Mangre gymeradwy - Dim ond swyddogion sy'n gwbl gymwys ac awdurdodedig i gynnal arolygiadau o fangre gymeradwy sy'n cael eu caniatáu i gynnal yr arolygiadau hyn. Mae gan y Fwrdeistref Sirol ddwy storfa oer annibynnol sy'n ymgymryd â gweithrediadau risg isel.

Mae sawl busnes, yn enwedig siopau cigydd, yn defnyddio peiriannau pacio gwactod a dim ond swyddogion sydd â'r cymwyseddau angenrheidiol fydd yn archwilio'r adeiladau hyn.

Os bydd unrhyw fusnes newydd yn ymgymryd â phroses arbenigol nad oes gan Swyddogion y cymhwysedd / profiad perthnasol ynddi, yna mae trefniadau trawsffiniol anffurfiol y cytunwyd arnynt drwy Grŵp Bwyd Rhanbarthol De-ddwyrain Cymru ar waith i geisio arbenigedd swyddog mewn Awdurdod Lleol arall.

Mae cofrestr o arbenigedd yn cael ei datblygu ar hyn o bryd gan Grŵp Penaethiaid Iechyd yr Amgylchedd Cymru, y gellir ei defnyddio hefyd i gael gafael ar arbenigedd / ennill profiad ymarferol mewn arolygiadau gweithgynhyrchu penodol / adeiladau cymeradwy / prosesau cymhleth.

3.1.7 Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd

Mae'r gwasanaeth wedi ymrwymo i'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd (FHRS) sy'n anelu at hyrwyddo dewis defnyddwyr.

Derbyniwyd **0** apêl gan y gwasanaeth yn erbyn y graddfeydd hylendid a ddyfarnwyd yn **2025/26**. Mae'r ffigur hwn yn parhau i fod yn statig am yr ail flwyddyn yn olynol.

Mae'r cynllun wedi arwain at gynnydd mewn llwyth gwaith oherwydd ceisiadau am ail-raddio.

Derbyniwyd 17 o geisiadau ail-raddio yn **2025/26** sy'n cynrychioli cynnydd o 42% yn nifer y ceisiadau a dderbyniwyd o'i gymharu â ffigurau'r blynnyddoedd blaenorol.

Er mwyn cadw hygrededd, mae hefyd angen plismona'r cynllun i sicrhau bod graddfeydd yn cael eu harddangos yn gywir. Yn 2025/26, cyflwynwyd cyfanswm o **3** hysbysiad cosb benodedig am fethu â dangos sgôr hylendid bwyd dilys / amlwg.

Yr Amcangyfrif o Adnoddau sydd eu hangen i gyflawni ymyriadau Hylendid Bwyd / Safonau Bwyd yw 3.8 C.A.LI (F.T.E)

3.2 Cwynion Bwyd

Mae ymchwilio i gwynion bwyd yn rhan bwysig o'r Gwasanaeth Bwyd Iechyd yr Amgylchedd. Mae'n bolisi'r gwasanaeth i ymchwilio i bob cwyn bwyd sy'n ymwneud â bwyd anaddas, neu sydd ddim yn iach sy'n cael ei werthu a'i gynhyrchu yn ein hardal sy'n cael ei ddwyn i'w sylw. Mae cwynion am labelu a chyfansoddiad bwyd hefyd yn cael eu hymchwilio ynghyd â chwynion am amodau anfoddhaol mewn safleoedd bwyd.

Ymchwilir i gwynion yn unol â'r weithdrefn Cwynion Bwyd a Chod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru). Yn ymarferol, mae hyn yn golygu y bydd pob cwyn am fwyd yn cael ei asesu gan swyddog ar ôl ei dderbyn a'r ffordd fwyaf priodol o weithredu wedi'i bennu. Yn gyffredinol, derbynnir cwynion gan y gwasanaeth gan aelodau o'r cyhoedd neu drwy wasanaeth atgyfeirio cwynion Llywodraeth Leol ar-lein yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Mae manylion ceisiadau am wasanaeth wedi'u cofnodi ar Gronfa Ddata TASCMI.

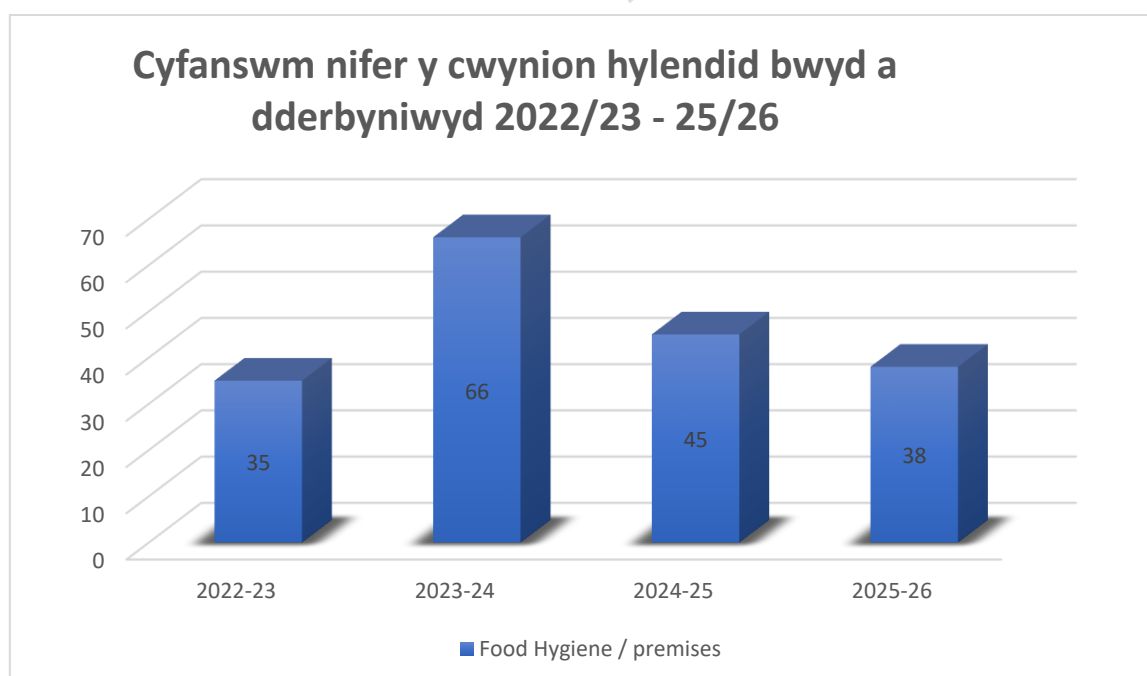
Mewn amgylchiadau pan gafodd y bwyd, sy'n destun cwyn, ei gynhyrchu y tu allan i'r Fwrdeistref Sirol, cyfeiriir manylion y gŵyn hefyd at yr Awdurdod Tarddiad, Cartref a/neu Brif Awdurdod. Pan fydd preswlydd y Fwrdeistref wedi prynu bwyd yn ardal Awdurdod Lleol arall, mae'r bwyd yn cael ei gasglu a'i gyfeirio at yr Awdurdod Lleol priodol i'w ymchwilio.

Gall ymchwilio i gwynion hefyd gynnwys dadansoddiad microbiolegol neu gemegol ac mae hyn yn cael effaith ariannol i'r gwasanaeth.

Rydym yn gweithredu fel awdurdod cartref i un gwneuthurwr yn yr ardal ac felly ymchwilio i gwynion sy'n deillio o'r adeilad hon.

Mae nifer y cwynion a dderbyniwyd wedi amrywio dros y blynyddoedd diwethaf fel y dangosir yn y graff isod. Mae'r graff yn dangos ei bod yn anodd iawn rhagweld union nifer y cwynion a fydd yn cael eu derbyn gan y gwasanaeth yn 2025/2026 ac o ganlyniad yr union lefel o adnoddau a fydd eu hangen.

O ran tueddiadau blynyddoedd blaenorol, amcangyfrifir bod tua **50** o gwynion yn debygol o gael eu derbyn yn **2026/27**.

Yn ystod **2025/26** derbyniwyd cyfanswm o **38** o gwynion hylendid bwyd, **20** yn ymwneud ag arferion bwyd a **18** yn ymwneud â hylendid mangreoedd.

Derbyniwyd **11** cwyn arall am faterion safonau bwyd. Ymchwiliwyd i'r holl gwynion hyn a chymerwyd camau gorfodi yn unol â pholisi gorfodi diogelwch bwyd yr ALL.

Yr Adnoddau Amcangyfrifedig sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth hwn yw 0.2 F.T.E

3.3 Egwyddor yr Awdurdod Cartref/Cynllun Prif Awdurdod

3.3.1 Egwyddor yr Awdurdod Cartref

Mae Egwyddor yr Awdurdod Cartref yn berthnasol i fusnesau sydd â'u sylfaen 'gwneud penderfyniadau' yn y Fwrdeistref ac y mae eu penderfyniadau yn cael effaith genedlaethol neu ryngwladol. Mae'r egwyddor yn darparu mecanwaith ar gyfer cyswllt effeithlon rhwng Awdurdodau â busnesau aml-safle ac mae'n bolisi Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful i weithredu Egwyddor yr Awdurdod Cartref yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd. Nid oes gan yr Awdurdod Lleol unrhyw drefniadau ffurfiol gyda'r gwneuthurwyr sydd wedi'u lleoli yn y Fwrdeistref, fodd bynnag, mae'n gweithredu'n anffurfiol fel awdurdod cartref ar gyfer 1 prif wneuthurwr.

Ar ben hynny, bydd y gwasanaeth yn:-

- Darparu cyngor i holl fusnesau yr Awdurdod Cartref ar faterion sy'n ymwneud â bwyd, naill ai pan ofynnir amdano, neu mewn ymateb i atgyfeiriad gan Awdurdod Lleol arall.
- Rhoi sylw i unrhyw wybodaeth neu gyngor y mae wedi'i dderbyn o ganlyniad i gyswllt ag Awdurdodau cartref a/neu wreiddiol.
- Dilyn cychwyn cyswllt ag unrhyw Awdurdod cartref a/neu wreiddiol, yn hysbysu'r Awdurdod hwnnw o'r canlyniad.

3.3.2 Cynllun Prif Awdurdod

Mae'r Prif Awdurdod yn galluogi busnesau i gael cyngor cyson ar gydymffurfio â rheoliadau gan awdurdodau lleol. Gall y Prif Awdurdod gyfeirio yn erbyn camau gorfodi os yw'n anghyson â'r cyngor sicr a roddir. Mae'r cynllun yn statudol ac fe'i sefydlwyd gan Ddeddf Rheoleiddio a Gorfodi a Sanctiynau 2008. Bydd y gwasanaeth yn:

- Ymgynghori â'r Prif Awdurdod lle mae gan y gwasanaeth bryderon ynghylch cydymffurfiaeth busnes aml-safle sy'n gweithredu yn y Fwrdeistref.
- Ystyried unrhyw gyngor neu gynllun arolygu a gyhoeddwyd gan Brif Awdurdod.
- Hysbysu'r Prif Awdurdod am unrhyw gamau gorfodi arfaethedig.

Nid oes gan y Gwasanaeth berthynas Prif Awdurdod ag unrhyw fusnes ym Merthyr Tudful, fodd bynnag, gan fod nifer cynyddol o fusnesau Cenedlaethol yn ceisio datblygu partneriaethau Awdurdodau Sylfaenol gydag Awdurdodau Lleol yng Nghymru, dyma faes o'r gwasanaeth y byddem yn ceisio ei ddatblygu, os bydd adnoddau'n caniatáu.

3.4 Cyngor i Fusnes

Cynigir cyngor busnes i bob busnes yn y pwynt cyswllt ac mae'r gwasanaeth hwn yn parhau i fod yn rhad ac am ddim.

Yn ogystal, ein nod yw cynorthwyo busnesau lle bynnag y bo modd drwy ddarparu cyngor diogelwch bwyd a ledaenir trwy amrywiaeth o sianeli, megis: -.

- Ar ôl derbyn ffurflen gofrestru safle bwyd
- Cyngor a ddarperir fel rhan o'r broses ymyrraeth.
- Mae amrywiaeth o daflenni gwybodaeth ar gael mewn gwahanol ieithoedd.
- Darparu hyfforddiant a seminarau yn amodol ar gyllid allanol.
- Cymryd rhan mewn digwyddiadau cenedlaethol, megis Wythnos Genedlaethol Diogelwch Bwyd.
- Darparu cyngor i drefnwyr digwyddiadau.
- Cyngor mewn ymateb i geisiadau cynllunio / ESAG ac ar dderbyn Hysbysiadau Digwyddiadau Dros Dro lle bo'n berthnasol;
- Pan fydd deddfwriaeth neu ganllawiau newydd yn cael eu cyhoeddi, darperir gwybodaeth drwy'r dulliau mwyaf effeithiol i grwpiau targed priodol e.e. ergyd bost, gweithdai/seminarau/postiadau cyfryngau cymdeithasol
- Sesiynau hyfforddi pwrpasol ar gyfer busnesau sy'n destun cyllid allanol e.e. grant gwella bwyd a diod canol trefi.
- Hyfforddiant pwrpasol lle mae arolygiadau wedi datgelu bod busnesau'n cael trafferth deall a bodloni gofynion cyfreithiol penodol e.e. rheoli alergenau neu fusnesau sydd â sgoriau FHRS gwael
- Defnyddio gwefan y Cyngor a'r cyfryngau cymdeithasol.
- Gweithio ar y cyd â thîm adfywio'r Awdurdod Lleol i roi cyngor i fusnesau sydd wedi derbyn cyllid cymorth grant.

Rydym yn parhau i gefnogi a hyrwyddo Pecyn Busnes Bwyd Mwy Diogel yr Asiantaeth Safonau Bwyd wrth gynorthwyo busnesau i gydymffurfio â gofynion Erthygl 5.

Mae'n anodd rhagweld nifer y ceisiadau am gyngor a fydd yn cael eu derbyn bob blwyddyn. Gall ffactorau fel cyflwyno deddfwriaeth a/neu ganllawiau newydd neu fewnlifiad o fusnesau newydd gynyddu nifer y ceisiadau a dderbynnir.

Yn ystod **2025/26** ymatebodd y gwasanaeth i **34** o geisiadau am gyngor Hylendid / diogelwch gan fusnesau bwyd a **12** cais am gyngor ar safonau bwyd.

Amcangyfrifir y bydd tua **50 – 60** o geisiadau am gyngor busnes yn cael eu derbyn yn **2026-27** ar draws y ddwy swyddogaeth, yn seiliedig ar dueddiadau blynyddoedd blaenorol.

3.4.1 Hylendid Bwyd a Hyfforddiant Arall

Nid oes gan y gwasanaeth yr adnoddau i allu darparu cyrsiau hylendid bwyd gan fod y sector preifat yn bodloni'r ddarpariaeth hon yn well, gan alluogi'r swyddogion o fewn y Tîm i ganolbwyntio ar ddyletswyddau statudol craidd yr Awdurdod mewn perthynas â gorfodi diogelwch bwyd. Mae hyfforddiant arall mewn perthynas â materion Cyfraith Bwyd yn cael ei hwyluso fel a phan fydd yr angen yn codi a lle mae adnoddau ar gael. Lle bo hynny'n briodol, bydd y Cyngor yn ysgrifennu

at weithredwyr busnesau bwyd yn yr ardal yn tynnu sylw at gyfleoedd hyfforddi a allai fod yn berthnasol i'w busnes bwyd.

3.5 Samplu Bwyd

Cynhelir samplu ar gyfer Hylendid Bwyd (gwyliadwriaeth a thargedu) i ddiogelu iechyd y cyhoedd ac i wella ansawdd microbiolegol bwyd. Mae'n ofynnol i'r gwasanaeth ymgymryd â rhaglen samplu addas a digonol fel rhan o'r trefniant fframwaith rhwng yr ASB a Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Mae'r rhaglen samplu yn cynnwys:

- a) Rhaglen Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru (WFMF);
- b) Iechyd Cyhoeddus Cymru (lle bo'n briodol);
- c) Samplu ar sail risg;
- d) Arweinydd cudd-wybodaeth;
- e) Bwydydd wedi'u mewnfario (lle bo'n briodol).

Mae'r rhaglen samplu rhagweithiol yn seiliedig ar ddyraniad ariannol tybiannol sydd wedi'i gynnwys yn y cytundeb lefel gwasanaeth rhwng yr Awdurdod Lleol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae gan Ferthyr Tudful ddyraniad sylfaenol sy'n cyfateb i **£6044.00** ar gyfer **2026/27**. Mae'r dyraniad samplu hwn yn ymwneud â'r holl samplau bwyd, dŵr ac amgylcheddol sydd angen archwiliad microbiolegol Mae'n rhaid i'r Awdurdod Lleol adnoddau samplau a gymerir yn fwy na'r lwfans hwn oni bai eu bod yn gysylltiedig yn benodol ag ymchwiliad achosion

Mae'r Gwasanaeth yn chwarae rhan weithredol yn Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru (WFMF). Prif gryfderau'r Fforwm yw'r gallu i gynhyrchu rhaglen samplu bwyd gydgyssylltiedig ar gyfer Cymru gyfan, sy'n caniatáu safoni protocolau, cyfuno data a rhannu gwybodaeth

Mae'r arolygon samplu wedi'u targedu i'w cynnal yn **2026-27** yn cynnwys llaeth, hufen a chynhyrchion sy'n cynnwys llaeth llaeth a hufen llaeth ffres. Bydd arolwg pellach wedi'i dargedu yn cael ei benderfynu yn yr Hydref. Bydd yr arolwg hwn wedi'i dargedu yn rhedeg ar yr un pryd â'r arolwg basged siopa.

Mae nifer a math y samplau a gesglir i'w dadansoddi yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn, Mae hyn yn rhannol oherwydd argaeledd adnoddau dynol i gasglu'r samplau a'u cyflwyno i'r labordai a hefyd ar ddigwyddiadau anrhagweladwy fel achosion o wenwyn bwyd. Mae samplau fel arfer yn cael eu casglu ar sail arferol unwaith bob pythefnos.

Bydd yn rhaid dilyn samplau sy'n arwain at ganlyniadau gwael hefyd yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gwasanaethau, bydd hyn fel arfer yn cynnwys ymchwiliad i sut y digwyddodd y methiant. Gan y bydd cynhyrchydd neu wneuthurwr y bwyd yn aml wedi'i leoli y tu allan i'r Fwrdeistref, bydd angen cysylltu ag Awdurdodau Lleol eraill.

Mae samplau sydd angen dadansoddiad cemegol neu adnabod mater tramor, fel arfer yn gysylltiedig â chwynion ac yn cael eu cyflwyno i'r Dadansoddwr Cyhoeddus a benodir gan yr Awdurdod Lleol ac yn cael eu talu ar sail unigol.

Bydd ceisiadau am gyllid ychwanegol i gynnal prosiectau samplu lleol neu gydweithredol hefyd yn cael eu gwneud pan fydd arian ar gael.

Mae'n ofynnol i'r awdurdod lleol lunio cynllun samplu a gynhwysir yn **Atodiad 3** y mae'n rhaid ei lunio mewn ymgynghoriad ag Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae'r rhaglen samplu yn seiliedig ar ddull sy'n seiliedig ar risg a dim ond samplau sydd ag arwyddocâd iechyd y cyhoedd fydd yn cael eu cymryd. Bydd y rhaglen samplu arfaethedig yn cynnwys: -

- Arolwg basged siopa Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru (WFMF), sy'n rhaglen wyliadwriaeth arferol barhaus, ond sy'n cael ei atal, pan fydd arolygon WFMF wedi'u targedu penodol yn cael eu cynnal.
- Cyfranogiad mewn rhaglenni samplu strwythuredig rhagweithiol wedi'u cydlynu trwy arolygon WFMF, FSA, yr Asiantaeth Diogelu Iechyd a Rheoleiddio Llywodraeth Leol.
- Samplau a gymerwyd yn ystod ymchwiliad i wenwyn bwyd.
- Samplau a gymerwyd mewn ymateb i anghenion lleol a fydd yn cynnwys samplau bwyd ac amgylcheddol a gymerwyd yn ystod arolygiadau, yn dilyn cwynion.
- Samplau a gymerwyd yn seiliedig ar wybodaeth gan flaenoriaethau samplu Cynllun Monitro Cenedlaethol yr Asiantaethau Safonau Bwyd (ASB)

Ar ddechrau'r flwyddyn nid yw'n bosibl nodi'n union faint o samplau fydd yn cael eu cymryd o bob un o'r categorïau uchod.

Mae samplau eraill nad ydynt yn fwyd y gellir eu cymryd yn cynnwys:

- Samplau dŵr yfed o ganlyniad i gŵyn neu fel rhan o arolygiad.
- Cyflenwadau dŵr preifat
- Dyfroedd pwll nofio at ddibenion gwirio
- Dyfroedd hamdden
- Samplau amgylcheddol e.e. swabiau o offer, arwynebau ac ati a gymerwyd fel rhan o ymchwiliad.

Mae amseru a nifer y samplau yn fras a gall amrywio o'r cynllun. Bydd arolygon a samplu ychwanegol yn ôl anghenion lleol yn cael eu cynnal drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r Awdurdod Lleol yn cydnabod bod samplu yn gwneud cyfraniad pwysig at ddiogelu iechyd y Cyhoedd a swyddogaeth gorfodi'r Gyfraith Bwyd.

Felly, bydd Gwasanaeth Bwyd yr Awdurdod Lleol yn parhau â'i bolisi o gymryd samplau bwyd yn y sefyllfaoedd canlynol: -

- Cymryd rhan mewn arolygon/rhaglenni cenedlaethol, rhanbarthol a chydgyssylltiedig yn lleol.
- Gan gynhyrchwyr bwyd lleol.
- Cartref/samplau tarddiad yr Awdurdod

- Mewn ymateb i gwynion
- Er mwyn monitro prosesau
- Fel rhan o ymchwiliad/mentrau arbennig
- Yn ystod arolygiadau i ddilysu effeithiolrwydd systemau rheoli diogelwch bwyd
- Asesu gwydnwch cynhyrchion
- Ar gyfer prosesau gwyliadwriaeth/sgrinio
- Targedu adeiladau sy'n cyflwyno'r risg uchaf i ddefnyddwyr yn y Fwrdeistref h.y. adeiladau sydd â sgôr o 0-2

Er mwyn cyflawni'r uchod bydd y gwasanaeth bwyd yn:-

- a) Cydymffurfio â gofynion y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd Statudol (Cymru).
- b) Ystyried ganllawiau a gyhoeddwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd a chanllawiau'r diwydiant.
- c) Ystyried tabl blaenoriaethau samplu Cynllun Monitro Cenedlaethol y DU (NMP) yr Asiantaeth Safonau Bwyd ar gyfer mewnfario cynhyrchion sy'n dod o anifeiliaid (POAO) a bwydydd nad ydynt o darddiad anifeiliaid (FNAO).
Amcan yr NMP yw helpu i sicrhau bod bwyd a fewnforir i'r DU yn cydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol, ac i ganfod gweddillion, organebau pathogenig, neu sylweddau eraill sy'n beryglus i bobl, anifeiliaid neu'r amgylchedd.
- d) Ar ôl caniatáu adnoddau, cymryd rhan mewn mentrau samplu rhanbarthol a chenedlaethol a gyflwynwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd, Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru, Grŵp Safonau Bwyd ac Amaethyddiaeth, Safonau Masnach Cymru, Grŵp Bwyd Safonau Masnach Morgannwg, lechyd Cyhoeddus Cymru a'r Grwpiau Gorchwyl Diogelwch Bwyd.
- e) Pan fo angen archwiliad microbiolegol, cyflwynwch samplau i lechyd Cyhoeddus Cymru yn Ysbyty Llandochoau, Penarth sy'n darparu gwasanaethau arholwr bwyd ffurfiol.
- f) Pan fydd samplau angen dadansoddi ar gyfer mater allanol, halogiad cemegol, cyfansoddiad ac ati, mae samplau i'r Dadansoddwr Cyhoeddus a benodir gan yr Awdurdod Lleol neu labordy priodol arall.
- g) Cynhyrchu rhaglen samplu ar gyfer hylendid bwyd a safonau bwyd. Mae'r rhaglen hylendid bwyd yn "ddogfen fyw" ac mae'n cael ei diweddarau'n fisol mewn ymgynghoriad ag lechyd Cyhoeddus Cymru.
- h) Ymateb i atgyfeiriadau o ganlyniadau anfoddhaol a gynhyrchir gan raglen Samplu Gwyliadwriaeth yr Asiantaeth Safonau Bwyd

3.5.1 Samplau Hylendid Bwyd

Yn ystod **2025-26**, cafwyd **88** sampl ar gyfer dadansoddiad microbiolegol. Roedd y ffigur hwn yn is na'r targed amcangyfrifedig o **150** o samplau oherwydd problemau salwch staff hirdymor a effeithiodd ar yr adnoddau sydd ar gael.

Amcangyfrifir y bydd tua **150** o samplau microbiolegol yn cael eu cymryd yn ystod **2026-27**, os bydd adnoddau yn caniatáu.

Gellir cyflwyno samplau a gymerwyd mewn cysylltiad â chwynion, achosion honedig o wenwyn bwyd ac ati ar unrhyw adeg.

Bydd perchnogion bob amser yn cael eu cynghori pan fydd samplau yn cynhyrchu canlyniad ffiniol neu anfoddhaol yn unol â pholisi a gweithdrefn samplu bwyd y gwasanaethau. Yna cymerir camau i nodi'r rheswm dros y canlyniad ffiniol / anfoddhaol a chymerir samplau dilynol yn ôl yr angen.

3.5.2 Samplau Safonau Bwyd

Cynhelir samplu Safonau Bwyd (menter a thargedu) i sicrhau bod bwyd yn bodloni gofynion diogelwch, meini prawf deddfwriaethol penodol fel y'u nodir gan ddeddfwriaeth safonau bwyd a'i labelu'n gywir a'i ddisgrifio'n gywir.

Fel rhan o raglen effeithlonrwydd y Cyngor, nid oedd cyllideb benodol wedi'i dyrannu ar gyfer gwaith samplu safonau bwyd pan drosglwyddwyd y gwasanaeth o Safonau Masnach i lechyd yr Amgylchedd. Fe wnaeth yr Asiantaeth Safonau Bwyd archwilio'r gwasanaeth bwyd ym mis Ionawr 2024, a nododd yr adroddiad dilynol fod yn rhaid i'r Awdurdod ddarparu cyllideb samplu ar gyfer gwaith safonau bwyd gan fod hon yn swyddogaeth statudol. Tynnwyd sylw at y gofyniad hwn fel 'maes gwella' yng nghynllun gwasanaeth bwyd 2024-25. O ganlyniad, mae'r gwasanaeth wedi sicrhau cyllideb flynyddol ychwanegol o £5000 ar gyfer samplu safonau bwyd yn 2025-26 fel yr adlewyrchir yn Adran 4.1.

Yn **2026/2027 mae** 'r gwasanaeth unwaith eto yn ceisio cymryd rhan yng ngwaith prosiect samplu Grŵp Bwyd Safonau Masnach Morgannwg, os bydd adnoddau yn caniatáu.

Nid yw rhaglen samplu Grwpiau Safonau Masnach Morgannwg ar gyfer blwyddyn **ariannol 2025/26 wedi'i** chytuno ar adeg ysgrifennu'r cynllun gwasanaeth hwn. Bydd unrhyw gynigion ar gyfer y cynllun samplu yn seiliedig ar flaenoriaethau cudd-wybodaeth lleol a chenedlaethol ond gallant fod yn destun newid. Gan nad yw'r cynllun samplu wedi'i gytuno, bydd y gwasanaeth yn parhau i ganolbwyntio ar brosiect samplu sy'n seiliedig ar alergenau yn Ch1.

	Arolygon Samplu Safonau Bwyd	Nifer o samplau
Chwarter 1	Presenoldeb alergenau heb eu datgan (wyau) mewn rholiau brecwast	10
Chwarter 2	Heb ei benderfynu eto	10
Chwarter 3	Heb ei benderfynu eto	10
Chwarter 4	Heb ei benderfynu eto	10
Cyfanswm		40

Amcangyfrifir y bydd tua **40** o samplau yn cael eu cael fel rhan o arolygon grŵp Morgannwg a **10** sampl ychwanegol a bennir gan ddata/cwynion a arweinir gan gudd-wybodaeth lleol a

chenedlaethol ac ati, cyfanswm o 50 sampl yn 2026-27. Bydd samplau safonau bwyd yn cael eu casglu mewn blociau fel rhan o'r rhaglen wedi'i dargedu. Gellir cyflwyno samplau cwynion neu samplau a gymerwyd yn dilyn arolygiadau ar unrhyw adeg, ac mae'n anodd rhagweld niferoedd yr olaf a dderbyniwyd.

Bydd perchnogion bob amser yn cael eu cynghori pan fydd samplau'n cynhyrchu canlyniad anfodddhaol yn unol â pholisi a gweithdrefn samplu bwyd y gwasanaethau. Yna cymerir camau i nodi'r rheswm dros y canlyniad anfodddhaol a chymerir samplau dilynol yn ôl yr angen.

Mae'r awdurdod wedi penodi'r canlynol at ddibenion dadansoddi bwyd:

Dadansoddwr Bwyd- Mae'r Fwrdeistref Sirol wedi penodi Mr Alistair Low o Alastair Low, B.Sc.(Anrh), M.Sc., M.Chem.A., C.Chem Minton, Treharne & Davies (MTD), Long Wood Drive, Ystâd Ddiwydiannol Forest Farm, Coryton, Caerdydd, Cymru CF14 7HY i weithredu fel Dadansoddwr Cyhoeddus i'r Awdurdod, fel sy'n ofynnol gan Adran 27 o Ddeddf Diogelwch Bwyd 1990. Codir tâl i'r Awdurdod Lleol am ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Archwiliwr Bwyd- Mae gan yr Awdurdod gytundeb hefyd gydag lechyd Cyhoeddus Cymru sy'n darparu dadansoddiad microbiolegol a gwasanaeth cynghori, sydd wedi'i leoli yn yr Adran Microbiolog, Ysbyty Llandochoau, Heol Penlan, Penarth, Bro Morgannwg. Mae'r gwasanaeth yn ddarostyngedig i Gytundeb Lefel Gwasanaeth ffurfiol (SLA) sy'n pennu'r cyllid a ddyrannwyd i'r ALI a'r mathau o samplau y gellir eu cyflwyno fel rhan o'r dyraniad hwnnw.

Campden BRI- Mae'r Awdurdod Lleol yn aelod o Campden BRI sydd wedi'i leoli yn Chipping Campden, Swydd Gaerloyw sy'n darparu cyngor ar wahanol faterion bwyd arbenigol, yn ôl yr angen. Mae gwasanaethau dadansoddol hefyd ar gael ac mae tâl am bob sampl a gyflwynir.

Yr Adnoddau Amcangyfrifedig sydd eu hangen i ymgymryd â samplu Hylendid Bwyd a Safonau Bwyd yw 0.3 C.A.LI (F.T.E)

3.6 Digwyddiadau Diogelwch Bwyd

Mae Cangen Digwyddiadau yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) yn delio â digwyddiadau llygredd amgylcheddol sydd â'r potensial i effeithio ar y gadwyn fwyd.

Mae gan bob swyddog bwyd fynediad i'r rhyngwyd a chyfleusterau e-bost. Mae gan yr ASB fanylion cyswllt ar gyfer swyddogion er mwyn caniatáu cyfathrebu rhybuddion yn uniongyrchol trwy eu platfform Cyswllt yr ASB ac maent hefyd yn cadw manylion cyswllt y Swyddogion Arweiniol ar gyfer Diogelwch Bwyd / Safonau.

Mae'r gwasanaeth yn ymateb i'r holl Rhybuddion Bwyd ar gyfer Gweithredu (FAFA's) yn unol â'r cyngor a'r canllawiau a gyhoeddwyd gan yr ASB a'r Codau Ymarfer Cyfraith Bwyd.

Pennir lefel y camau sy'n ofynnol yn ôl y Categori a neilltuwyd i'r rhybudd a'i berthnasedd i fangre, a'r bwyd a gynigir i'w werthu yn y Fwrdeistref Sirol.

Mae Hysbysiad Gwybodaeth Tynnu'n Ôl Cynnyrch neu Hysbysiad Gwybodaeth Adalw Cynnyrch yn cael ei gyhoeddi lle mae ateb i'r broblem wedi'i roi ar waith; mae'r cynnyrch wedi'i dynnu'n ôl

o'i werthu neu ei alw'n ôl oddi wrth ddefnyddwyr, er enghraifft. Mae Rhybudd Bwyd ar gyfer Gweithredu yn cael ei gyhoeddi lle mae angen ymyrraeth gan awdurdodau gorfodi. Mae'r tynnu'n ôl ac adalw cynnyrch diweddaraf wedi'u rhestru ar wefan yr Asiantaeth Safonau Bwyd ac yn cael eu postio'n rheolaidd ar eu gwefannau cyfryngau cymdeithasol.

Mae ein gwasanaeth yn gwneud defnydd cynyddol o lwyfannau cyfryngau cymdeithasol y Cyngor i rannu swyddi'r Asiantaeth Safonau Bwyd sy'n ymwneud â Hysbysiadau Gwybodaeth Tynnu'n Ôl ac Adalw Cynnyrch / Rhybuddion Alergedd.

Bydd rhybuddion sy'n gofyn am weithredu adweithiol sylweddol yn digwydd o bryd i'w gilydd ac yn afreolaidd. Bydd digon o adnoddau yn cael eu dyrannu i ddelio â phob rhybudd fel y mae'n codi, er y gallai hyn fod angen dargyfeirio o'r rhaglen waith arfaethedig yn dibynnu ar raddfa / difrifoldeb y digwyddiad.

Yn ystod y cyfnod **2025/26**, ymatebodd y gwasanaeth i **3** rhybudd bwyd am gamau gan dîm Digwyddiadau Asiantaeth Safonau Bwyd Cymru i sicrhau bod y cynhyrchion yr effeithiwyd arnynt wedi'u tynnu o'u gwerthu yn y Fwrdeistref Sirol.

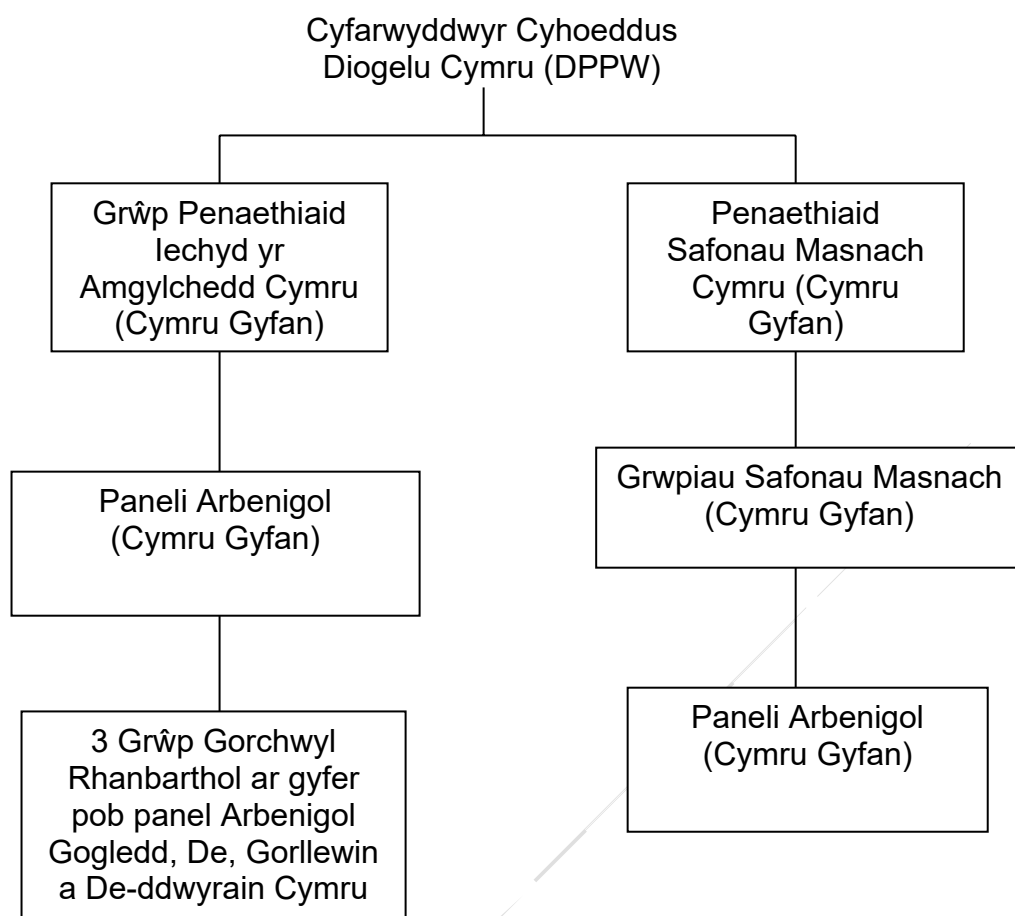
Mae nifer y ceisiadau am weithredu yn anrhagweladwy gan ei fod yn cael ei lywodraethu gan ffactorau allanol y tu hwnt i reolaeth y gwasanaethau. Amcangyfrifir ar ddata hanesyddol bod tua **2-4** cais am weithredu yn cael eu derbyn bob blwyddyn.

Yr Adnoddau Amcangyfrifedig sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth hwn yw 0.10 F.T.E

3.7 Cyswllt â sefydliadau eraill

Mae Gwasanaeth Bwyd Iechyd yr Amgylchedd yn ymdrechu i sicrhau bod ei weithredoedd yn gyson â gweithredoedd Awdurdodau Lleol cyfagos.

Hwylusir cyswllt rhwng yr Awdurdodau Lleol drwy nifer o grwpiau a phaneli:

Mae cyswllt rhanbarthol a chenedlaethol yn digwydd fel a ganlyn: -

Aelodaeth o'r Grŵp	Amllder cyfarfodydd / blwyddyn (Amcangyfrif)
Grŵp tasg Diogelwch Bwyd De Ddwyrain Cymru	6
Grŵp tasg Clefydau Heintus De Ddwyrain Cymru	4
Grŵp Bwyd Morgannwg(safonau)	4
Safonau Masnach Cymru	4
Panel Arbenigol Diogelwch Bwyd Cymru Gyfan a grŵp ymgynghorol	4 a phan fo angen
Panel Arbenigol Clefydau	4
Trosglwyddadwy Cymru Gyfan	2
Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru	2
Grŵp llywio cynllun sgorio Hylendid Bwyd Cenedlaethol Cymru	5
Iechyd yr Amgylchedd Cymru	

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cael ei gynrychioli ar bob un o'r Grwpiau / paneli uchod, ac eithrio'r Gweithgor Allforion Cenedlaethol sy'n cael ei fynychu fel arfer gan Gadeirydd neu ysgrifennydd y Panel Arbenigol Diogelwch Bwyd. Ar hyn o bryd Rheolwr Iechyd yr Amgylchedd yw Cadeirydd Iechyd yr Amgylchedd Cymru.

Cynhelir cysylltiad agos hefyd â'r cyrff canlynol: -

- Asiantaeth Safonau Bwyd;
- Iechyd Cyhoeddus Cymru;
- Canolfan Gwyliadwriaeth Clefydau Trosglwyddadwy;
- Sefydliad Siartredig Iechyd yr Amgylchedd, y Gymdeithas Frenhinol Iechyd, a'r Sefydliad Brenhinol Iechyd Cyhoeddus a Hylendid;
- Cyswllt â Gwasanaethau eraill y Cyngor, megis Cynllunio, Rheoli Adeiladu, Addysg, Gwasanaeth Prydau Ysgol, Gwasanaethau Cymdeithasol, Adfywio, Caffael;
- Llywodraeth Cymru;
- Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymru.
- H M Refeniw a Thollau.
- Swyddfa Gartref.
- Cyswllt ag ymrwymiad i Well Rheoleiddio.
- Grŵp Safonau Bwyd ac Amaethyddiaeth.
- Uned Troseddau Bwyd Cenedlaethol.

Yr Adnoddau Amcangyfrifedig sydd eu hangen i gyflawni'r swyddogaeth hon yw 0.10 F.T.E

3.8 Diogelwch Bwyd a Hyrwyddo Safonau

Bydd y Gwasanaeth yn cymryd rhan mewn gweithgareddau hyrwyddo pryd bynnag y mae'r rhain yn briodol i anghenion a blaenoriaethau lleol, a lle mae adnoddau yn caniatáu, ond nid ar draul gweithgareddau diogelwch a safonau bwyd a bwyd anifeiliaid eraill megis arolygiadau,

ymchwiliadau cwynion, ac ati. O ganlyniad, mae'n anodd amcangyfrif y goblygiadau adnoddau ar gyfer gweithgareddau hyrwyddo.

Mae'r Tîm Iechyd Cyhoeddus wedi ymrwymo i hyrwyddo diwylliant diogelwch bwyd cadarnhaol trwy amrywiaeth o sianeli, rhai ohonynt yn cael eu hariannu'n allanol ac nad ydynt bob amser ar gael.

- Darparu cyngor a gwybodaeth i fusnesau ac aelodau o'r cyhoedd drwy arolygiadau, cwynion a hysbysiadau.
- Darparu cyrsiau hyfforddi Hylendid Bwyd mewn gwahanol ieithoedd.
- Darparu cyrsiau hyfforddi mewn ieithoedd eraill yn seiliedig ar anghenion lleol.
- Taflenni mewn gwahanol ieithoedd sy'n ymdrin â materion bwyd.
- Cymryd rhan mewn digwyddiadau cenedlaethol fel Wythnos Diogelwch Bwyd.
- Hyrwyddo Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd.
- Canllawiau i gynorthwyo busnesau mewn sectorau penodol fel gwarchodwyr plant, a masnachwyr symudol.
- Cyngor drwy wefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a'r cyfryngau cymdeithasol gan gynnwys dolenni i ffynonellau gwybodaeth eraill.
- Addysg, cyngor a seminarau wedi'u targedu mewn gwahanol ieithoedd.
- Cyhoeddiadau papurau newydd fel y cylchgrawn Contact sy'n cael ei ddosbarthu i bob cartref yn y Fwrdeistref;
- Gweithio gyda chydweithwyr eraill sy'n gyfrifol am Adfywio a chanol y dref i hyrwyddo a gwella diogelwch bwyd mewn busnesau lleol ac mewn digwyddiadau.
- Hyfforddiant a chyngor pwrpasol i fusnesau unigol ar gais.

Yn **2026-27**, bydd y gwasanaeth yn parhau i gefnogi a hyrwyddo ymgyrchoedd ymwybyddiaeth hylendid bwyd yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) drwy gydol y flwyddyn ariannol ac yn rhannu adnoddau ar-lein sydd ar gael gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd mewn perthynas â hyfforddiant alergenau ar-lein am ddim, hyrwyddo pecynnau Busnes Bwyd Gwell Mwy Diogel a'u hwb cynghori/arweiniad busnes bwyd 'Yma i helpu'. Mae cyfeiriadau at ganolfan canllawiau busnes newydd yr ASB yn cael eu cynnwys mewn gohebiaeth arferol a anfonir at fusnesau i wneud y defnydd mwyaf o adnoddau cyfyngedig a sicrhau bod sylfaen gynulleidfa ehangach yn cael ei gyrraedd.

Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i barhau i hyrwyddo Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd gorfodol blaenllaw Llywodraeth Cymru yng Nghymru sydd wedi bod ar waith yn llwyddiannus ers 2013. Trwy gydol y flwyddyn, bydd y gwasanaeth hefyd yn ceisio hyrwyddo trwy gyfryngau cymdeithasol bwysigrwydd y cyhoedd yn gwirio sgôr hylendid bwyd busnes wrth fwyta allan, yn enwedig o amgylch dyddiadau dathlu cenedlaethol.

Mae'r gwasanaeth yn rhannu postiadau cyfryngau cymdeithasol yr Asiantaeth Safonau Bwyd yn rheolaidd ar ein gwahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol, gan dynnu sylw at adalw cynnyrch / Rhybuddion alergenau / ymgyrchoedd diogelwch bwyd a safonau.

59 Swyddi/straeon ar draws Cymraeg a Saesneg Facebook - **Cyfanswm y golygfeydd: 43,374**
18 post Instagram Cymraeg a Chymraeg - Cyfanswm y Golygfeydd – data ddim ar gael

Yn hanesyddol, nid oes unrhyw fecanwaith penodol ar waith i werthuso effeithiolrwydd unrhyw waith hyrwyddo diogelwch bwyd / safonau sydd wedi'i wneud. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, bwriedir diwygio'r holiadur boddhad cwsmeriaid a roddir i weithredwyr busnes bwyd yn dilyn arolygiad, er mwyn penderfynu a yw gwybodaeth trwy bostiadau cyfryngau cymdeithasol a dolenni gwybodaeth yn yr hysbysiadau anffurfiol yn cyrraedd y gynulleidfa darged.

3.9 Rheoli ac Ymchwilio i Achosion a Chlefydau Heintus sy'n Gysylltiedig â Bwyd

Mae Cynllun Achosion o Glefydau Trosglwyddadwy Cymru yn nodi'r dull o reoli'r holl achosion o glefydau trosglwyddadwy sydd â goblygiadau iechyd y cyhoedd ledled Cymru. Mae'r Cynllun yn cael ei oruchwyllo gan Lywodraeth Cymru ac mae'n rhagnodi'r ffordd y caiff achosion eu nodi, eu rheoli a'u rheoli.

Mae Ymgynghorwyr mewn Clefydau Trosglwyddadwy (CCDC) wedi'u penodi gan yr Awdurdod Lleol fel y swyddog priodol at ddibenion Deddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008. Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd hefyd wedi'u penodi fel swyddogion priodol at ddibenion pŵer mynediad.

Mae'n bolisi'r Tîm Iechyd Cyhoeddus i ymchwilio i bob achos a adroddwyd o salwch a gludir gan fwyd a dŵr wedi'i gadarnhau ac a amheuir gan gynnwys gwenwyn bwyd.

Gall adroddiadau o salwch ddod o nifer o ffynonellau: -

- Labordai Iechyd Cyhoeddus Cymru (ICC)
- Ymarferwyr Meddygol
- Cleifion
- Cyflogwyr
- Awdurdodau Lleol Eraill

Ymchwilir i bob achos lle bynnag y bo modd trwy gyswllt uniongyrchol â'r achos dros y ffôn a/neu ymweld fel y bo'n briodol. Pwrpas hyn yw: -

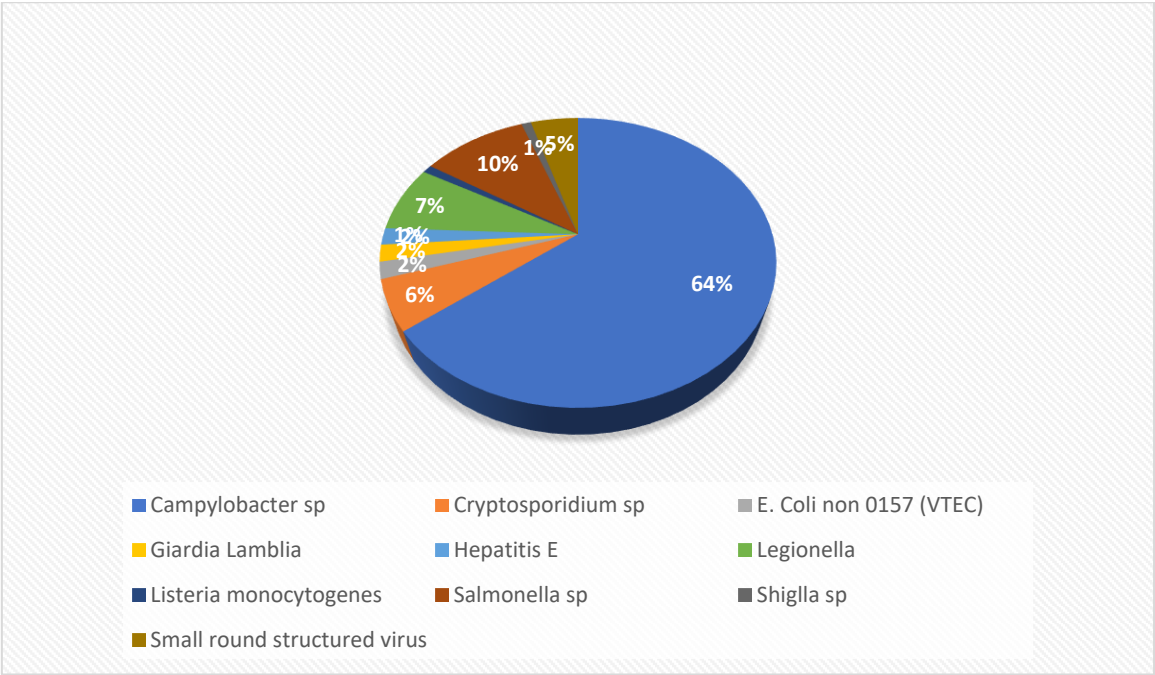
- Penderfynu ar yr achos;
- Atal lledaeniad haint;
- Darparu cyngor rheoli heintiau i aelwydydd;
- Orlhain cludwyr ac achosion;
- Canfod achosion / clystyrau o glefydau;
- Cynorthwyo systemau gwyliadwriaeth;
- Penderfynu a yw troseddau troseddol wedi'u cyflawni.

Mae natur rheoli clefydau trosglwyddadwy yn golygu bod gan y Tîm Iechyd Cyhoeddus nifer o bartneriaid y mae'n gweithio gyda nhw i gyflawni swyddogaeth clefydau trosglwyddadwy:-

- Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n darparu gwasanaethau arbenigol i'r Awdurdod Lleol.
- Ymgynghorydd ICC mewn Microbioleg – cyflwynir yr holl ysgarthion, samplau bwyd ac amgylcheddol a gafwyd mewn cysylltiad ag ymchwiliad i wenwyn bwyd i'r Adran Microbioleg yn Ysbyty Llandochoau, Caerdydd.
- Epidemiolegydd Rhanbarthol – Y Ganolfan Gwyliadwriaeth Clefydau Trosglwyddadwy (CDSC)
yn rhan o ICC ac mae ganddo gyfrifoldeb penodol am gydlynw'r ymateb cenedlaethol i glefydau trosglwyddadwy.
- Mae CDSC yn darparu cyngor a gwybodaeth i Awdurdodau Lleol drwy'r Epidemiolegydd rhanbarthol wrth ddelio â chlefydau trosglwyddadwy problemus, mewn achosion lle mae mwy nag un Awdurdod Lleol yn gysylltiedig, neu pan fo goblygiadau cenedlaethol/rhyngwladol.
- Mae'r Awdurdod Lleol yn cael ei gynrychioli ar Grŵp Gorchwyl Clefydau Trosglwyddadwy De-ddwyrain Cymru, Grŵp Cyswllt Clefydau Trosglwyddadwy De-ddwyrain Cymru a grŵp panel Arbenigol Clefydau Trosglwyddadwy Cymru Gyfan.

Yn ystod **2025/26 ymchwiliwyd i 102** o achosion a gadarnhawyd o glefydau trosglwyddadwy oherwydd hysbysiadau drwy system TARIAN Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae'r siart pastai isod yn dangos dosbarthiad canrannol y clefydau a ymchwiliwyd gan organeb.

Siart sy'n dangos mathau o hysbysiadau clefydau trosglwyddadwy a dderbyniwyd yn ystod 2025/26 (nad ydynt yn COVID-19)

Yn ogystal, ymchwiliodd y tîm i **5 digwyddiad bach** o fath firws strwythuredig crwn (norofirws) mewn lleoliadau a oedd yn cynnwys ysgolion, meithrinfeydd preifat a chartrefi gofal.

Mae'n anodd rhagweld nifer yr hysbysiadau clefydau trosglwyddadwy a fydd yn cael eu derbyn mewn unrhyw flwyddyn benodol ac felly'r adnoddau y bydd eu hangen i gynnal ymchwiliadau priodol. Yn seiliedig ar ffigurau y llynedd, a gynyddodd ar y flwyddyn flaenorol, rydym yn amcangyfrif y bydd tua **110** o hysbysiadau yn cael eu derbyn, gan dybio nad oes gennym unrhyw achosion lleol.

Mae'r Awdurdod Lleol yn ymrwymo i ddarparu digon o adnoddau i ymchwilio a rheoli achosion o glefydau trosglwyddadwy trwy aberthu gwaith arferol ac os oes angen drwy ddefnyddio trefniadau cilyddol gydag Awdurdodau Lleol cyfagos.

Yr Adnoddau Amcangyfrifedig sydd eu hangen i gyflawni'r swyddogaeth hon yw 0.7 F.T.E

4. Adnoddau

4.1 Dyranriad Ariannol 2026/27

Mae'r graff isod yn dangos twf y gyllideb ar gyfer y cyfnod 2022 – 2027

	Cyllideb 2022/23 £	Cyllideb 2023/24 £	Cyllideb 2024/25 £	Cyllideb 2025/26 £	Cyllideb 2026/27 £
<u>Gwariant</u>					
-					
<u>Costau Cyflogaion</u>					
Cyflogau	241,301	252,305	276,143	287,103	302,641
Hyfforddiant Staff	380	3,000	3,000	3,000	3,000
<u>Gwariant sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth</u>					
Lwfansau Car	2,270	2,270	1,270	1,270	1,270
<u>Cyflenwadau a Gwasanaethau</u>					
Offer Offer a Deunyddiau	1,030	1,030	1,030	1,030	1,030
Argraffu, Deunydd Ysgrifennu a Hysbysebu	130	130	130	130	130
Yswiriant					
Postio a Ffôn	800	800	800	800	800
Ffioedd Hysbysu - Cyffredinol					
Ffioedd Proffesiynol	590	590	590	590	590
Ffioedd Dadansoddi	2,250	2,250	2,250	2,250	2,250
Dillad a Gwisgoedd Amddiffynnol				650	650
Balans Yswiriant Gwyliau i'w ildio					
Effeithlonrwydd Lleihau'r Gyllideb					
Cyllideb Samplu Bwyd				5,000	5,000
Gwariant Gros	248,751	263,025	285,213	301,823	317,361
<u>Incwm</u>					
Ail-raddio Incwm	3,000	3,300	4,300	4,300	4,300
Costau Llys	2,200	2,200	2,200	2,200	2,200
Incwm Gros	5,200	5,500	6,500	6,500	6,500
Gwariant Net	243,551	257,525	279,363	295,323	310,861

Nid oes cyllideb benodol wedi'i ddyrannu ar gyfer ffioedd cyfreithiol, os bydd angen, bydd cymorth ariannol yn cael ei ddarganfod o fewn y gyllideb Diogelu'r Cyhoedd.

4.2 Dyranriad Staffio

Mae'r Tîm Iechyd Cyhoeddus yn cynnwys y swyddogion canlynol:

<u>Lleoliad</u>	<u>Ffwythiannau</u>	<u>Cofrestru EHRB</u>	<u>Profiad Diogelwch Bwyd</u>	<u>Profiad Safonau Bwyd</u>
Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd Rheolwr (swyddog arweiniol diogelwch bwyd)	Mae Iechyd yr Amgylchedd yn cynnwys Diogelwch a Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, Iechyd a Diogelwch, gweithdrefnau arbennig	1996	25 mlynedd	12 mlynedd
Swyddog Iechyd yr Amgylchedd (swyddog arweiniol ar gyfer clefydau trosglwyddadwy) Swydd rhan-amser – 29.6 awr	Diogelwch Bwyd, Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, Iechyd a Diogelwch, gweithdrefnau arbennig	2002	23 mlynedd	12 mlynedd
Swyddog Iechyd yr Amgylchedd (swyddog arweiniol ar gyfer safonau bwyd a thwyll bwyd)	Diogelwch Bwyd, Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, Iechyd a Diogelwch, gweithdrefnau arbennig	1996	21 mlynedd	12 mlynedd
Swyddog Iechyd yr Amgylchedd (swyddog arweiniol Iechyd a diogelwch)	Diogelwch Bwyd, Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, Iechyd a Diogelwch, trwyddedu petrolewm. Gweithdrefnau arbennig	2015	11 mlynedd	11 mlynedd

Swyddog lechyd yr Amgylchedd	Diogelwch Bwyd, Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, lechyd a Diogelwch, gweithdrefnau arbennig	2012	3.5 mlynedd	3.5 mlynedd
Swyddog lechyd yr Amgylchedd Llawn amser	Diogelwch Bwyd, Safonau Bwyd, Clefydau Trosglwyddadwy, lechyd a Diogelwch, gweithdrefnau arbennig	2014	2	2

Mae'n anodd amcangyfrif nifer y swyddogion cyfwerth ag amser llawn C.A.LI (FTE) sy'n cael eu cyflogi o'i gymharu â'r nifer sy'n angenrheidiol i gyflawni swyddogaeth benodol, gan fod y tîm yn amlddisgyblaethol ac mae adnoddau'n cael eu cystadlu'n barhaus rhwng swyddogaethau i ymateb i'r galw am ddarparu gwasanaethau rheng flaen.

Mae'r adnoddau amcangyfrifedig i ddarparu'r gwasanaeth a amlinellir ym Mhennod 3 o'r cynllun yn gofyn am y niferoedd canlynol o staff gweithredol.

Gweithgaredd Gwasanaeth	Amcangyfrif o adnoddau C.A.LI (FTE)
Ymyriadau Diogelwch a Safonau Bwyd	3.8
Cwynion Diogelwch Bwyd a Safonau	0.2
Cyngor Busnes Diogelwch a Safonau Bwyd	0.2
Diogelwch Bwyd a Samplu Safonau	0.4
Rheoli Clefydau Trosglwyddadwy	0.7
Diogelwch Bwyd/Digwyddiadau Safonau	0.1
Cyswllt a Hyrwyddo	0.1
Cyfanswm	5.5
Cyfanswm Tîm lechyd y Cyhoedd Adnodd Staff Cyfredol	
Ymyriadau Diogelwch a Safonau Bwyd	3.4
Cwynion Diogelwch Bwyd a Safonau	0.2
Cyngor Busnes Diogelwch a Safonau Bwyd	0.2
Diogelwch Bwyd a Samplu Safonau	0.3
Rheoli Clefydau Trosglwyddadwy	0.7
Diogelwch Bwyd/Digwyddiadau Safonau	0.1
Cyswllt a Hyrwyddo	0.1
Cyfanswm	5.0

Gwasanaeth Bwyd	Nifer gwirioneddol yr FTE ar gyfer 26/27	Amcangyfrif o FTE gofynnol ar gyfer 2026/27	Amrywiant
	5.0	5.5	0.5

Nid oes cymorth busnes pwrpasol ar gyfer y gwasanaeth, ond mae ganddo fynediad at y swyddog cymorth busnes o fewn gwasanaethau corfforaethol. Mae swyddogion yn gwneud gwaith gweinyddol ychwanegol fwyfwy.

Defnyddio Contractwyr

Pan nodir diffyg capasiti, mae'r Cyngor wedi penodi contractwyr cymwys a chymwys yn y gorffennol ac o bosibl yn y dyfodol i gynorthwyo i gynnal ymyriadau mewn sefydliadau bwyd.

Bydd angen i gontractwyr fodloni'r gofynion cymhwysedd a amlinellir yn fframwaith cymhwysedd Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru), cael eu dilysu a'u hawdurdodi gan yr Awdurdod Lleol.

Ar hyn o bryd mae contractwyr yn codi £70/80 yr awr ar arolygwyr. Mae'r opsiwn o dalu goramser i swyddogion cymwys presennol wedi cael ei ystyried yn ddull cost-efeithiol mwy addas, tra hefyd yn cynnal lefel uchel o sicrwydd ansawdd yn safon yr ymyriadau a wneir. Felly, mae'r opsiwn hwn y bydd y gwasanaeth unwaith eto yn ceisio ei ddefnyddio yn y flwyddyn ariannol hon i fynd i'r afael â'r diffyg adnodd a nodwyd.

4.3 Cynllun Datblygu Staff

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn rhoi pwysigrwydd sylweddol i ddatblygu a hyfforddi ei staff i ddiwallu anghenion ei gwsmeriaid.

Mae'r holl staff sy'n ymwneud â gwaith Diogelwch Bwyd yn Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd cymhwysedig. Wrth benderfynu ar lefel cymhwysedd swyddog, rhoddir sylw i'r gofynion safon cymhwysedd a nodir yng Nghôd Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru), awdurdodi gwasanaeth a gweithdrefnau hyfforddi.

Ar lefel gwasanaeth, mae'r Awdurdod Lleol yn ymdrechu i ddarparu cymorth i bob gweithiwr i ddiwallu eu hanghenion hyfforddi a nodwyd. Mae cynllun hyfforddi blynyddol ar waith i ddatblygu anghenion y swyddog hwn yn unol â'r fframwaith a sefydlwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.

Mae'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd yn cynnal adolygiad blynyddol bob mis Ionawr o anghenion hyfforddi unigol ac yn datblygu cynllun hyfforddi pwrpasol, yn ogystal â'r Gwerthusiadau Blynyddol Ffocws ar Berfformiad sy'n ofynnol yn gorfforaethol ac un i un rheolaidd. Dim ond yn unol â'u lefel sefydledig o hyfforddiant a chymhwysedd y mae swyddogion wedi'u hawdurdodi i weithredu ar ran yr Awdurdod Lleol. Ymdrinnir ag unrhyw angen hyfforddi a nodwyd yn ystod y flwyddyn drwy gyrsiau hyfforddi mewnol ac allanol.

Mae gan swyddogion bwyd fynediad at ddeunydd cyfeirio cyfredol, drwy:

- Cronfa ddata Cyfathrebu'r ASB (FSA LINK)

- Cyrsiau ar-lein a ddarperir drwy'r Asiantaeth Safonau Bwyd
- Cyrsiau hyfforddi ar-lein TSSW
- Cyfrifon hyfforddiant ar-lein ar gyfer hyfforddiant Cyfraith Bwyd Ar-lein ABC
- Trafodaeth gan gymheiriaid ar Hwb Gwybodaeth
- Ffolderi tîm a rennir pwrpasol a mynediad i'r rhyngrwyd
- Mynediad at negeseuon e-bost newyddion Diogelwch Bwyd Cenedlaethol / Rhyngwladol
- RIAMS

Mae cyfleoedd datblygu yn codi trwy gydol y flwyddyn ac anogir swyddogion i fynychu hyfforddiant sy'n briodol i'w rôl. Mae enghreifftiau'n cynnwys:

- Hyfforddiant a ariennir gan yr ASB
- Hyfforddiant a gynigir gan gyrff proffesiynol e.e., CIEH, CTSI
- Ymarferion hyfforddiant cysondeb cenedlaethol a ddarperir gan yr ASB

Mae datblygiad proffesiynol parhaus yn cael ei annog, ei fonitro a'i gofnodi'n weithredol i sicrhau bod pob swyddog yn cyflawni'r nifer lleiaf o bwyntiau sy'n ofynnol gan y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd statudol ac os yw'n berthnasol ar gyfer aelodaeth o'r Sefydliad Siartredig Iechyd yr Amgylchedd. Rhaid i swyddogion sy'n cynnal rheolaethau bwyd swyddogol a gweithgareddau swyddogol eraill ymgymryd ag o leiaf 20 awr DPP bob blwyddyn a 30 awr i gynnal statws Aelodaeth Siartredig. Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol bod yn rhaid treulio o leiaf 20 awr DPP ar faterion a nodir ym Mhennod 1 o Atodiad II o Reoliad (EU) 2017/625.

Cynhelir cyfarfodydd tîm rheolaidd i roi cyfle i swyddogion drafod materion arolygu a gorfodi, hyrwyddo cysondeb gorfodi ac i'w galluogi i gael y wybodaeth ddiweddaraf am faterion gorfodi diogelwch bwyd. Mae'r holl swyddogion hefyd yn cymryd rhan mewn ymarferion Cysondeb Cenedlaethol a drefnir gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.

Sawl blwyddyn yn ôl, trosglwyddwyd y swyddogaeth Safonau Bwyd i'r gwasanaeth o Safonau Masnach. Mae anghenion hyfforddi ychwanegol wedi'u nodi i ddatblygu swyddogion yn y maes gwaith hwn ymhellach.

5. Asesiad Ansawdd

Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw systemau rheoli ansawdd a gydnabyddir yn ffurfiol ar waith. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn cydnabod yr angen i fesur effeithiolrwydd ac yn cefnogi'n gryf ethos gwelliant parhaus.

Felly, mae'r Gwasanaeth yn cymryd rhan ac yn ymgymryd â sawl gweithgaredd i sicrhau bod gwaith o safon uchel a bod cyfleoedd i nodi a gweithredu gwelliannau yn cael eu cymryd.

5.1 Gweithdrefnau wedi'u dogfennu

Er mwyn sicrhau ansawdd a chysondeb ein gweithgareddau, mae Adran Iechyd yr Amgylchedd yn adolygu'r holl bolisiâu a gweithdrefnau sy'n ymwneud â diogelwch/safonau bwyd o bryd i'w gilydd. Mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y Llawlyfr Ansawdd sy'n cael ei ddarllen yn unig ac sydd ar gael i'r holl staff yn electronig.

5.2 Asesu ac Archwiliadau

Mae monitro ansawdd ein polisiâu a'n gweithdrefnau yn cael ei asesu mewn sawl ffordd, sef:

- Archwiliad mewnol o weithdrefnau wedi'u dogfennu gan y Prif SIA
- Archwiliadau a gynhaliwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd a'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol
- Ymgynghori ac adborth cwsmeriaid.
- Adolygiad o gwynion corfforaethol a chanmoliaeth am y gwasanaeth.

Yn ogystal, gweithredir y camau canlynol:

- Mae'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd a Diogelwch Bwyd Arweiniol neu uwch swyddog enwebedig arall yn adolygu detholiad o ohebiaeth.
- Mae'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd a Diogelwch Bwyd Arweiniol neu uwch swyddog enwebedig arall yn cynnal o leiaf 1 archwiliad cymheiriaid gyda phob swyddog fesul blwyddyn ariannol.
- Mae'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd a Diogelwch Bwyd Arweiniol neu uwch swyddog enwebedig arall yn archwilio detholiad o arolygiadau, cwynion ac ymchwiliadau ar ddull sy'n seiliedig ar risg.
- Cynhelir cyfarfodydd tîm yn rheolaidd a chadw nodiadau gweithredu.
- Ymgymmerir ag ymarferion cysondeb yn fewnol yn ogystal â chymryd rhan mewn ymarferion Hyfforddiant Cysondeb Cenedlaethol

5.3 Ymgynghori ac Adborth Cwsmeriaid

Rydym wedi ymrwmo i gynnwys cwsmeriaid yn y gwelliant parhaus o wasanaethau a cydnabod yr angen i gael dulliau strwythuredig o gael barn defnyddwyr gwasanaeth a canfyddiad o'r gwasanaeth. Mae'r rhain yn cynnwys: -

- Anfonir holiadur boddhad cwsmeriaid at bob gweithredwr busnesau bwyd yn dilyn arolygiad. Gellir dychwelyd hyn gan ddefnyddio'r amlen ragdaledig neu ei gwblhau ar-lein. Mae'r holiaduron yn cael eu dadansoddi'n rheolaidd a'u dosbarthu i staff gyda'r bwriad o yrru gwelliannau gwasanaeth.

- Cwynion a chanmolïaeth gorfforaethol.

6. Adolygu

6.1 Adolygiad yn erbyn cynllun gwasanaeth 2025-26

Ymyriadau wedi'u rhaglennu yng Nghategori A (Hylendid)

Cynhaliwyd arolygiadau llawn o 100% o'r holl fusnesau a drefnwyd i'w harchwilio.

Ymyriadau wedi'u rhaglennu yng Nghategori B (Hylendid)

Cynhaliwyd arolygiadau llawn o 100% o'r holl fusnesau a drefnwyd i'w harchwilio.

Ymyriadau wedi'u rhaglennu yng Nghategori C (Hylendid)

Cynhaliwyd arolygiadau llawn o 100% o'r holl fusnesau a drefnwyd i'w harchwilio.

Ymyriadau wedi'u rhaglennu mewn adeiladau gradd D (Hylendid)

Cynhaliwyd arolygiadau llawn o 100% o'r holl fusnesau a drefnwyd i'w harchwilio.

Ymyriadau wedi'u Rhaglennu mewn adeiladau E Rated (Hylendid)

Cynhaliwyd arolygiadau llawn o 100% o fangreoedd Categori E (dyledus) i sicrhau eu bod yn cael sgôr hylendid bwyd dilys newydd iddynt i gynnal uniondeb cynllun Sgorio Hylendid Bwyd Llywodraeth Cymru.

Nid oes gan y gwasanaeth unrhyw arolygiadau hwyr mewn unrhyw gategori risg ac mae'n cyd-fynd yn llawn â gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd.

Yn **2025/26**, cyflwynodd y Cyngor y nifer ganlynol o ymyriadau hylendid bwyd sy'n cynnwys arolygiadau / ailymweliadau / ymweliadau samplu ar y safle ac ati:

- 5** ar fusnesau â sgôr A
- 41** mewn busnesau gradd B
- 197** mewn busnesau gradd C
- 40** mewn busnesau gradd D
- 37** mewn busnesau gradd E
- 64** yn Busnesau bwyd newydd heb eu graddio

Samplu Hylendid Bwyd

Cymerwyd 88 o samplau microbiolegol yn ystod **2025/26** a'u cyflwyno i labordy Iechyd Cyhoeddus Cymru i'w dadansoddi.

Dilynwyr 7 canlyniad ffiniol a **3** canlyniad anfoddhaol gydag ymchwiliadau.

Mae'r gwasanaeth yn cymryd rhan mewn arolygon samplu wedi'u targedu fforwm microbiolegol Bwyd Cymru Gyfan (WFMF). Mae'r arolwg diweddaraf yn canolbwyntio ar ansawdd microbiolegol ffrwythau a llysiau ffres parod i'w bwyta nad oes angen unrhyw goginio cyn eu bwyta.

Tybir bod y cynhyrchion hyn yn aml yn cael eu bwyta gan y boblogaeth gyffredinol heb unrhyw olchi na pharatoi pellach, ac y gallent fod yn ffynhonnell halogiad â phathogenau fel E.Coli O157, Salmonella ac ati. Mae halogiad yn digwydd trwy ddŵr halogedig, tail, neu hylendid gwael yn ystod ffermio neu drin. Mae mesurau ataliol allweddol yn cynnwys golchi cynnyrch o dan ddŵr rhedeg a sychu cyn ei fwyta.

Cafwyd 51 o samplau ar gyfer amrywiaeth o ffrwythau a llysiau gan fanwerthwyr yn y Fwrdeistref Sirol a'u hanfon i labordy Iechyd Cyhoeddus Cymru i'w dadansoddi. Canfuwyd bod pob un o'r **51** sampl o ansawdd microbiolegol boddhaol.

Cymerodd pob un o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ran yn yr arolwg cenedlaethol a bydd y canfyddiadau'n cael eu cyhoeddi gan wasanaeth labordy bwyd Iechyd Cyhoeddus Cymru maes o law

Mae gweithgarwch samplu yn tynnu sylw at bwysigrwydd y gwaith ataliol 'y tu ôl i'r llenni' y mae'r adran yn ei wneud i nodi problemau yn gynnar cyn iddynt gael canlyniadau iechyd cyhoeddus mwy arwyddocaol.

Safonau Bwyd

Yn **2025/26**, cyflwynodd y Cyngor y nifer ganlynol o ymyriadau safonau bwyd sy'n cynnwys archwiliadau/ailymweliadau/ymweliadau samplu ar y safle ac ati:

Ymyriadau wedi'u Rhaglennu yng Nghategori A (Safonau)

Nid oes gan y gwasanaeth unrhyw adeiladau Categori A.

Ymyriadau wedi'u Rhaglennu yng Nghategori B (Safonau)

Cynhaliwyd ymyriadau 100% mewn adeiladau gradd Categori B.

Ymyriadau wedi'u Rhaglennu yng Nghategori C (Safonau)

Cynhaliwyd ymyriadau 100% mewn adeiladau sydd â sgôr Categori C

Nid oes gan y gwasanaeth unrhyw arolygiadau hwyr mewn unrhyw gategori risg ac mae'n cyd-fynd yn llawn â gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd.

Gweithgaredd Samplu Safonau Bwyd yn seiliedig ar Brosiectau

Yn **2025/2026** sicrhodd y gwasanaeth gyllid allanol gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd i gymryd rhan yn Rhaglen Cynllun Samplu Grŵp Bwyd Safonau Masnach Morgannwg.

Yn Ch1, cymerodd y gwasanaeth ran yn rhaglen samplu Grŵp Safonau Bwyd Morgannwg gyda'r nod o asesu presenoldeb metelau trwm mewn llysiau penodol gan gynnwys tomatos a phupurau. Cafodd yr arolwg hwn ei yrru gan wybodaeth genedlaethol gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd a nododd y maes gwaith hwn fel blaenoriaeth samplu genedlaethol.

Cafwyd 10 sampl dirybudd o adeiladau manwerthu lleol gan gynnwys stondinau marchnad a'u cyflwyno i Ddadansoddwr Cyhoeddus penodedig yr Awdurdod Lleol. Canfuwyd bod pob un o' r **10** sampl yn cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol, gan ddarparu lefel uchel o hyder defnyddwyr i drigolion y Fwrdeistref Sirol mewn perthynas ag ansawdd y cynhyrchion ffres y maent yn eu prynu'n lleol.

Gofynion cyfansoddiad cig

Yn Ch3, cymerodd y gwasanaeth ran yn rhaglen samplu Grwpiau Safonau Bwyd Morgannwg gyda'r nod o asesu a yw cynhyrchion cig fel selsig, ffagots yn bodloni'r diffiniad cyfreithiol o ran gofynion cyfansoddiad, sy'n golygu bod yn rhaid iddynt gynnwys isafswm rhagnodedig o gig yn ôl y gyfraith.

Gyda chostau cynyddol, mae hwn yn amser delfrydol i fusnesau leihau costau trwy leihau cynnwys cig a rhoi cynhwysion rhatach yn lle cynhyrchion i 'swmpio' y cynnyrch.

Gan fod Asiantaeth Safonau Bwyd Cymru yn targedu eu samplu mewn manwerthwyr cenedlaethol, canolbwyntiodd ein harolwg ar adeiladau cigyddion lleol sydd, yn anffodus, wedi dirywio mewn niferoedd dros y blynyddoedd.

Cafwyd 3 sampl o selsig porc gan gigyddion lleol a'u cyflwyno i Ddadansoddwr Cyhoeddus penodedig yr Awdurdod Lleol.

Safleoedd Cigyddion	Isafswm cynnwys cig sy'n ofynnol yn gyfreithiol (porc)	Cynnwys cig gwirioneddol (porc)
A+A Cunninghams	42%	60-68%
Millwards	42%	90%
Fferm Penrhiw	42%	92%

Canfuwyd bod pob un o'r samplau yn cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol ac yn rhagori yn sylweddol ar y gofyniad cyfreithiol, gan ddarparu lefel uchel o hyder defnyddwyr i drigolion y Fwrdeistref Sirol mewn perthynas ag ansawdd cynhyrchion a gynhyrchir yn lleol a phwysigrwyd cefnogi'r economi leol.

GLYSEROL MEWN SAMPLU DIODYDD SLUSH

These slush ice drinks or 'slushies' contain glycerol

- Children under 7 should not consume these drinks
- Children under 10 should have a maximum of one 350ml 'slushie' per day – that's about the size of a fizzy drink can.

Glycerol can cause sickness and headaches in young children

Image: Adobe Stock

More information on glycerol:

- Visit [food.gov.uk/glycerol](https://www.food.gov.uk/glycerol)
- Scan this QR code:

Mae'r ASB wedi cynghori na ddylai plant o dan 7 oed yfed diodydd slush ac na ddylai'r rhai o dan 10 oed gael mwy nag un ddiod 350 ml y dydd. Gofynnwyd i'r adeiladau gefnogi'r cyngor hwn drwy beidio â chynnig ail-lenwi am ddim ac arddangos arwyddion rhybuddio yr ASB.

Er mwyn cefnogi'r ymgyrch hon, ysgrifennodd swyddogion iechyd yr amgylchedd at adeiladau yn y Fwrdeistref Sirol i godi ymwybyddiaeth a gofyn am arwyddion i'w arddangos. Gwnaed sawl ymweliad yn Ch3 â manwerthu a chwarae plant i wirio bod y cyngor hwn yn cael ei weithredu, arwyddion yr ASB yn cael eu harddangos ac nad oedd ail-lenwi am ddim yn cael eu cynnig.

Pan nodwyd diffyg cydymffurfio, ail-addysgodd swyddogion weithredwyr busnes bwyd a chyhoeddi'r arwyddion priodol yn sicrhau ei fod yn cael ei arddangos ar adeg yr ymweliad. Prynwyd 6 diod slush a'u hanfon at y dadansoddwr cyhoeddus i'w samplu. Canfuwyd bod yr holl ganlyniadau yn foddhaol a hysbyswyd busnesau yn ysgrifenedig o'r canlyniad.

Samplu alergenau

Yn Chwarter 4 fel rhan o arolygon samplu Grŵp Morgannwg, penderfynwyd ehangu'r gwaith samplu alergenau a wnaeth y gwasanaeth yn 2024.

Fel rhan o archwiliadau bwyd arferol, mae swyddogion lechyd yr Amgylchedd yn y tîm yn gwirio bod gan fusnes system ar waith ar gyfer rheoli alergenau. Mae gwerthu bwyd agored fodd bynnag yn dibynnu ar system rheoli diogelwch bwyd busnesau a'r lefel o hyfforddiant y mae staff yn ei gael i sicrhau eu bod yn gwirio a yw cynhyrchion yn ddiogel i ddioddefwr alergenau eu bwyta. Weithiau nid yw'r alergen bob amser wedi'i gynnwys yn y cynnyrch ond mae wedi cael ei groeshalogi wrth ei drin / paratoi o fewn y busnes bwyd.

Er mwyn dilysu a herio profi'r rheolaethau alergenau hyn, cynhaliodd y gwasanaeth ymarferion samplu siopwyr dirgel mewn wyth masnachwr bwyd symudol a bwytai/caffi a oedd yn gwerthu rholiau brecwast yn y Fwrdeistref Sirol. Y rhesymeg y tu ôl i'r arolwg hwn oedd bod busnesau yn gyffredinol yn defnyddio'r un griddle / offer i goginio'r holl gynnyrch mewn rhodyn brecwast, felly oni bai bod rheolaethau llym ar waith mae risg uchel o groeshalogi cynhyrchion eraill ag wyau (trwy'r griddle neu offer trin).

Gofynnodd Swyddog am rhodyn brecwast heb unrhyw wy a gofynnodd i'r gweithredwr busnes bwyd a oedd yn ddiogel iddynt fwyta gan fod ganddynt alergedd i wyau. Ar ôl i'r cynnyrch gael ei weini, datganodd y swyddog eu statws a chynghorodd y busnes y byddai'r sampl yn cael ei anfon at ein Dadansoddwr Cyhoeddus penodedig i wirio a oedd olion wy yn bresennol ar lefelau digonol i achosi adwaith alergaidd.

Allan o'r wyth busnes:

Gwrthododd 2 safle ddarparu'r cynnyrch y gofynnwyd amdano, gan gynghori na allent warantu y byddai'r rholiau brecwast yn rhydd o wyau. Ystyriwyd bod hyn yn briodol ac yn dangos dealltwriaeth o reoli risg alergenau.

Cadarnhaodd y 6 safle arall y gellid paratoi rôl brecwast heb wyau yn ddiogel i ddarparu ar gyfer yr alergedd.

Canlyniadau enghreifftiol

Dangosodd dadansoddiad o'r canlyniadau fod 4 o'r adeiladau wedi llwyddo i ddarparu rhodyn brecwast heb wyau gyda rheolaethau alergenau priodol ar waith.

Methodd 2 sampl a chanfuwyd eu bod yn cynnwys olion wy ar lefelau a oedd ym marn y Dadansoddwyr Cyhoeddus yn ddigonol i arwain at adwaith alergaidd.

Cymerwyd camau dilynol ar unwaith ar ffurf ymweliadau â'r ddau fusnes i drafod canlyniadau'r sampl ac ymchwilio i achos methiannau'r sampl.

Roedd y canlyniad ffiniol yn gysylltiedig â chadwyn fwytai genedlaethol. Nododd trafodaethau gyda'r rheolwyr nad oedd staff wedi cadw at bolisiau a gweithdrefnau'r cwmni wrth ymdrin â chais sy'n ymwneud ag alergeddau bwyd.

O ganlyniad i'r ymweliad, cyhoeddwyd llythyrau dilynol i'r safle, y Prif Awdurdod a Phrif Swyddfa'r cwmni, yn amlinellu canfyddiadau'r asesiad ac yn tynnu sylw at y meysydd sydd angen eu gwella mewn perthynas â rheoli alergenau a chydymffurfiaeth staff.

Cafodd y safle terfynol ganlyniad anfoddhaol. Cynhaliwyd ymweliad dilynol, lle daeth y busnes yn seiliedig ar asesiad risg i'r casgliad na allent warantu y byddai cynhyrchion yn ddiogel i'w gwasanaethu i ddioddefwr alergenau yn y dyfodol, felly byddai'n rhaid iddynt wrthod gwasanaeth. Yn seiliedig ar y canlyniadau hyn, mae ein gwasanaeth o'r farn bod teilyngdod ac er budd iechyd a diogelwch y cyhoedd i barhau â'r arolwg hwn yn 2026-27.

Mae llawer o'n gwaith yn yr adran iechyd cyhoeddus yn aml yn anweledig ac yn cynnwys atal. Rydym yn ategu gwaith o'r fath yn rheolaidd gyda rhannu ymgyrchoedd cyfryngau cymdeithasol yr Asiantaeth Safonau Bwyd ar Alergenau, gan gynnwys postio rhybuddion alergenau ar lwyfannau cyfryngau cymdeithasol CBSMT.

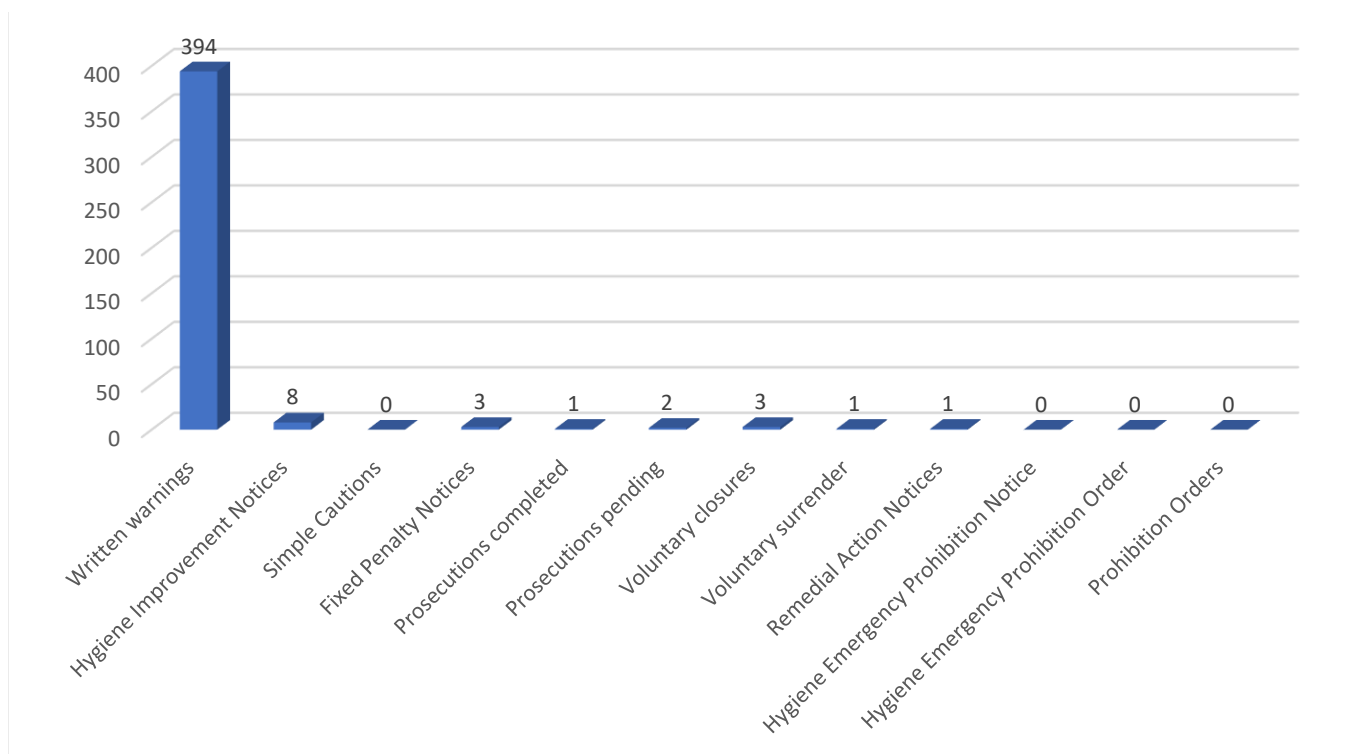
Rydym o'r farn bod yr arolwg hwn o alergenau a'r camau a gymerwyd yn cyfrannu at amcanion llesiant allweddol yr Awdurdod wrth ddiogelu'r rhai sy'n agored i niwed a chreu Merthyr Tudful iachach.

Mae crynodeb o'r canlyniadau samplu safonau bwyd ar gyfer **2025/26** wedi'i gynnwys yn **Atodiad 4**

Crynodeb o Weithgareddau a Camau Gorfodi

Mae'r gwasanaeth yn casglu swm sylweddol o ddata bob blwyddyn sy'n cael ei ddefnyddio i ddadansoddi perfformiad a gwella darpariaeth gwasanaeth a chanlyniadau. Mae'r siart canlynol yn crynhoi'r camau gorfodi a gymerwyd yn ystod **2025/26**:

Nifer y gwahanol gamau gorfodi bwyd a gymerwyd yn 2025-26 – Hylendid Bwyd

Erlyniadau Hylendid Bwyd

Cwblhaodd y gwasanaeth 1 erlyniad yn llwyddiannus yn 2025-26.

Dirwy o £12,000 i Gurnos Kebab House am safonau hylendid bwyd gwael

Plediodd Cyfarwyddwr cwmni Gurnos Pizza Grill Ltd, Unal Cetin, yn euog i naw trosedd hylendid bwyd yn Llys Ynadon Merthyr Tudful ar 21 Ionawr 2026. Roedd y naw toriad o dan Reoliadau Hylendid Bwyd (Cymru) 2006, yn cynnwys rheolaeth wael i reoli risgiau croeshalogi, a all arwain at wenwyn bwyd.

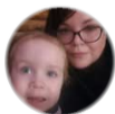
Cynhaliodd Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful arolygiad hylendid bwyd dirybudd o'r busnes ym mis Ionawr 2025, lle gwelwyd safonau gwael o hylendid bwyd. Roedd gweithdrefnau i reoli croeshalogi yn annigonol, nid oedd staff wedi'u hyfforddi mewn hylendid bwyd, ac nid oedd gweithdrefnau rheoli diogelwch bwyd sylfaenol yn cael eu dilyn fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith. Arweiniodd hyn at y busnes yn cael Sgôr Hylendid Bwyd o 1. Dychwelodd swyddogion i'r busnes bythefnos yn ddiweddarach, ond roedd safonau wedi dirywio gyda thystiolaeth bellach o reolaeth croeshalogi gwael; un o brif achosion gwenwyn bwyd yn y DU.

Mae'n hanfodol bod gan fusnesau bwyd weithdrefnau cadarn ar waith i amddiffyn iechyd defnyddwyr. Gosodwyd cyfanswm cosb ariannol o £12,000 gan y Llys o ystyried difrifoldeb y troseddau.

www.walesonline.co.uk/news/wales-news/food-hygiene-standards-were-bad-33320097

Dyweddodd y Cyngorydd Declan Sammon, Aelod Cabinet dros Drawsnewid, Llywodraethu a Phartneriaeth Gymdeithasol: "Mae gan fusnesau bwyd ddyletswydd gyfreithiol glir i sicrhau bod y bwyd maen nhw'n ei werthu yn ddiogel. Yn yr achos hwn, nododd swyddogion fethiannau difrifol mewn arferion hylendid bwyd sylfaenol a oedd yn peri risg i iechyd y cyhoedd. Mae'r ddirwy sylweddol a osodwyd gan y Llys yn adlewyrchu difrifoldeb y troseddau ac yn rhybudd i bob busnes na fydd safonau hylendid bwyd gwael yn cael eu goddef."

Diolchodd y Cyngorydd Sammon i'r tîm Iechyd yr Amgylchedd am eu gwaith caled a throsglwyddodd y sylwadau isod gan Sharon Jeffries a gollodd ei mab Mason yn drasig yn achosion E.Coli O157 yn Ne Ddwyrain Cymru yn 2005:

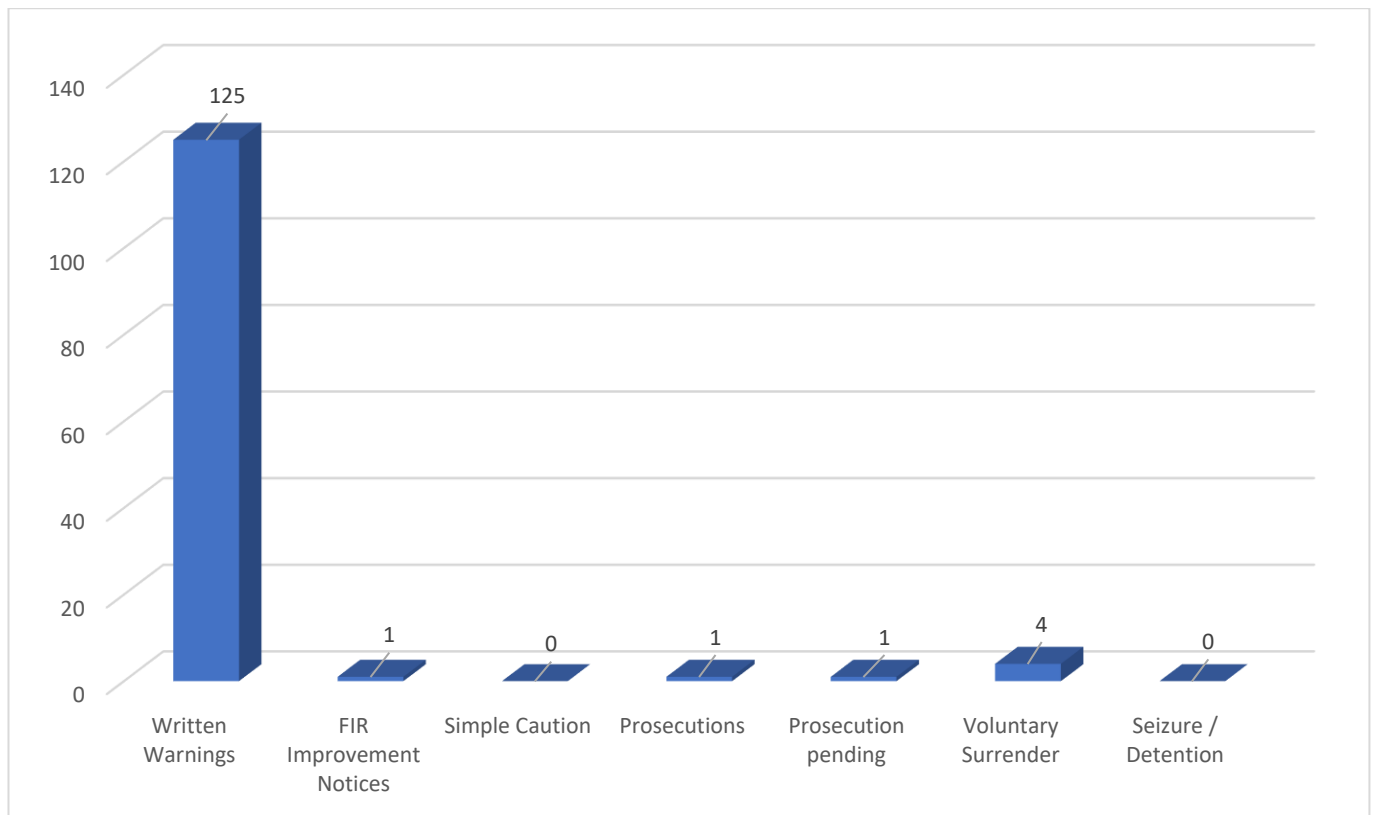
Sharon Jeffries · 2h

It's so encouraging to hear that EHO Officers are still on top of some places. Cut backs in Local Authorities concerned me that The Food Hygiene Ratings could not be policed as it should be, hopefully that isn't the case. Well done name and shame these people and hit them hard in the pocket

Reply

Nifer y gwahanol gamau gorfodi bwyd a gymerwyd yn 2025/26 - Safonau Bwyd

Cwblhaodd y gwasanaeth **1** erlyniad yn **llwyddiannus yn 2025-26.**

Yn dilyn cwyn a dderbyniwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ynghylch problemau labelu wrth gyflenwi cigydd o Ferthyr i fusnes yn eu hardal, cynhaliodd swyddogion lechyd yr Amgylchedd ymweliad dirybudd â Craigs Meat Shack yn Uned 10, Y Cwad, Trago Mills, Heol Abertawe, Merthyr Tudful.

Wrth ymchwilio i'r gŵyn, nododd y Swyddogion fod nifer o gynhyrchion bwyd yn cael eu harddangos i'w gwerthu yn y rhewgelloedd arddangos a oedd wedi rhagori ar eu defnydd erbyn y dyddiad. Nid oedd y Gweithredwr Busnes Bwyd, Mr Craig Wall, yn gallu darparu dogfennaeth i dystiolaeth bod y bwyd wedi'i rewi cyn y dyddiad defnyddio. O ganlyniad, ildiodd dros gant o gynhyrchion bwyd yn wirfoddol a'u cymryd o'r safle gan y Swyddogion ar adeg yr ymweliad. Mae bwyd sydd wedi mynd heibio i'w ddyddiad 'defnyddio erbyn', yn hytrach na 'gorau cyn', yn cael ei ystyried yn anniogel yn y gyfraith ac mae'n anghyfreithlon i'r eitemau hynny gael eu gwerthu, mae unrhyw un sy'n gwneud hynny yn cyflawni gweithred droseddol.

Ar 3 Medi 2025 yn Llys Ynadon Merthyr Tudful, plediodd Mr Craig Wall, cyfarwyddwr cwmni Craigs Meat Shack Ltd yn euog i saith trosedd mewn perthynas â gwerthu bwyd annigol, yn groes i Reoliad 4 Rheoliadau Bwyd Cyffredinol 2004. Cafodd y cwmni ddirwy o £3,500 a gorchmynnwyd iddo dalu costau o £854.85 a gordal dioddefwr o £1,400, gan wneud cyfanswm o £5754.85.

<https://www.merthyr.gov.uk/news-and-events/latest-news/local-butchers-fined-over-5-000-for-out-of-date-food-sales/>

Ildio Gwirfoddol o 120 bar o Siocled Dubai

Mae 'Siocled Dubai' wedi cynyddu mewn poblogrwydd trwy gael ei hyrwyddo'n weithredol gan ddylanwadrwyd cyfryngau cymdeithasol. Mae'r cynnyrch yn cael ei werthu am gost uchel – dros £10 y bar, sy'n ei wneud yn gynnyrch proffidiol a deniadol i fanwerthwyr bach ei werthu oherwydd elw uchel. Fodd bynnag, cyhoeddodd yr Asiantaeth Safonau Bwydydd rybudd ynghylch y risgiau sy'n gysylltiedig â 'Siocled Dubai' wedi'i fewnforio ym mis Mai 2025. Gweler (<https://www.food.gov.uk/news-alerts/news/fsa-warns-people-with-allergies-over-some-imported-dubai-style-chocolate-products>).

Mae'r cynhyrchion hyn fel arfer yn cael eu mewnfario o'r tu allan i'r Deyrnas Unedig (DU)/yr Undeb Ewropeaidd (UE), gan gynnwys Türkiye a'r Emiradau Arabaidd Unedig a gallant fod yn groes i ofynion mewnfario sy'n ymwneud â chynhyrchion pistasio / pistasio neu efallai na fyddant yn cydymffurfio â gofynion gwybodaeth bwyd, sy'n golygu y gallai defnyddwyr fod mewn perygl o:

- Labelu coll, anghywir neu gamarweiniol
- Alergenau heb eu datgan neu wybodaeth alergenau heb ei bwysleisio ar labeli
- Materion ynglŷn â dilysrwydd cynhwysion
- Ychwanegion bwyd anawdurdodedig.

Mae profion samplau labordy hefyd wedi dangos bod achosion o bresenoldeb bacteria pathogenig fel Salmonella yn y cynhyrchion hyn.

Gyda'r cefndir hwn mewn golwg, derbyniodd Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd wybodaeth bod The Card Post, siop yn 43 Stryd Fawr, Merthyr Tudful yn gwerthu 'Siocled Dubai' wedi'i fewnfario. Cynhaliwyd ymweliad ar 4 Gorffennaf 2025 lle canfuwyd bod nifer o gynhyrchion melysion naill ai wedi'u cam-labelu neu heb eu bwriadu ar gyfer marchnad y DU.

Cafodd cyfanswm o 120 o fariau losin eu ildio'n wirfoddol gan gynrychiolwyr perchennog y busnes. O'r rhain, roedd 61 yn 'Siocled Dubai' gyda gwallau labelu fel alergenau yn cael eu rhestru fel 'BUWCH' yn hytrach na 'LLAETH' neu nad oedd unrhyw gynhwysion wedi'u rhestru ar y deunydd pacio. Roedd yna hefyd amrywiaeth o eitemau melysion brand adnabyddus gyda chynhwysion wedi'u rhestru yn Tsieinaidd, Rwseg neu Bortiwgaleg yn unig a fwriedir ar gyfer marchnad Brasil.

Yn unol â pholisi gorfodi graddedig y Cyngor, rhoddwyd rhybudd ysgrifenedig i'r gweithredwr busnes bwyd yn eu hysbysu y gallai toriadau pellach o Reoliadau Gwybodaeth Bwyd arwain at gamau gorfodi pellach.

Yn dilyn yr ildio gwirfoddol, hysbyswyd yr Asiantaeth Safonau Bwyd yn ffurfiol o'r digwyddiad er mwyn llywio rhannu cudd-wybodaeth genedlaethol.

Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd

Canran nifer y Sefydliadau Bwyd Sgorio 0-5 Sgôr 2022-2026	0	1	2	3	4	5
2025/2026	0.18%	1.44%	1.26%	13.69%	26.13%	57.30%
2024/2025	0.4%	3.6%	3.2%	13.3%	27.6%	51.9%
2023/2024	0.4%	3.4%	3.4%	14.1%	28.2%	50.5%
2022/2023	0.35%	10.25%	5.30%	18.73%	28.27%	37.10%

Adolygiad o feysydd gwella o gynllun gwasanaeth 2025-26

- Cwblhau cynllun adfer 3 blynedd ar gyfer arolygiadau hylendid bwyd a safonau risg isel

Mae'r gwasanaeth wedi cwblhau ei gynllun adfer yn llwyddiannus ac mae bellach yn cydymffurfio'n llawn ac yn cyd-fynd â gofynion amlder ymyrraeth risg y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd ar gyfer arolygiadau hylendid bwyd a safonau. **Ar hyn o bryd nid oes unrhyw arolygiadau hwyr ym mhob categori risg.**

- Datblygu gweithdrefn gwrthdaro buddiannau gwasanaeth bwyd

Mae gweithdrefn gwrthdaro buddiannau wedi'i datblygu yn unol â gofynion y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd. Mae ffurflenni datganiad wedi'u cwblhau gan holl aelodau'r tîm a bydd y rhain yn cael eu hadolygu'n flynyddol.

- Parhau i ganolbwyntio ar gyflawni a gwella'r amseroedd targed a amlinellir yn y cynllun gwasanaeth hwn ar gyfer arolygu busnesau newydd, gyda'r nod y bydd busnesau risg uchel yn cael eu blaenoriaethu a'u harchwilio o fewn 28 diwrnod o'r dyddiad cofrestru neu agor

Mae gweithredu system graddio risg cynhenid desg dros y blynyddoedd diwethaf wedi caniatáu i'r gwasanaeth nodi a blaenoriaethu arolygiadau risg uchel i nodi'r busnesau hynny y bydd angen eu harchwilio o fewn 28 diwrnod o gofrestru neu ddyddiad masnachu. Mae adroddiadau chwarterol ar berfformiad yn erbyn y targed hwn yn cael eu cyflwyno i'r pwyllgor craffu, fodd bynnag, ni chyflawnwyd targedau 100% oherwydd materion staffio.

- Gwella dibynadwyedd a chywirdeb y wybodaeth a fewnbynnir i gronfa ddata Tascomi, gan gynnwys gwiriadau gan swyddogion i sicrhau codio cywir ceisiadau am wasanaeth.

Mae'r gwaith hwn yn parhau i fod yn barhaus. Disgwylir i'r gwasanaeth drosglwyddo o PP Cymru i system IDOX annibynnol yn Ch2 / Ch3 blwyddyn ariannol 2026-27 a gobeithiwn y bydd cyfeiriadur cod yn cael ei ddatblygu gydag ystod fwy cyfyngedig o godau i wella cywirdeb cofnodi data.

- Parhau i ymateb i ymgynghoriadau statudol yn ôl yr angen.

Gwneir hyn yn ôl yr angen

- Parhau i dreialu'r defnydd o offer TGCh symudol i wella effeithlonrwydd arolygiadau hylendid bwyd/safonau

Mae tabledi wedi'u prynu, ac mae'r treialu yn mynd rhagddo, fodd bynnag, mae diogelu data a chyfyngiadau TG yn parhau i effeithio ar gynnydd

6.2 Nodi amrywiadau

Yn ystod **2025-26**:

- Mae'r amrywiad o 0.5 yn yr adnodd FTE gwirioneddol a'r adnodd sydd ei angen i gyflawni'r cynllun yn parhau i fod yn ddigyfnewid gan nad oes unrhyw adnodd ychwanegol wedi'i ddyfarnu i'r gwasanaeth
- Nod y gwasanaeth oedd cymryd **150** o samplau microbiolegol, ond dim ond **88** sampl a gafodwyd. Roedd y ffigur hwn yn is na'r targed amcangyfrifedig oherwydd bod un aelod o staff ar absenoldeb salwch hirdymor a oedd yn effeithio ar yr adnoddau sydd ar gael.
- Nod y gwasanaeth oedd ymgymryd â **70** sampl o safonau bwyd, fodd bynnag, dim ond **30** sampl a gaffaelwyd oherwydd y rhesymau a amlinellir uchod
- Ni ddarparwyd unrhyw adnodd ychwanegol yn Cymorth Busnes
- Methu cyflawni'r prosiect hyfforddi ystafell ymgolli alergenau rhagweithiol oherwydd bod adnoddau yn cael eu dargyfeirio i waith ymyrraeth flaenoriaeth i gwblhau'r cynllun adfer gwasanaeth

- Un o'r meysydd gwella a nodwyd yng nghynllun gwasanaeth **2025-26** oedd adolygu a moderneiddio'r arolwg boddhad cwsmeriaid. Nid yw hyn wedi'i gyflawni gan fod meysydd gwella gwasanaethau eraill wedi'u dosbarthu fel blaenoriaeth uwch.
- Lleihawyd amllder archwiliadau monitro mewnol yn 2025-26 gan fod yn rhaid i'r Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd ymgymryd â dyletswyddau gweithredol oherwydd absenoldeb staff hirdymor ac roedd yn gyfrifol am gynnal adolygiad o drwyddedu petrolewm, gan sicrhau bod yr arolygiadau'n gyfredol.

6.2.1 Mesur Perfformiad

Mae mecanweithiau ar waith i adolygu perfformiad a galluogi camau adfer i gael eu rhoi ar waith pe bai unrhyw ddiffygion yn erbyn targedau neu gynlluniau yn digwydd yn ystod y flwyddyn. Bydd ystyriaeth yn cael ei ystyried i'r gwahanol ffactorau a allai gyfrannu at unrhyw ddiffygion ac a oes angen adnoddau ychwanegol, ailddyrannu adnoddau staff neu ail-flaenoriaethu llwyth gwaith i ddatrys unrhyw broblemau. Bydd unrhyw faterion na allai fod wedi'u datrys ar ddiwedd y flwyddyn yn cael eu cynnwys yn y Cynllun gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn ganlynol.

Mae'r Pennaeth Diogelu'r Cyhoedd (HOPP) yn gyfrifol am sicrhau bod camau priodol i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw ddiffygion mewn perfformiad, yn cael eu nodi, eu gweithredu, a lle bo angen, eu cyfeirio i'r Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT) a'u rhoi ar y gofrestr risg gorfforaethol. Mae'r HOPP wedi gweithredu sawl cam lliniaru i gefnogi adferiad, sy'n cynnwys:

- Y cynnig parhaus o oramser â thâl i swyddogion i ymgymryd ag ymyriadau hylendid bwyd ychwanegol i wneud iawn am y diffyg adnoddau yng nghynllun gwasanaeth 2025-26

Er mwyn sicrhau gwelliant parhaus, mae'n hanfodol bod perfformiad yn rheolaidd wedi'i fonitro. Cymerir y camau canlynol:

- Mae'r Cyngor wedi datblygu ei Fframwaith Gwella Gwasanaethau (SIF), dull symlach a mwy canolbwyntio ar ganlyniadau o reoli perfformiad a hunanasesu. Mae'n amlinellu'r mecanweithiau sydd ar waith i sicrhau atebolrwydd. Mae'r fframwaith yn rhoi hunanwerthuso wrth ei galon ac mae mecanweithiau wedi'u sefydlu i hwyluso hyn, sef cyfarfodydd ymchwilio llinell a sesiynau her.
- Mae'r Cabinet yn cymeradwyo'r Cynllun Gwasanaeth hwn sy'n nodi'r rhaglen waith ar gyfer y gwasanaeth ac yn adolygu perfformiad yn erbyn y rhaglen drwy'r broses hunanwerthuso.
- Mae'n ofynnol i bob adran gynhyrchu Strategaeth ar Dudalen (SOAP) sy'n manylu ar eu gweledigaeth gyffredinol, meysydd blaenoriaeth, canlyniadau mesuradwy a dymunol. Mae diogelwch bwyd wedi'i gynnwys yn y SOAP. Mae perfformiad yn cael ei fonitro bob chwarter gydag adroddiadau yn cael eu cyflwyno i'r pwyllgor craffu perthnasol.
- Cynhelir cyfarfodydd un-i-un misol rhwng y Pennaeth Gwarchod y Cyhoedd a'r Rheolwr Iechyd yr Amgylchedd ar sut mae'r gwasanaeth yn perfformio o ddydd i ddydd.

- Mae perfformiad cyffredinol y gwasanaeth a pherfformiad unigol yn cael ei fonitro yn fisol pan ddyrannir arolygiadau.
- Mae perfformiad yn cael ei adolygu mewn cyfarfodydd tîm.
- Mae perfformiad unigolion yn cael ei reoli trwy gyfarfodydd staff ac un i un.
- Mae gwiriad tymheredd dwy flynedd yn dychwelyd i'r Asiantaeth Safonau Bwyd

Bydd unrhyw ddiffygion sylweddol yn y gwasanaeth yn cael eu hadrodd i'r Rheolwr Iechyd yr Amgylchedd, y Pennaeth Gwarchod y Cyhoedd a'r pwyllgor craffu perthnasol, ynghyd ag argymhellion ar gyfer camau adfer priodol.

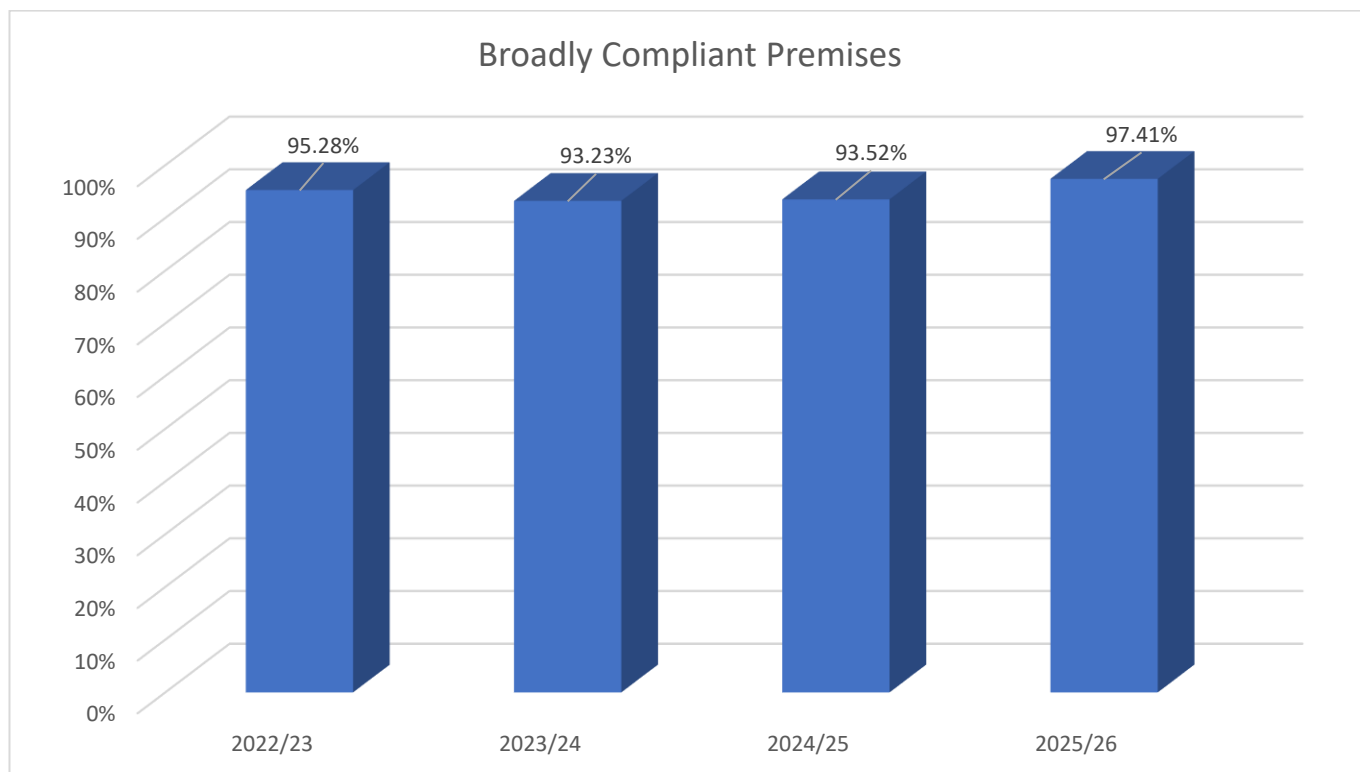
6.2.2 Hylendid Bwyd

Meincnodi – Dangosyddion Perfformiad

Yn flaenorol, roedd Dangosyddion Strategol Cenedlaethol Cymru yn cynnwys dangosydd perfformiad allweddol sy'n berthnasol i ddiogelwch bwyd. Roedd hyn yn cynnwys 'Canran y safleoedd bwyd sy'n cydymffurfio'n fras' (PAM23). Er nad yw hwn bellach yn NSI penodol, mae'r Cyngor yn dal i fesur ei hun yn erbyn y dangosydd hwn fel rhan o'i drefniadau monitro perfformiad mewnol.

Ar 1 Ebrill 2025, ym Merthyr Tudful ystyriwyd bod **97.41%** o fusnesau ar gyfartaledd yn cydymffurfio'n fras, mae hyn yn gynnydd o 4% o'i gymharu â'r llynedd. Mae'r graff isod yn dangos yr amrywiadau canrannol dros y pum mlynedd ariannol diwethaf. Nifer y busnesau bwyd ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yw'r lleiaf yng Nghymru a gall nifer fach o fusnesau nad ydynt yn cydymffurfio'n fras effeithio'n anghymesur ar y ganran gyffredinol.

Graff sy'n dangos Canran y Mangreoedd sy'n Cydymffurfio'n Fras 2022/23 – 25/26

Mae cyfyngiadau sylweddol o ran y dylanwad y gall y Cyngor ei gael mewn perthynas â pherfformiad yn erbyn y dangosydd sy'n cydymffurfio'n fras gan ei fod yn fesur o'r lefel o gydymffurfiaeth y mae busnes bwyd yn cael ei asesu fel un sydd wedi'i gyflawni ar adeg ymgymryd â'r ymyrraeth statudol. Mae lefel cydymffurfiaeth â'r ddeddfwriaeth berthnasol yn fater o fewn rheolaeth y gweithredwr busnes bwyd yn hytrach na'r Cyngor. Gall y Cyngor fel y rheoleiddiwr geisio dylanwadu ar lefel gyffredinol cydymffurfiaeth gan ddefnyddio ystod o ddulliau gorfodi, gan gynnwys er enghraifft darparu cyngor, cyhoeddi rhybuddion ysgrifenedig, cyflwyno hysbysiadau cyfreithiol, erlyn ac ati. Felly, yn dibynnu ar lefel y diffyg cydymffurfio a nodwyd yn ystod y flwyddyn, bydd y Cyngor yn addasu ei ddull gweithredu yn unol â hynny.

Dangosyddion Perfformiad (PI's) Hyllendid / Safonau / Clefydau Trosglwyddadwy

Mae'r PIs canlynol wedi'u nodi'n fewnol ar gyfer y gwasanaeth gorfodi'r gyfraith bwyd, gyda pherfformiad yn erbyn y rhain yn cael ei adrodd bob chwarter i'r Pwyllgor Craffu ar gyfer Merthyr Tudful Cynaliadwy drwy'r Rheolwr Iechyd yr Amgylchedd a'r Pennaeth Diogelu'r Cyhoedd:

- Canran y sefydliadau bwyd sy'n 'cydymffurfio'n fras' â safonau hyllendid bwyd
- Canran yr arolygiadau / ymyriadau hyllendid / safonau bwyd dyledus a gynhaliwyd mewn busnesau bwyd risg uwch (categori A, B) yn unol â Gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd.

- Canran y 'risg categori C' Hyllendid/safonau Bwyd Arolygiadau/Ymyriadau a gynhaliwyd yn unol â Gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd
- Canran yr Arolygiadau/Ymyriadau Hyllendid Bwyd 'risg categori D' dyledus a gynhaliwyd yn unol â Gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd.
- Canran yr Arolygiadau/Ymyriadau Hyllendid Bwyd 'risg categori E' dyledus a gynhaliwyd yn unol â Gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd.
- Canran y busnesau **newydd heb sgôr risg uchel a arolygwyd o fewn 28 diwrnod ar ôl cofrestru neu ddechrau masnachu**
- Canran yr apeladau sgôr hyllendid bwyd a bennwyd o fewn 21 diwrnod
- Canran y ceisiadau gwasanaeth a ymatebwyd iddynt o fewn 3 diwrnod gwaith

6.3 Meysydd Gwella 2026/27

- Am yr ail flwyddyn yn olynol, bydd y gwasanaeth yn parhau i dynnu sylw i'r tîm rheoli corfforaethol (CMT) a'r cabinet y diffyg adnoddau a nodwyd o fewn y cynllun gwasanaeth hwn. Bydd y diffyg adnoddau hwn yn cynyddu ymhellach oherwydd gofynion arolygu y model cyflawni Safonau Bwyd newydd
- Parhewch i dynnu sylw at y tîm rheoli corfforaethol (CMT) a'r cabinet yr angen i gynyddu adnoddau mewn cymorth Gweinyddu Busnes i sicrhau gweithrediad effeithiol polisïau / gweithdrefnau'r Gwasanaethau a chywirdeb y wybodaeth a gedwir ar gronfa ddata Tascomi.
- Trosglwyddo'n llwyddiannus o PP Cymru i'r system IDOX annibynnol, gan sicrhau bod codau yn addas i'r diben a bod cyfeiriadur o godau yn cael ei ddatblygu i sicrhau cysondeb y data a fewnbynnir gan swyddogion a fydd yn llywio cywirdeb ffurflenni'r ASB
- Parhau i godi pwysigrwydd darparu cyllid ar gyfer Swyddog lechyd yr Amgylchedd / swydd brentisiaeth i sicrhau cynllunio parhad a gwytnwch y proffesiwn lechyd Amgylcheddol. Yn y cyfamser, bydd y gwasanaeth yn parhau i gynnig profiad yn y gweithle i fyfyrwyr sy'n astudio lechyd yr Amgylchedd ar lefel gradd.
- Parhau i gynnal archwiliadau mewnol i lywio gwelliannau sy'n ymwneud â chywirdeb gwybodaeth a uwchlwythwyd i Tascomi.
- Dychwelyd i gydbwysedd busnes fel arfer a darparu hyfforddiant pwrpasol i fusnesau i'w cefnogi gyda chydymffurfiaeth ddeddfwriaethol. Mae'r gwasanaeth yn bwriadu defnyddio'r adnoddau ystafell ymgolli unigryw yng Nghanolfan Orbit i ddatblygu a chreu cwrs hyfforddi alergenau rhyngweithiol pwrpasol ar gyfer busnesau bwyd lleol sy'n perfformio'n wael yn yr ardal hon. Bydd y prosiect hwn yn cael ei ddefnyddio fel sbardun i lansio profiadau hyfforddi rhyngweithiol / trochi eraill yn y blynyddoedd i ddod.

- Adolygu a moderneiddio'r arolwg boddhad cwsmeriaid i gynnwys cwestiynau ynghylch asesu effeithiolrwydd gwaith hyrwyddo trwy ohebiaeth, mailshots a swyddi cyfryngau cymdeithasol.
- Parhau i ganolbwyntio ar gyflawni a gwella'r amseroedd targed a amlinellir yn y cynllun gwasanaeth hwn ar gyfer arolygu busnesau newydd, gyda'r nod y bydd busnesau risg uchel yn cael eu blaenoriaethu a'u harchwilio o fewn 28 diwrnod o'r dyddiad cofrestru neu agor
- Parhau i archwilio sut y gall technoleg TG foderneiddio darparu gwasanaethau

7. Atodiadau Cynllun Gwasanaeth

Atodiad 1 Strwythur Rheoli Adrannol

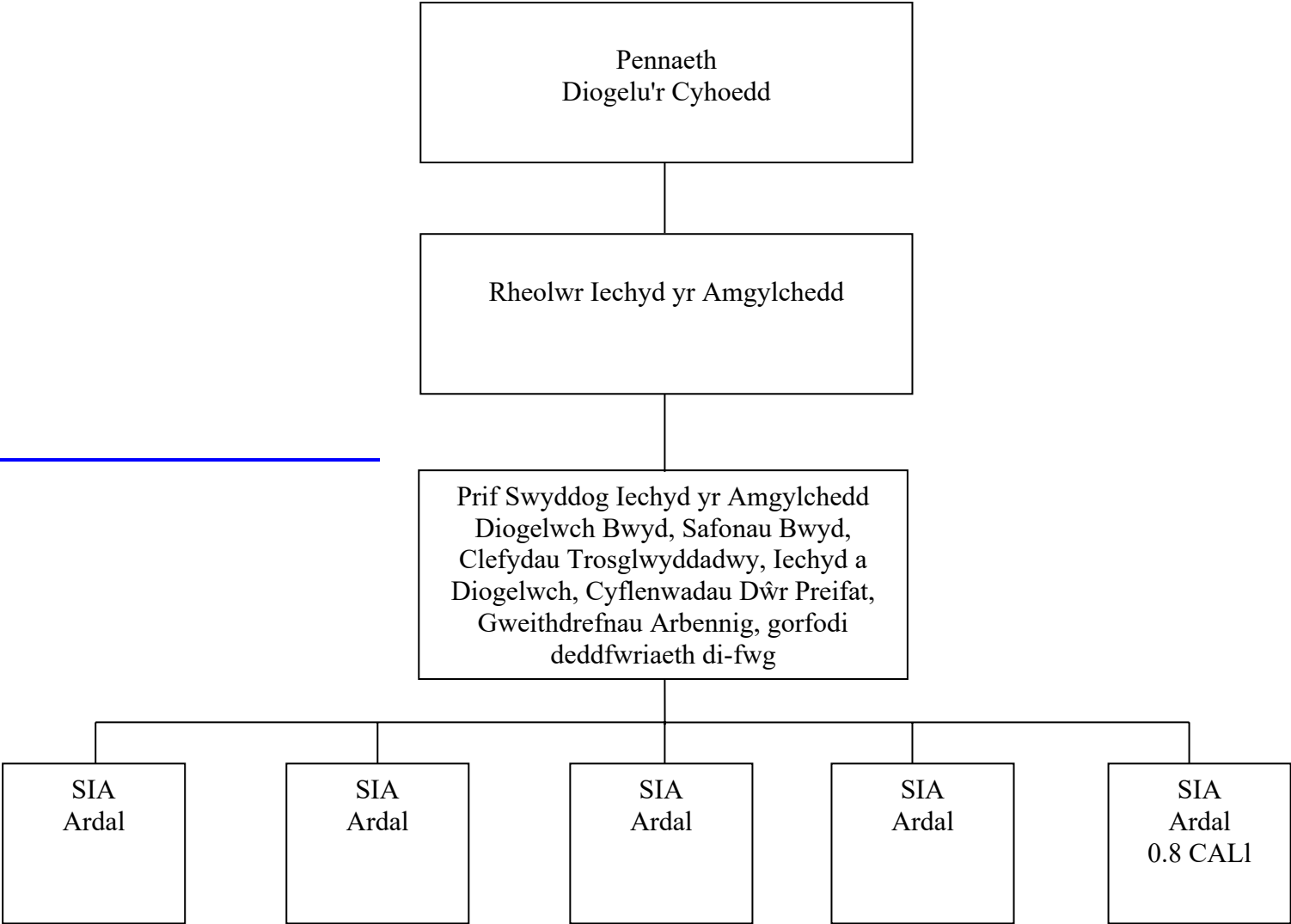
Atodiad 2a Strwythur Sefydliadol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Atodiad 2b Strwythur Diogelu'r Cyhoedd yng nghyd-destun y sefydliad

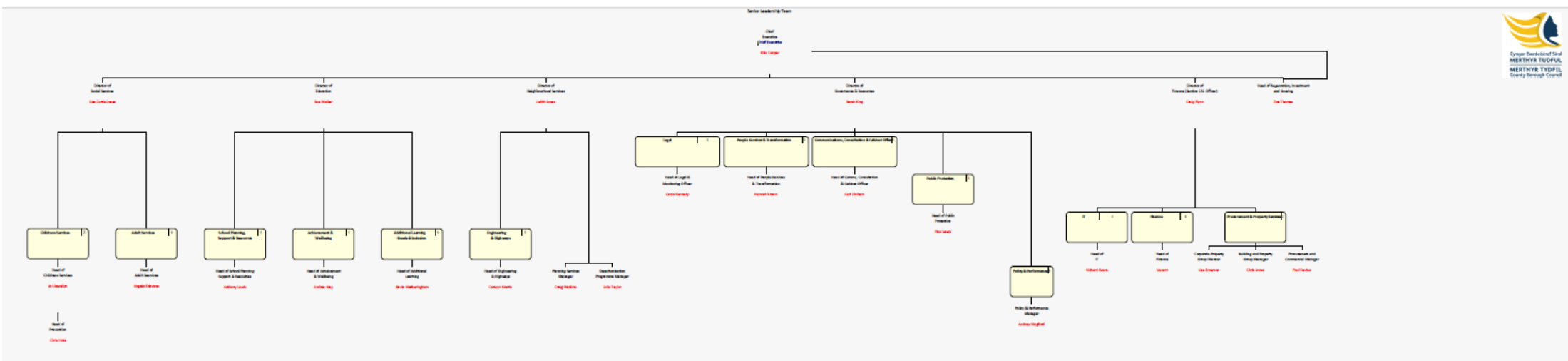
Atodiad 3 Cynlluniau samplu Hylendid Bwyd / Safonau Bwyd 2025/26.

Atodiad 4 Canlyniadau Samplu Safonau Bwyd 2025/26

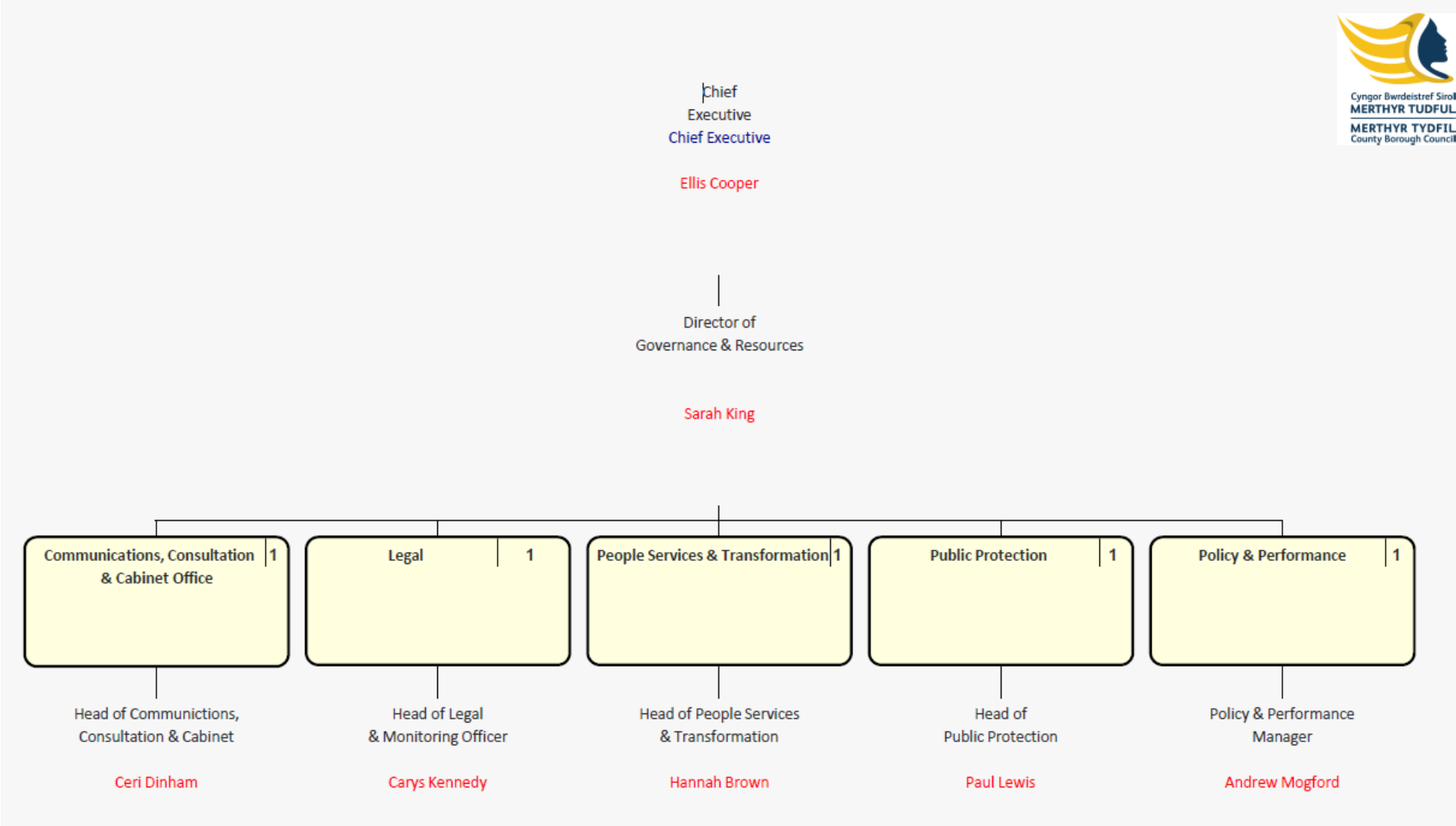
Atodiad 1 – Strwythur Rheoli Adrannol

Atodiad 2a: Strwythur Sefydliadol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful 2026-2027

Atodiad 2b: Strwythur Diogelu'r Cyhoedd yng nghyd-destun y sefydliad

Atodiad 3 – Cynlluniau samplu 2026/27

[illegible]

Atodiad 4 - Canlyniadau Samplu Safonau Bwyd 2025/2026

SAMPLING DETAILS									RESULTS		FOLLOW-UP			
LA Sample Reference / Number	Date of Sampling (date sample was procured)	Time of Sampling	Type of Premises	Product Sampled	Description	Country of origin	Sample Tested For (e.g. specific allergens, speciation tests etc.)	Additional Sampling Information (e.g. declarations at point of sale, allergen claims etc.)	Results Detail	Comments / Observations	Specify Informal Follow-up Action Taken (other than advising of results e.g. advice provided)	Specify Formal Follow-up Action Taken (e.g. prosecution file prepared)	Incident Reported to FSA Incident Response Team Y/N	Details of Action Taken (please feel free to provide additional information in any accompanying email. We are particularly interested to hear details of outcomes arising from sampling undertaken)
MTCBC/GW/IP1	13/05/2025	11:20	Retail	Tomatoes			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP2	13/05/2025	11:20	Retail	Peppers			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP3	13/05/2025	11:26	Retail	Tomatoes			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP4	13/05/2025	11:26	Retail	Peppers			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP5	13/05/2025	11:35	Retail	Tomatoes			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP6	13/05/2025	11:35	Retail	Peppers			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP7	13/05/2025	11:39	Retail	Tomatoes			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP8	13/05/2025	11:39	Retail	Peppers			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP9	13/05/2025	12:22	Retail	Tomatoes			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GW/IP10	13/05/2025	12:22	Retail	Peppers			Heavy Metals		Satisfactory	No heavy metals found	N/A	N/A	N	None
MTCBC/GG02/JIP	24/01/2025	12:24	Butchers	Sausages	Sent to Lab 16/10/2025		Meat content		Satisfactory	Meat content of 64%	N/A	N/A	N	Letter sent to business advising of results
MTCBC/GG02/JIP	10/10/2025	10:20	Butchers	Sausages	Sent to Lab 16/10/2025		Meat content		Satisfactory	Meat content of 32%	N/A	N/A	N	Letter sent to business advising of results
MTCBC/GG02/JIP	10/10/2025		Butchers	Sausages	Sent to Lab 16/10/2025		Meat content		Satisfactory	Meat content of 30%	N/A	N/A	N	Letter sent to business advising of results
MTCBC/FSS/JIP1	13/10/2025	14:30	Play Centre	Strawberry Snow Shock Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Satisfactory	4.5g/100g	N/A	N/A	N	None
MTCBC/FSS/JIP2	13/10/2025	14:30	Play Centre	Blue Raspberry Snow Shock Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Sample fill line was above guideline volume but concentration of glycerol was below industry guidelines.	4.4g/100g	N/A	N/A	N	Premises permanently closed so no follow up
MTCBC/FSS/JIP3	13/10/2025	14:54	Retail	Apple Millions Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Sample fill line was above guideline volume but concentration of glycerol was below industry guideline.	4.8g/100g	Y	N/A	N	Visit to premises to discuss results.
MTCBC/FSS/JIP4	13/10/2025	14:54	Retail	Millions Bubblegum Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Sample fill line was above guideline volume but concentration of glycerol was below industry guidelines.	4.2g/100g	Y	N/A	N	Visit to premises to discuss results.
MTCBC/FSS/JIP5	13/10/2025	14:54	Retail	Strawberry Millions Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Sample fill line was above guideline volume and the (point of sale) concentration of glycerol above the industry guidelines.	5.7g/100g	Y	N/A	N	Visit to premises to discuss results.
MTCBC/FSS/JIP6	13/10/2025	15:12	Sweet Shop	Strawberry Slush	Sent to Lab 16/10/2025		Glycerol levels		Sample fill line was above guideline volume and the (point of sale) concentration of glycerol above the industry guidelines.	6.6g/100g	Y	N/A	N	Visit to premises to discuss results.
MTCBC/OP/OG1	16/10/2025	11:30	Manufacturer	2 x 3 Milk Chocolate Wafer Bars	Sent to lab 18/11/2025		Not analysed		Laboratory unable to analyse samples	Laboratory unable to analyse samples	N/A	N/A	N/A	N/A
MTCBC/OP/OG3	16/10/2025	11:30	Manufacturer	2 x 8	Sent to lab 18/11/2025		Not analysed		Laboratory unable to analyse samples	Laboratory unable to analyse samples	N/A	N/A	N/A	N/A
MTCBC/OP/OG4	16/10/2025	11:30	Manufacturer	2 x 5 'Club' Bars	Sent to lab 18/11/2025		Not analysed		Laboratory unable to analyse samples	Laboratory unable to analyse samples	N/A	N/A	N/A	N/A
MTCBC/FSS/SRT	04/07/2025	10:00	Retail	D'Lish Pictachio Kinafa Gold Bar	Sent to Lab 16/10/2025	UAE	Aflatoxin & labelling analysis		Results show below permitted level of aflatoxins but labelling contraventions do not unreasonable to consider the food	Aflatoxin B1 1.2 ug/kg (max level <8ug/kg) & Aflatoxin Total 13.6 ug/kg (max level 10 ug/kg)	Vol surrender & warning letter	N/A	Y	5 individual items voluntary surrendered from a local shop. Warning letter issued. FSA Incident form.
MTCBC/FSS/SR8	04/07/2025	10:00	Retail	D'Lish Dubai Rolls	Sent to Lab 16/10/2025	UAE	Aflatoxin & labelling analysis		Product exceeded the maximum level of aflatoxin B1 and total aflatoxins. Other labelling contraventions.	Aflatoxin B1 1.2 ug/kg (max level <8ug/kg) & Aflatoxin Total 13.6 ug/kg (max level 10 ug/kg)	Vol surrender & warning letter	N/A	Y	30 individual items voluntary surrendered from a local shop. Warning letter issued. FSA Incident
MTCBC/FSS/SR3	04/07/2025	10:00	Retail	Dubai Wafers 40g	Sent to Lab 16/10/2026	Turkiye	Aflatoxin & labelling analysis		Labelling contraventions only		Vol surrender & warning letter	N/A	Y	3 individual items voluntary surrendered from a local shop. Warning letter issued. FSA Incident
MTCBC/G4/JIP1	27/01/2026	10:04	Mobile Takeaway	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Satisfactory	<0.13 mg/kg	N/A	N/A	N	None
MTCBC/G4/JIP2	27/01/2026	10:48	Café	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Satisfactory	<0.13 mg/kg	N/A	N/A	N	None
MTCBC/G4/JIP3	27/01/2026	11:03	Café	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Satisfactory	<0.13 mg/kg	N/A	N/A	N	None
MTCBC/G4/JIP4	27/01/2026	11:19	Restaurant	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Unsatisfactory	0.75 mg/kg	Y	N	N	Visit to premises to discuss results, policies and procedures. Followed up with a letter to HQ, PA and local branch.
MTCBC/G4/JIP5	27/01/2026	11:45	Café	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Unsafe	5.5 mg/kg	Y	N	N	Visit to premises to discuss results, policies and procedures. Followed up with a letter to FBO outlining options such as retraining staff or ceasing to serve customers with allergies.
MTCBC/G4/JIP6	27/01/2026	12:13	Café	Breakfast roll, no egg	Sent to lab 27/01/2026		Egg white protein in foods	Breakfast roll, no egg - allergy declared at point of sale	Satisfactory	<0.13 mg/kg	N/A	N/A	N	None
MTCBC/G4/OG1	06/03/2026	12:00	Online retailer / home	Cardio Gaiix Glycozen Control S	Sent to lab 3/3/2026	UK	Caffine & labellin analysis		Caffine level Satisfactory. Narrative comments on labelling	Caffine 17.5 mg/kg ("1% excess of limit, considered satisfactory by analyst)	N/A	N	N	Having discussed with PA the advice was to pass to home authority. There is not enough information at this point to determine if it is or is not a product withdrawal. The HA need to look into it and determine whether the starch is a cereal product. They need to amend labelling and possibly product withdrawal depends on levels of cereal present. PA only checked gluten not the actual cereal. Could be wheat or oat for example.